

Kötet 89
FRANKLIN-TÁRSULAT

ÉLŐ KÖNYVEK
*
MAGYAR KLASSZIKUSOK

AZ ELŐSZÓT ÍRTA

GRÓF KLEBELSBERG KUNO

ÉLŐ KÖNYVEK ★ MAGYAR KLASSZIKUSOK

XVIII. KÖTET

A BEVEZETÉSEKET ÍRTÁK

Ambrus Zoltán	Kapi Béla	Radó Antal
Baltazár Dezső	Kéky Lajos	Rákosi Jenő
Berzeviczy Albert	Kozma Andor	Ravasz László
Császár Elemér	Lányi József	Sajó Sándor
Décsi Lajos	Négyesy László	Szász Károly
Galamb Sándor	Pekár Gyula	Tordai Ányos
Hevesi Sándor	Pintér Jenő	Vargha Gyula
	Voinovich Géza	

A KISFALUDY-TÁRSASÁG
MEGBÍZÁSÁBÓL KIADJA
A FRANKLIN-TÁRSULAT BUDAPESTEN

Köteles példány
FRANKLIN-TÁRSULAT

PETŐFI SÁNDOR MUNKÁI

MÁSODIK KÖTET
KISEBB KÖLTEMÉNYEK

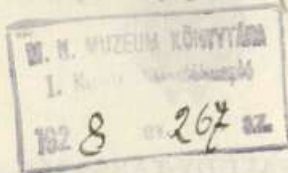
A KISFALUDY-TÁRSASÁG
MEGBIZÁSÁBÓL KIADJA
A FRANKLIN-TÁRSULAT BUDAPESTEN

Nyomatott finom famentes puhelykönnyű
papiroson a Franklin-Társulat betűivel.

11.320 | 18

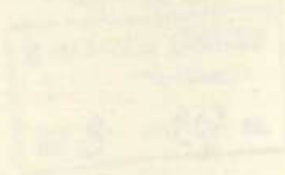
Kötetes példány
FRANKLIN-TARSAI

KISEBB KÖLTEMÉNYEK

1845—1847.

KISERB KÖLTEMÉNYEK

4132

HEGYEN ÜLÖK . . .

Hegyen ülök, búsan nézek le róla,
Mint a boglya tetejéről a gólya.
Lenn a völgyben lassu patak tévedez,
Az én fáradt életemnek képe ez.

Elfárasztott engemet a szenvedés.
Be sok búm volt, örömem meg be kevés!
Bánatomból egy nagy árvíz lehetne,
Örömem kis sziget lenne csak benne.

Fenn a hegyen, lenn a völgyben zúg a szél,
Közelget az időjárás ős felé ;
Ősszel szép csak a természet én nekem,
A haldokló természetet szeretem.

Tarka madár nem fűtyörész az ágon,
Sárgapiros levél csörög a fákon,
Innen-onnan lehull a fák levele . . .
Bár csak én is lehullanék ő vele!

Holtom után vajon mi lesz belőlem?
Vadfa lenni szeretnék az erdőben ;
Ott lenne az én számomra jó tanya,
Egész világ engem ott nem bántana.

Szeretném, ha vadfa lennék erdőben,
Még inkább : ha tűzvész lenne belőlem ;
Elégetném ezt az egész világot,
Mely engemet mindörökké csak bántott.

(Borjád.)

ÖRÖK ÖLELKEZÉS.

A téren kettős sírhalom van,
Fölöttök egy-egy zöld bokor;
Egymásra hajlanak, miként ha
Két szerető szív összeforr.

Igen, két szerető szív szálla
Pihenni e két domb alá,
Midőn a háborgó életnek
Kemény harcát kiharcolá.

Egymás mellé temettetik a
Hű szeretők itt magokat,
Hogy egyesülve legyenek, mint
A földön, úgy a föld alatt.

És egyesülve maradának.
Mely a sírhalmokon növe,
A két ölelkező bokorfa
A két szerelmes szelleme.

(Pest.)

FORRÁS ÉS FOLYAM.

Szelíd a forrás habja s dalai
Beillenének csengetyű szavának.
Ilyen szelídek és csengők valának
Ifjúságomnak első hangjai.

Akkor kedélyem a forrás vala,
Mosolygó tükre a szép mennyországnak,
Nap, csillagok s hold bele láthatának.
Szivem volt a forrás vig, friss hala.

De a kis forrás most már nagy folyam,
Csengő szavát s nyugalmit elvesztette,
Vészek kergetnek vészeket fölötte,
S belé a mennynek nézni hasztalan.

Ne nézz beléje, oh menny, hasztalan!
 Magad most benne úgy sem láthatod meg,
 Mert az csatáitól a fergetegnek
 Mind fenekiglen fölforgatva van.

És mit jelent e vérfolt a vizen,
 E vérfolt a haboknak közepette? . . .
 Horgát a vad világ beléd ütötte,
 Te vérzel árva hal, szegény szívem!

(Pest.)

A JEGYGYÜRÜ.

«Isméred e gyűrűt?
 Aranymives barátom!»
 — „Ismérem jól, uram,
 E gyűrűt én csináltam;

Azt is tudom, kinek
 Számára készíttetted.
 Az szép leányka volt,
 És aztán hitvesed lett.’

— «Igen, szép lyányka volt,
 És aztán hitvesem lett.
 De megszegé hitét
 S mással kötött szerelmet.

E gyűrű rossz helyen
 Volt ujján; visszavettem.
 Legdrágább kincsem ez,
 Jobb helyre kell helyeznem.

Ezennel önts golyót
 E gyűrűből barátom! . . .
 . . . Fegyverbe töltöm azt,
 S szívem, beléd bocsátom.»

(Pest.)

A HAZÁRÓL.

Lement a nap. De csillagok
Nem jöttek. Sötét az ég.
Közel s távolban semmi fény nincs,
Csak mécsvilágom s honszerelmem ég.

Szép csillag a honszeretet,
Gyönyörűségesen ragyog.
Szegény hazám, szegény hazám te,
Neked kevés van ilyen csillagod.

Mécsemnek lángja mint lobog!
Mitől lobog? mi lengeti?
Éjfél ütött. Ti lengtek itten
Mécsem körül, ti népem ősei!

Mintha nap volna mindenik,
Oly tündöklők e szellemek,
Tündöklők, mert hisz a dicsőség
Sugármezébe öltözködtenek.

Ne nézz ősidre, oh magyar,
Ki most sötétségben vagy itt,
Ne nézz ősidre, e napokra . . .
Szemeid gyöngék . . . a napfény megvakít.

Hazám dicső nagy ősei,
Ti földetrázó viharok!
Ti egykoron a porba omlott
Európa homlokán tomboltatok.

Oh nagy volt hajdan a magyar,
Nagy volt hatalma, birtoka ;
Magyar tenger vizében húnyt el
Éjszak, kelet s dél hullócsillaga.

Csak hogy rég volt, midőn magyar
 Fejekre termett a babér;
 A képzelet sebes szárnyú sas,
 Elfárad még is, mire oda ér.

Oly rég elhervadt a babér
 A magyaroknak homlokán,
 Hazám, oly rég voltál te nagy, hogy
 Nagyságod híre csak mese talán.

Már rég nem sírtam, s íme most
 Pillámon egy könny rengedez.
 Magyar nép, vajon hajnalodnak
 Vagy alkonyodnak harmatcseppje ez?

Magyar dicsőség, mi valál?
 Hullócsillag? mely tündökölt,
 Aztán lehullott a magasból
 És mindörökre elnyelé a föld.

Vagy üstökös vagy, oh magyar
 Dicsőség! mely jött s távozik,
 Hogy századok multával újra
 Lássák fényét a népek s rettegjék?
 (Pest.)

SZÉP VIDÉKNEK SZÉPSÉGES LEÁNYA . . .

Szép vidéknek szépséges leánya!
 Eszem azt a gyönyörű szemed —
 Gyönyörű? nem! csak azért sem az, mert
 Hazugságban hagytál engemet.

Hányszor mondtam, hányszor irtam én meg,
 Hogy már láttam tiszta kék eget!
 S ez hazugság, mert nem láttam addig,
 Míg nem láttam a te szemedet.

Vetted észre? mily hosszan merengtem
 S milyen áhitattal szemedem?
 Áhitattal függtem rajta, mint a
 Haldokló szent a feszületen.

S te valóban megváltóm lehetnél,
 Mindazáltal nem halnál te meg:
 Holt, hideg fán nem függnél... ölelned
 Kéne élő, égő keblemet...

Mit beszélek? mit mondtam? ... szerelmet
 Tőled én nem, oh, nem várhatok!
 Szerellemmel a szegény költőre
 Áldást hozni melyik lányka fog?

Mert szegénynek alkotá az Isten
 A költőt, s tán rendén is van ez:
 Tarka, pompás toll nem ékesíti
 A madárt sem, amely zengedez.

Igy a költő egyszerűségében
 Képes-e lányt meghódítani?
 Tündökölni vágnak a leányok,
 S méltán... ők a föld csillagjai.

Te, leányka, az én csillagom vagy,
 S tőlem senki nem tilthatja meg:
 Ha keblemre nem tűzhetlek is, hogy
 Szemeimmal ne kísérjelek.

Fog kísérni szemeim világa,
 Fog kísérni vándorútamon.
 A távolból ha nem melegítesz:
 Legalább nézz rám, szép csillagom!
 (Pest.)

MEGTEREMTÉD LELKEM ÚJ VILÁGÁT . . .

Megteremtéd lelkem új világát,
Szerelem dicső világa ez!
Hálából e szív, örök tűzével,
Istenséged szent oltára lesz.

Oh leányka, ha te nem szeretsz is,
Engedd meg, hogy szerethesselek,
Mert különben köztem s a világ közt
Megszakadnak minden kötelek.

Vad, sötét föld keblem birodalma,
Fejedelme gyűlölő harag,
Harcban állok a nagy mindenséggel —
Szeretetre csak képed marad.

Képed a fény, az egyetlen egy fény,
Mely keblemnek éjjelébe jár,
Mint a rabhoz, földalatti börtön
Kisdéd ablakán, a napsugár.

Én szeretlek! bár tudom: mily rém a
Nem viszonzott szerelem baja;
De kit annyi rém gyötör, szívemnek
Könnyű lesz ezt is megszoknia.

Nem viszonzott szerelem keserve!
Türelemmel hordom terhedet,
Mint az istenember a keresztfát,
Melyen aztán megfeszítettett.

(Pest.)

ÉJ VAN . . .

Éj van, csend és nyugalomnak éje,
A magas menny holdas, csillagos;
Szőke gyermek, kék szemű kőkényfa,
Drágagyöngyöm! mit csinálsz te most?

Engem édes álmak környekeznek,
De nem alszom, ébren álmodom.
Minden álmam egy fényes királyság
S koronája te vagy, angyalom!

Beh szeretném most, ha lopni tudnék,
A lopás bármily rút lelki folt!
Meglopnam az álmak kincstárát, hogy
Gazdagítsam a szegény valót.

(Pest.)

FÉLRE MOSTAN . . .

Félre mostan, hagyjatok magamra,
Hagyjatok, ti régi cimborák!
Nem látjátok, hogy mi lett belőlem?
Címerem most rózsá s nem borág.

Szerelemnek katonája lettem . . .
A lant, a dal töltött fegyverem,
Töltés benne forró érzeményem,
Boldog én! ha a csatát nyerem.

Oh, ha nyernék, istenem, ha nyernék . . .
Tündérország, mely előttem áll;
Sikerüljön ezt bevennem: akkor
Én leendek a tündérkirály!

(Pest.)

ABLAKODBÓL HOGYHA . . .

Alakodból hogyha kitekintesz :
Kertet látsz csak, kertet és eget.
(Adja isten, hogy legyen hasonló
E látmányhoz teljes életed!)

Képzelem : mily boldog vagy, leányka,
Hogy körüléd ilyen kert virit.
Jaj, de e kert sokkal boldogabb még,
Mert beléje néznek szemeid.
(Gödöllő.)

NÁLA VOLTAM . . .

Nála voltam, a kedves leánynál.
Nála voltam, ismét eljövék.
Honn vagyok... honn? nem tudom. Szédülök.
Kereng velem a föld és az ég.

Oh, mi szép, mi jó vagy te, leányka
Szép és jó s oly lelkes honleány!
Te hazám leglelkesebb leánya,
Te hazám nemtője vagy talán.

Lyányka, neked költőt kell szeretned,
Más nem méltó birni tégedet,
Nem méltó más erre, mert hazát úgy,
Mint a költő, senki nem szeret.

Mit tegyek? szólj, üdvem gyöngyvirága,
Mit tegyek? hogy megnyerhesselek.
Kész vagyok, kész mindent elkövetni.
Mindent, hogy megérdemeljelek.

De ha semmit nem tennék is, lyányka,
Érdemetlen nem vagyok reád :
Szerelemért csupán szerelem kell,
S én szeretlek, mint te a hazát!

(Pest.)

VASÁRNAP VOLT.

Vasárnap volt. Nem felejttem én el
E napot. Lenn a kertben valánk.
Néztelek . . . te bokrétát kötöttél.
A nap jó kedvvel mosolyga ránk.

És midőn elkészült a bokréta,
Általadtad — oh, meglepetés! —
Általadtad azt nekem, leányka . . .
E gyönyörre minden szó kevés!

Általadtad nekem a bokrétát,
Most is itt van az szívem felett ;
S ha fölhajtod egykor szemfedőmet,
Akkor is még szívemen leled.

Hígy nekem, hogy szívem és bokrétád
Egy időben, együtt hamvad el . . .
Milyen édesen fog majd pihenni
Ő alatta e fáradt kebel!

S amig élek, addig paizsom lesz.
Oly szükséges nekem a paizs!
Most merészen állok ki, ha mindjárt
Az egész föld ostromolna is.

Rágalom, gúny, ármány, balszerencse
Szórhatnak rám millió nyilat :
Szánakozva nézem ellenségim
E tündér virágpaizs alatt.

(Buda.)

DRÁGA ORVOS ÚR . . .

«Drága orvos úr!» szólék eszemhez,
 «Látogassa meg csak szívemet;
 Látogassa meg, kérem . . . rosszul van . . .
 És gyógyítsa ki, ha még lehet.

Nagy bizalma van szívemnek önben,
 Mert ön már többször segíté rajt'.
 De siessen, kérem, csak siessen,
 Még talán elűzheti a bajt.»

És az ész, ez a jó házi orvos,
 Nem késett, hanem lesietett,
 És megrémült és fejét csóválta,
 Meglátván a vérző beteget;

S így kiálta föl: «Fiatal ember,
 Mit cselekszik ön, az istenért?
 Sebe mélyebb s szélesb a Dunánál —
 Mért is nem vigyáz magára, mért?

De legyünk csak egy kis türelemmel,
 Még talán . . . talán segíthetek.»
 Szóla, és a sebet megvizsgálván
 Abba balzsamot csepegtetett.

«Ah!» felelt a szív, «ön a remények
 Balzsamát használja! . . . hagyjon föl . . .
 Kínom szörnyű . . . gyógyuljak, vagy haljak! . . .
 A reménység sem gyógyít, sem öl.»

(Pest.)

HOL VAN OLY NAGY PUSZTASÁG . . .

Hol van oly nagy pusztaság, mint keblem?
 Oh, e pusztá oly határtalan!
 Jobbra, balra terméketlen föld, csak
 Közepében egy élőfa van.

S hol van olyan nagy élőfa, mint ez?
 Árnyat az egész világra vet!
 Tudjátok: mi e roppant fa keblem
 Pusztájában? . . . ez a gyűlölet.

El fog dőlni e világborító
 Fa, ha majd egy órjas megjelen.
 E világborító lát eldöntő
 Óriás a boldog szerelem.

(Pest.)

SÍRBA TETTÉK . . .

Sírba tették első szeretőmet,
 Búm e sírj holdvilága volt.
 Új szerelmem, mint nap, jött ez éjre.
 Fölkelt a nap . . . halaványul a hold.

(Pest.)

NŐ SZERELMEM . . .

Nő szerelmem, egyre nő, pedig már
 Végtelen tengerre árada.
 És amint nő: szaporodik benne
 A szörnyeknek rémes tábor.

És ha benne a rémek mozognak,
 És ha rajta szélvész vágatott:
 Föl az égre csap szilaj hulláma.
 S lemos onnan minden csillagot.

És mi kelti e vihart? . . . az eszme:
 Ha te, lányka, nem lennél enyém!
 Iszonyú ez éj és e sötétség
 S villám benne égő agyvelőm.

Oh, az ily perc helyett egy öröklét
 A pokolban áldás volna rám! . . . —
 Múl a vész, a tenger csendesül, ha
 Ezt az eszmét elzavarhatám.

Csendesül a tenger és lesímul,
 És a tengerpartra lépek én,
 S ott remények erdejében járok;
 Oh, mi szép zöld erdő a remény!

A remények szép zöld erdejében
 Két galamb ül s bűg egy ág felett,
 S én, lánykám, azt gondolom: jövőben
 E galambpár én leszek veled!

(Pest.)

MEG NE ÍTÉLJ . . .

Meg ne ítélj a találkozásról,
 Mely közöttünk a legelső volt!
 Mint magát ekkor viselte nyelvem
 Az nem mindig olyan néma, holt.

Ajkaimról halljátok gyakorta
 A beszéd megáradt folyamát,
 S közbe-közbe tréfa úszik árján,
 Mint enyelgő csónakos-család.

De midőn te véled összejöttem,
 Ajkamon szó, hang meg nem jelent.
 Fergeteg ha van keletkezésben:
 Megelőzi temetői csend.

Fergeteg volt itt keletkezésben,
 Fergetegre készült kebelem,
 S az kitört már . . . ontja villámlását,
 Mennydörgését a vad szerelem.

Zúg, süvölt és szaggat és ront és bont
 Bennem a föllázadt fergeteg . . .
 De tűröm ; tán egykor, mint szivárványt,
 Látom majd viszonszerelmedet.

(Pest.)

VOLTAK SOKKAL JELESEBBEK

Voltak sokkal jelesebbek, mint én,
 Hírók még is elfeljtve már.
 Hát ti rátok, dalaim, ti rátok
 A jövődőben vajon mi vár?

Éltek-e ti még akkor, midőn már
 Én fölöttem füvek lengenek?
 Úgy, miként a lantnak húrja, mely, ha
 Elszakad, még aztán is zeneg.

Nem bánom, ha, amit eddig írtam,
 Nem bánom, ha mind az elenyész ;
 Csak amit te hozzád írok, lyányka,
 Ezt ne bántsá elmulási vész.

S én hiszem, hogy ezt idő nem bántja
 Szent lesz minden hozzád írt dalom,
 Mert hisz azok a mennyből erednek,
 Kék szemedből, szőke angyalom!

(Pest.)

VADONERDŐ A VILÁG . . .

Vadonerdő a világ körülöm,
 Oly sötét, oly éktelen vadon!
 Benne járok én, elfáradt vándor ;
 Éj van és az utat nem tudom.

Egy kicsiny fény rezg amott előttem
 Ágak-bogak gyér nyilásin át;
 Te vagy az, te szeretett leányka,
 Követem fényednek sugarát.

Vajon e fény mécsvilág-e — ahol
 Nyughatom majd — egy csöndes tanyán?
 Vagy csalóka bolygótűz csak, amely
 Temetőbe . . . sírba visz talán?
 (Pest.)

NINCS JOGOM, HOGY . . .

Nincs jogom, hogy féltselek, leányka,
 Mert hiszen nem is vagy még enyém;
 Néha még is szerelemfáltés, e
 Legborzasztóbb mennykő üt belém.

Elsötétül a világ ilyenkor . . .
 Elsötétül? nem, sőt meggyulad . . .
 Végitélet van . . . az alkotó az
 Angyalokkal trombitát fuvat.

Harsog az arkangyal trombitája . . .
 Agyvelőm reng . . . szerteszét szakad . . .
 Mert reám így dörg le az ítélet:
 A te sorsod örök kárhozat!
 (Szalkszentmárton.)

SZÁZ ALAKBA . . .

Száz alakba öltözik szerelmem,
 Száz alakban képzel tégedet.
 Majd sziget vagy s vívó szenvedélyem
 Mint szilaj folyam fut körülöd.

Máskor ismét, édes kedvesem, hogy
Szentegyház vagy, én azt gondolom,
És szerelmem mint repkény huzódik
Fölfelé a szentegyház-falon.

Néha gazdag útas vagy s szerelmem
Mint az útonálló megrohan,
Néha meg mint jámbor alamizsnás
Lép elédbe alázatosan.

Majd a Kárpát vagy, s én ott a felhő,
S mennydörgéssel ostromlom szived.
Majd meg rózsadomb vagy, s én körüléd
Csalogányként zengek éneket.

Im, szerelmem ekkép változik, de
Soha meg nem szűnik, mindig él,
S nem gyöngül, ha néha szelidebb is
Gyakran csendes a folyó, de mély!

(Szalkszentmárton.)

MEGVALLOM, HOGY . . .

Megvallom, hogy én az iskolában
Rest tanuló voltam, szörnyű rest.
Légy tanítóm, jó leányka, tőled
Majd tanúlok édesörömet.

S okvetetlen tőled kell tanulnom,
Amit mostan tudni akarok.
Nem tanulják azt az iskolában,
Nem tudják azt a professzorok.

Nos, leányka, léssz-e hát tanítóm?
Kell-e tőlem a professzorság?
Azt szeretném én csak megtanulni:
Mit tesz az a szó, hogy «boldogság»?

Nem kerül ám sok fáradságodba,
 Ne gondold ; csak egy kis percig vársz . . .
 Szólnod sem kell... minek? . . . egy tekintet
 Mindent oly szépen megmagyaráz,
 (Szalkszentmárton.)

ÁLMAIMBAN GYAKRAN . . .

Álmaimban gyakran látogatsz meg,
 Életemnek legszebb álma te!
 Onnan van, mert rajzolásit elmém
 Minden este véled végzi be.

Te vagy elmém végső gondolatja,
 Mielőtt bezárkozik szemem.
 Így az égen, mielőtt az éj jön,
 A szép alkony mindig ott terem.

Hejh, leányka, akarod-e tudni :
 Álmaimnak foglalatja mi?
 Rövid az, de oly szép! . . . látlak téged
 Szerелеmmel rám mosolygani.

Ha ez így van, mint álmodni szoktam,
 Ha szeretsz tán engem, oh leány!
 Add tudtomra, kérlek, hogy ne légyen
 Boldogságom álmokkép csupán.

De ha nincs így, oh, ha nem szeretsz, s tán
 Kebled értem soha nem hevül :
 Akkor . . . akkor legjobb lesz alunnom
 És álmodnom véghetetlenül.

Kérem istent, hogy ne ébresszen föl
 Az ítéletkor se engemet ;
 Jobb itt lenn csak álmodnom, hogy bírlak,
 Mint a mennyben lennem nélküled!
 (Szalkszentmárton.)

SZERELEMNEK LOBOGÓJA . . .

Szerelemnek lobogója szívem,
 Érte két szellem viaskodik ;
 Rémes a harc és mindennap eltart
 Kora regtől késő alkonyig.

Egyik szellem, hófehér ruhába
 Öltözködve, a vidám remény ;
 Másik szellem a mogorva kétség,
 Öltözködve hollófeketén.

Egyre vínak, és nem tudhatom még :
 Győzedelmes melyikök lehet?
 Attól tartok, hogy kettészakítják
 E szerelmi zászlót, szívemet!

(Szalkszentmárton.)

ALACSONY KIS HÁZ . . .

Alacsony kis ház az én lakásom ;
 A tiéd magas, nagy palota.
 Jaj nekem, jaj én nekem, leányka,
 Nem emelkedhetem én oda . . .

De miért ne egyesülhetnénk mi?
 Én hozzám le mért ne hajlanál?
 Le a völgybe tér a hegy patakja,
 S az égről a nap a földre száll.

Így, mint a nap földre száll az égről,
 És a völgybe hegyről a patak :
 Palotádból, lelkem szép galambja,
 Szállj le hozzám, hogy birhassalak!

Én hiszem, hogy boldogabb lennél te
Itt lenn nálam, mintsem odafenn.
A magasban hűvös levegő van,
A tavasz legszebb a völgyeken.

Szép tavasz vár, ha lejössz, leányka,
Szerelemnek ékes tavasza ;
Nem mulandó e tavasz viránya,
Mint az, melyet a május hoz.

A mezőkre jó az ősz és hervaszt,
Ahol látja a virágokat.
Titkos, rejtett kert szívem szerelme
A hervasztó ősz rá nem akad.

Kell-e e kert, leányka, és lejössz-e
Hajlékomba? . . . szűk s kicsinyke bár :
Oh azért megférünk benne ketten,
Mint fészékben a páros madár.

Jőj le, leányka, nem törődöm azzal,
Ha ott hagyod minden ékszered . . .
Mért is volna rajtad ékszer? úgy is
Elhomályosítja azt szived.

(Szalkszentmárton.)

MIHELYEST MEGLÁTTALAK . . .

Mihelyest megláttalak, leányka,
Én azonnal megszerettelek.
Látásodkor úgy jártam, mint a fa,
Amelyet a villám gyujta meg.

Fa valék én, egy kiszáradott fa,
Melynek lombja szertehulla rég.
Most örülök rajta, hogy az voltam,
Mert a száraz fa legjobban ég.

(Szalkszentmárton.)

LYÁNYKA, MIKOR . . .

Lyányka, mikor úgy együtt sétáltunk,
 Én nem szóltam és te hallgatál.
 Hejh! ha tudnám, be sokért nem adnám,
 Hogy te ekkor min gondolkozál?

Én csak ilyenfélét gondoltam,
 Hogy . . . izé . . . bizony már nem tudom:
 Mit gondoltam? — csak hogy volt temérdek
 Gyönyörűséges gondolatom.

Minden eszmém tündércsengetyű volt,
 Mely búbájosan csilingele,
 Bájosan . . . de némely'k olyan búsan,
 Hogy szívem majd megrepedt bele!

(Pest.)

A VILÁGTÓL ELVONULVA . . .

A világtól elvonulva élni
 Egy csendes kis házfödél alatt,
 Elvonulva, lyányka, véled élni . . .
 Oh mily szép, mily édes gondolat!

Itt szeretném hagyni a világot,
 Mely úgy sem más, mint egy csatatér.
 Harcolunk s mi harcaink jutalma?
 Legfőlebb is tán egy kis babér.

És ezért küzködjem én örökké?
 S megvagdalni hagyjam lelkemet?
 A babér csak elfödi sebünket,
 Elfödi, de nem gyógyítja meg.

Tedd kezembe kezedet, leányka,
 S ahová vezetsz: megyek veled;
 Oh de messze menjünk, hogy ne lássam
 Távolról se a csatahelyet.

Messze menjünk és sebes léptekkel,
 Hogy minket ne érjen majd utol
 Mult időm emléke, e madár, mely
 Harcaimról oly búsan dalol.

(Pest.)

AMIÓTA SZERELEMBE . . .

Amióta szerelemben estem,
 Igazán, hogy féleszű vagyok.
 Szemkötősdit játszanak fejemben
 S fálnak mennek a gondolatok.

Nem csoda, ha olyasmit teszek, mit
 Józanon tőlem nem láttatok,
 Amit szinte szégyenlek kivallni :
 A tükörbe is pillantgatok.

Reggel sokszor jó estét kívánok,
 És jó reggelt, hogyha este van.
 Isten hozott! mondom a menőnek,
 S annak, aki jó : élj boldogan!

Tollam gyakran a porzóba mártom,
 A tintát meg porzónak veszem.
 S mindez hagyján! de mikor szájamba
 A szivar tüzes végét teszem . . .

Erre aztán elmondhatni ám, hogy
 Valóságos szerelem sebe.
 Te miattad kaptam, lyányka . . . illő
 Volna, hogy csóкод gyógyítsa be!

(Szalkszentmárton.)

SOHA SEM VOLT AZ SZERELMES . . .

Soha sem volt az szerelmes, aki
Mondja, hogy rabság a szerelem.
Szárnyat ád ő, és nem rabbilincset,
Szárnyat ád ő . . . azt adott nekem.

S a madárnak nincsen olyan szárnya,
Mint minőt a szerelem növeszt.
El sem kezdem oly parányisággal,
Mint a föld, hogy átröpüljem ezt.

Szállok én az angyalok kertébe,
Föl az égre, pillantás alatt,
S koszorúba fűzöm ott e kertnek
Lángrózsáit, a csillagokat.

Majd az égi fény borít el, majd az
Alvilágnak éjszakája főd . . .
Szállok és egy pillanatban látok
Istent s mennyet, poklot s ördögöt.

Nincsen itt tér, nincsen itt időköz,
Hogyha szárnyam fölkerekedik ;
A világnak megteremtésétől
Szállok a végső ítéletig.

S így ha mennyet és poklot bejárok :
A pokolban ami gyötrelmem
És a mennyben ami üdvösség van,
Egy percben mindazt átérezem.

(Szalkszentmárton.)

A BOKRÉTÁT, MELYET . . .

A bokrétát, melyet nekem adtál,
Háromszin szalaggal kötted át.
Szereted te a hazának színeit,
Lányka, mert szereted a hazát.

Adok én is három színt cserébe :
 A zöld színnek vedd reményimet,
 A fehérnek halovány orcámat,
 A pirosnak vérző szívemet.

(Szalkszentmárton.)

FA LESZEK, HA . . .

Fa leszek, ha fának vagy virága.
 Ha harmat vagy : én virág leszek.
 Harmat leszek, ha te napsugár vagy . . .
 Csak hogy lényeink egyesüljenek.

Ha, leányka, te vagy a mennyország :
 Akkor én csillaggá változom.
 Ha, leányka, te vagy a pokol : (hogyan)
 Egyesüljünk) én elkárhozom.

(Szalkszentmárton.)

ŐSZI REGGEL JÁROK . . .

Őszi reggel járok a szabadban,
 De hiába nézek szerteszét ;
 Sűrű ködnek fátyolában a táj,
 A toronynak látni csak hegyét.

A természet elhagyott szentegyház ;
 Nincsen benne buzgó népe már :
 A virágok . . . s hallgat orgonája,
 Hallgat a sok énekes madár.

A természet néma szentegyháza
 Fölzajlik még egyszer az idén
 — A tavasznak mintegy viszhangjául —
 A szüretnek megjövételén.

A szüret víg, kellemes multság.
Gyakran ekkép sóhajtott szívem :
Be szeretnék én is szüretelni,
Mért nincs nekem is szőlőhegyem? . . .

Most beérném egyetlen gerezddel,
Egy egész szőlőhegy nem epeszt ;
Hejh, beérném én veled, leányka,
Te legszebb, legédesebb gerezd!
(Szalkszentmárton.)

HÁBORÚVAL ÁLMODÁM . . .

Háborúval álmodám az éjjel,
Háborúba hítták a magyart ;
Fölhívó jelül, mint hajdanában,
Országszerte járt a véres kard.

S fölriadt a véres kard láttára,
Akinak csak egy csepp vére volt.
A szabadság drága koszorúja,
Nem hitvány pénz volt a harci zsold.

Épen e nap volt menyegzőnk napja,
Az enyém, leányka, s a tiéd ;
S én, hogy haljak a honért, elhagytam
Házasságunk első éjjelét.

Úgy-e, lyányka, a menyegző napján
Menni és meghalni, szörnyű vég?
És mégis, ha rá kerülne a sor,
Úgy tennék, mint álmomban tevék.
(Szalkszentmárton.)

ÉLETEM MOST...

Életem most egyetlen kívánság :
Megnyerhetni, lyányka, szívedet!
Néha mégis csaknem azt ohajtom :
Vajha ne szeretnél engemet.

Azt hiszem, hogy sorsom a tiéddel
Összekötni vétek volna tán ;
Az enyém oly boldogtalan, oly bús,
A tiéd oly boldog, oly vidám!

Berekesszem a szelíd galambot
Vérszomjas vadállatok közé?
Tengerekre, vészes tengerekre
A kicsiny sajkát vezessem-é?

Nem járnál-e úgy mellettem, lyányka,
Mint ott a galamb s a sajka jár?
Megbírnod-e a balsorsot? melyet
Én megbírok, mert megszoktam már...

Csak szeress te engemet, leányka,
Szenvedésim tudni sem fogod.
Nem borúl el soha én miattam,
Nem borúl el fényes homlokod.

Megkiméllek bánatomtól téged,
Mint a föld a napot, kedvesét.
Víg, derült ő, s ha lenyugszik a nap :
Akkor lesz csak szomorú, sötét.

(Szalkszentmárton.)

A LETARLOTT...

A letarlott, megsárgult vidéken
Szomorúan ül az őszi köd...
Mult időnek szomorú emléke
Őszi ködként ült szívem fölött.

Feljön a nap fényes arculatja
 És eloszlik a szomoru köd . . .
 Fényes arcod megláttam, leányka,
 S világosság lett szívem fölött.

Oh de, lyányka, ugy ne tégy, mint a nap,
 Mely azért veré el a ködöt,
 Csak azért, hogy tisztán lássék : milyen
 Hervadás van a világ fölött.

(Szalkszentmárton.)

HA AZ ISTEN . . .

Ha az isten ekkép szólna hozzám :
 „Fiam, én neked megengedem,
 Hogy úgy hallj meg, mint magadnak tetszik,
 Erre kérném akkor istenem :

Legyen ősz, de szép, szelíd, derült ősz
 Sárga lombon fényes napsugár ;
 Sárga lomb közt zengje végdalát egy
 A tavasztól elmaradt madár.

S valamint az őszi természetre
 A halál jön észrevétlenül :
 Én reám is így jőjön . . . csak akkor
 Vegyem észre, ha mellettem ül.

Ekkor, mint a lombon a madárka,
 Zengjem én is el végdalomat
 Bűvös hangon, mely le a sziveknek
 Fenekére s föl az égbe hat.

És ha vége a varázséneknek ;
 Ajkaimat egy csók zárja be,
 A te csókod, szőke szép leány, te
 Földi lények legdicsőbbike! —

De ha ezt nem engedné az isten,
Kérném akkor, hogy tavasz legyen,
Harc tavasza, hol rózsák teremnek,
Véres rózsák, férfikebleken.

S lelkesítve zengjenek a harcok
Csalogányai, a trombiták.
Ott legyek, s az én szívemből szinte
Nőjön egy halálos vérvirág.

S ha ledőlök ekkor paripámról:
Ajkaimat egy csók zárja be,
A te csókod, te szép szabadság, te
Égi lények legdicsebbike!

(Szalkszentmárton.)

ELNÉMULT A FERGETEG . . .

Elnémult a fergeteg süvöltő
Hárfájának zordon éneke.
Nyúgódott a táj, mint az arc, mely küzdött
A halállal s már kiszenvede.

Oly szelid, szép őszi délután van!
Itt-ott látni csak kis felleget;
A viharból úgy maradt meg ez, mint
Bús időkből az emlékezet.

A faluknak bádogtornyait a
Nap sugári megaranyozák;
Délibábok távol tengerében
Mint hajók lebegnek a tanyák.

Áttekintek a nagy láthatáron,
Rónaság ez, völgy- és hegytelen.
Szívem is most ily végetlen róna . . .
Nincsen benne más, csak szerelem.

Szívem olyan tele szerelemmel,
 Hogy terhétől csaknem elesik.
 Úgy vagyok, mint a fa, melynek ága
 Alig bírja dús gyümölcseit.

Szívem így, megtelve szerelemmel,
 Egy pohár, amely csordultig áll . . .
 Drága bor! . . . s ha a lány porba önti?
 Kár lesz . . . inkább idd ki te, halál!

(Szalkszentmárton.)

ARCKÉPEMMEL . . .

Arcképemmel, lelkem arcképével
 Ajándékozlak meg tégedet.
 Nem bánom, ha senkinek sem tetszik,
 Csak neked tessen, lánykám, neked!

Lelkem egy könyv, amely mindig nyitva,
 Olvashatja, ki mellette jár.
 Olvassák is — a sok forgatásban
 Össze is van az szaggatva már.

Lelkem gyűrű, egy acélgyűrű; de
 Láthatsz benne drágaköveket.
 Legnagyobb, legszebb ezen kövek közt
 Egy gyémánt, a tiszta becsület.

Lelkem oszlop, egy kősziklaoszlop,
 Mely soha meg nem rendítettet,
 Nem reszket . . . csak egy, csak egy esetben:
 Hogyha rá száll szép tekinteted.

Lelkem felhő, egy haragvó felhő,
 Gyakran ontja a villámokat;
 De, leányka, te ne félj! — a villám
 Tölgyeket sujt, nem virágokat.

Lelkem Illés próféta, a mennybe
 Száll a dicsőség lángszekerén . . .
 Híj öledbe, lyányka, s lángszekerről
 És mennyországról lemondok én!
 (Szalkszentmárton.)

AVVAGY ÉN MÁR SOHA . . .

Avvagy én már soha meg nem nyugszom?
 Mindörökké tart e lelki harc?
 Oh leányka, e véget nem érő
 Kínozással, mondd, hogy mit akarsz?

Mert te kínzasz, mert te gyötresz engem,
 Pedig én meg nem bántottalak;
 Vagy talán az megbántás előtted,
 Hogy szeretlek, hogy imádalak?

És ezért kell oly sokat szenvednem,
 Oly sokat, amennyit csak lehet!
 Szívemet megvesztegetted, lyányka,
 Hogy örökké verjen engemet.

S ezelőtt még, ha reggeltől estig
 Gyötörtettem is a kintpadon:
 Az enyém volt a pihentető éj;
 Most sem éjem többé, sem napom!

Mint galamb száll én felém az álom,
 De reám nem édesgethetem:
 A galamb félénk madár . . . tovább száll...
 Elriasztja dobogó szívem.

Kérlek, lyányka, parancsolj szívemnek,
 Csendesítsd le e vad pártütőt,
 Nehogy egyszer a kétség'b'ésésnek
 Óráján keresztüllőjjem őt!
 (Szalkszentmárton.)

AZT HIVÉM, HOGY . . .

Azt hívém, hogy csak az emberek közt
Van irigység és kajánkodás.
Csalatkoztam! mert amilyen a föld,
Ott fenn az ég egy cseppel se' más.

Földön, égen nincs valódi béke ;
Örökös harc, örökös zavar.
Mint a földön, épen úgy az égen
Minden csak uralkodni akar.

A nap és éj háborút viselnek,
Hol az egyik, hol a másik nyér.
Mi a hajnal és az alkony? . . . a nap
S éj közötti harcban elfolyt vér.

És mi a hold? egy zsarnok király ő,
És jobbágysai a csillagok.
És a jobbágy, ki nagyon tündöklék?
Jaj neki, mert száműzetni fog.

Hány jobbágysát száműzé e zsarnok!
Minden éjjel hull alá néhány . . .
Tán te is így fényedért az égből
Száműzött csillag vagy, szép leány?
(Szalkszentmárton.)

MESSZE ESTEM . . .

Messze estem, oh lánykám, beszédes
Szemeidnek szép sugáritól . . .
(Szemeidtől jóság és vidámság,
E kedves két égi gyermek szól.)

Messze estem tőled, oh, te szép lány,
Te aranyba foglalt drágakő!
De a nap, hol majd elédbe állok,
Ez a nagy nap nem sokára jó.

Nagy lesz e nap, sorsomat határozó,
Mint Waterloo Napoleonét,
Még király vagyok . . . kevélyen hordom
Koronámat, a fényes reményt.

Oh, de mi lesz éltém, ha fejemről
Porba hull e drága korona?
Mi lesz akkor éltém? . . . fájdalomnak
Oceánján a Szent-Ilona.

(Szalkszentmárton.)

MILYEN FURCSA ÁLMAM . . .

Milyen furcsa álmam volt az éjjel!
Lyányka, te megszúrtad szívemet,
És belőle minden vér kifolyt; de
Minden csepp vérből egy rózsá lett.

Mit jelenthet ez az álom? . . . semmit,
Csak azt, hogy ilyen a szerelem;
A szegény szívet halálra gyötri,
S olyan édes ez a gyötrelmem!

(Szalkszentmárton.)

FÉLRE MOSTAN . . .

Félre mostan, félre a fejemről,
Bú, te fekete, nehéz sisak! . . .
Jer, jókedv, te könnyű tarka csákó,
Melyen pajkos tollak inganak.

Félre, bú, te lándzsa, mely szögezve
Vagy tulajdon gazdád keblinek . . .
Jer, jókedv, te szép virágbokréta,
Mit keblemre bátran tűzhetek.

Félre bú, te alvilági kínpad,
Amelyen a szív martirkodik . . .
Jer, jókedv, te hattyutollas párna,
Melyen a szív mennyről álmodik.

Jöszte, jókedv! jöszte, víg barátom,
Csapjunk egy hatalmas ünnepet,
Oly hatalmast, aminő közöttünk
Még soha nem ünnepeltetett.

Jöszte, jókedv! fényes szivárványod
Vond keresztül a nagy ég-iven ;
Jöszte, kezd el szép szellemzenédet,
Hadd táncoljon lelkem és szívem!

Kérdezed, jókedv barátom, hogy mért,
Mért tartunk ilyen nagy ünnepet?
Csak azért, mert megtudom : a lányka
Szeret-e hát avvagy nem szeret?

Hogyha visszatérünk a leánytól,
És szerelmet tőle nem hozunk :
Messze utra küldelek, barátom,
S többé tán nem is találkozunk.

Megvallom, hogy eddig én reszkettem
Az időtől, mely most jőni fog,
De kihamvadt bátorságom lángja
Most, hogy épen kell, megint lobog.

Gyalázat a gyáva katonára,
Ki a sikra búsfélénken áll —
Vigalomra hát — vigan rohanjunk
A csatába — élet vagy halál — — !

(Szalkszentmárton.)

MEGPENDÍTEM . . .

Megpendítem hónapok multával
 Még egyszer szerelmi lantomat ;
 Még ez egyszer, egyszer és utószor,
 Mert ezentúl hangot ő nem ad.

Nem pazarlom én többé leányra
 Dalaimat, érzeményimet.
 Érzéketlen bábok a leányok,
 Szívet és dalt nem érdemlenek.

Nem beszél vak indulat belőlem ;
 Csendes elmém higgadt szózata.
 Megszűnt már a vész, mely nem viszonzott
 Szerelmem kinjából támaða.

Tiszta szemmel nézek a jövőbe,
 Nem lebeg rajt' szenvedély köde,
 Mely előlem annyi szép virányt, de
 Annyi pusztá tájt is elfőde.

Tiszta szemmel nézek a jövőbe,
 Jaj de mit lát, mit lát ott szemem?
 Azt, hogy nincs már semmi szépet látnom...
 Nincs barátság, nincs ott szerelem!

Egyedül, e roppant nagy világtól
 Elhagyatva, szeretetlenül,
 Máriusként, aki száműzötten
 Egy országnak omladékin ül!

Nem lehet, hogy én még ne szeressem,
 És hogy engem ne szeressenek!
 Bármily hideg a világ : szívem még
 Nem fagyott meg, szívem még meleg.

Lesz leány még, kell leánynak lenni,
 Aki éreztesse majd velem,
 Hogy áldás az átkos élet, melyben
 Van egy percnyi boldog szerelem!

(Pest.)

JÓKAI MÓRHOZ.

Miért szeretsz te engemet,
 Kit annyian gyűlölnék?
 S én, akit annyit gyűlölök,
 Téged miért szeretlek?
 Szeretlek téged, oh barátom . . .
 Nem, nem barátom! . . . megbocsáss.
 Hogy e gúnynévvel illettél;
 Mert a jelenkor gyermekének
 E szó «barát» csak gúnyolás.

Percenként jobban-jobban el-
 Sötétül láthatárom,
 De én éltemnek éjjelét
 Nem rettegem, sőt várom . . .
 Hisz annál fényesebb a csillag,
 Minél sötétb az éjszaka.
 Tudom, mert a szív mondja nékem:
 Te léssz sötét, kietlen éjem
 Hamvadhatatlan csillaga.

Nem hiszek én már senkinek,
 Nincs senkiben bizalmam,
 Mert életemben sokszor, ah,
 Oly sokszor megcsalattam.
 Bizalmam várát fölguytották,
 Ledöntötték az emberek;
 Romjai között egy ép oszlop van:
 Te állasz ott . . . csak te . . . magadban
 Téged le nem dönthetnek.

Szentül hiszem, ha a világ
 Elfordul is szivemtül,
 Ha a világnak ajakán
 Rám átkok átka zendül:
 A te ajkadról akkor is még
 Reám csak áldás lebben el . . .
 Ha az egész világ egy kéz lesz,
 Mely eltaszít, miként dögvészt:
 Kezed még akkor is ölel.

Tudom, hogy így tesz a világ,
 Hogy így fog tenni vélem.
 Fejemre köveket hajít,
 Mig éltemet leélem.
 S hóhéraim, ha halva fekszem,
 Agyonveretve, egykoron:
 Koporsómhoz majd oda lépnek,
 S melyet előbb megkövezének,
 Babérrel földik homlokom.

Oh e babér, amellyel a
 Világ magát gunyolja,
 Ez a babér, ez a babér
 Velőm égetni fogja.
 De nem soká tart égetése . . .
 Te, lelkem megmaradt fele,
 Hozzám te szinte eljövendesz,
 És koszorúmra könnyet ejtesz,
 S eloltod lángjait vele.

(Pest.)

REMÉNY.

Mi a remény? . . . förtelmes kéjleány,
 Ki minden embert egyaránt ölel.
 Ha rá pazarlod legszebb kincsedet,
 Az ifjúságot: akkor elhagy, ell

(Pest.)

A CSÁRDA ROMJAI.

Te vagy, oh szép alföld végtelen rónája,
 Lelkem legkedvesebb mulatótanyája.
 Az a görbe felföld hegy- és völgyeivel
 Könyv, melynek számtalan lapját forgatni kell,
 De te, alföldem, hol hegy után hegy nem kél,
 Olyan vagy, mint a nyílt, a felbontott levél,
 Amelyet egyszerre általolvashatok ;
 S vannak beléd írva, szép nagy gondolatok.
 Mint sajnálom én, hogy egész életemet
 Itt kinn a pusztákon töltenem nem lehet!
 Itt szeretnék élni a puszták közepin,
 Mint Arábiában a szabad beduin.
 Puszta, puszta, te vagy a szabadság képe,
 És, szabadság, te vagy lelkem istensége!
 Szabadság, istenem, még csak azért élek,
 Csak azért, hogy egykor érted haljak én meg
 S síromnál, ha érted onthatom véretem,
 Meg fogom áldani átkos életemet.
 De mi ez? . . . sír . . . halál . . . hova nem vetődtem
 Nem csoda különben, mert rom van előttem.
 Nem váromladék ez. Csárdának romjai.
 Hanem hiszen azt az idő nem keresi:
 Mely'k milyen épület? vár-e avvagy csárda?
 Ennek is, annak is reá lép falára ;
 S hova az idő lép, omlik, ha kő, ha vas,
 És neki semmi nem alacsony, nem magas. —
 Hogy van, hogy e csárda kövekből épüle?
 Holott kőtermésnek nyoma sincs körüle.
 Itt régente falu avvagy város állott,
 Mig nem nyögte hazánk a török rabságot ;
 (Szegény Magyarország, szegény édes honom,
 Be sokféle bilincs volt már lábaidon!)
 E hajdani várost földülta az ozmán,
 Kő kövön nem maradt, csak az isten házán.
 A templom maradt meg — de ez is betegen —
 Hogy a pusztulásnak gyászolója legyen.

És gyászolt a templom több hosszú századot,
 Míg végre bujában össze nem rokadott.
 Hogy haszna ne vesszen széthullott kövének,
 Belőle e helyen csárdát építenék.
 Az isten házából csárda!... és miért ne?
 Ott léleknek: testnek szolgált itt enyhére.
 És nem úgy részünk-e a test, mint a lélek?
 Egyenlőn kedveznünk kell mind a kettőnek.
 Az isten házából csárda!... és miért ne?
 Itt és ott élhetünk az isten kedvére;
 S láttam én csárdákban tisztább szíveket már,
 Mint kit naponként lát térdelni az oltár. —
 Csárda, eldőlt csárda, még mikor te benned
 Útasok vigadtak, útasok pihentek!
 Fölépít tégedet újra képzeletem,
 S vendégidet színről-színre szemlélhetem:
 Itt görcsös botjával egy vándorlólegény,
 Ott zsiros subában egy pár szegénylegény,
 Itt hosszú szakállal egy üveges zsidó,
 Amott egy drótos-tót s több ilyen borozó.
 Hát a szép csaplárné fiatalságával?
 Mostan ölelkezik egy hamis deákkal,
 Kinek a bor kissé megzavarta fejét,
 De a szép menyecske még jobban a szivét.
 S hol a vén csaplár, hogy ezért föl nem pattan?
 Kinn a kazal végén álmodik nyugodtan...
 Kazal végén akkor, most már lenn a sírban,
 És a szép fiatal menyecske is ott van,
 És a hamis deák s mind, kik itt boroztak.
 Ők valamennyien már rég porladoznak.
 A csárda is vénült, vénült és rokadott,
 Leüté fejéről a szél a kalapot,
 A födelet... ekkép áll hajadon fővel,
 Mintha urával beszélne, az idővel,
 S kérné alázattal, hogy kissé kimélje;
 Hanem sikertelen esdeklő beszédje.
 Dűledez, dűledez; félig ismerni csak:
 Melyik volt az ajtó, melyik volt az ablak.
 Még áll s emelkedik az éghez kéménye,

Mint a haldoklónak utósó reménye.
 Pincéje beomlott, a kút is mellette,
 Honnan az ostorát valaki elvitte ;
 Csak az ágas és a gém van meg épségben,
 Egy mogorva sas ül a gém tetejében.
 Legmagasabb hely a pusztán e gém vége,
 Azért ült föl a sas ennek tetejébe.
 Fönn ül és merően maga elé bámul,
 Mintha gondolkodnék a mulandóságrul.
 Fölötte lángol a nap, az égnek ifja,
 Lángol, mert kebelét a szerelem vívja ;
 Szeretője, aki epedve néz rája,
 Délibáb, a puszták szép tündérleánya.
 (Szalkszentmárton.)

VÁLTOZÁS.

Nem úgy van, amint volt. A földön
 Minden mindegyre változik.
 Multam s jelenkorom két testvér,
 S egymást tán meg sem ismerik.

A tenyeremben hordtam egykor
 Szívem, barátsággal tele ;
 Nem volt szükség, hogy kérjék tőlem :
 Magam kínáltam mást vele.

Mostan ha kérik szívemet sem
 Adom, nem adom senkinek.
 Azt hazudom, ha jönnek hozzám :
 «Nincsen szívem, eredjetek!»

Egykor ha szerelemre gyúltam :
 Plátói szerelem vala.
 Oly szentül hittem, hogy minden lyány
 A mennyországnak anyala.

Azt hittem!... most tudom, hogy inkább
 Ördög, mint angyal a leány;
 S nem sírok, ha nem kellek egynek,
 Akad helyette akárhány.

A hazaszeretet napom volt,
 Mely melegíté lelkemet;
 S mi mostan? holdvilág, mely sárga
 Hideg sugárt arcomra vet.

Egykor ha a világ megbántott,
 Kivánczozám a sírba le;
 Most, épen mert bánt, élni vágyok,
 Dacolni van kedvem vele.

Agyag voltam, hig, engedelkeny,
 Egy ujjal is átszúrható;
 Márvány vagyok... ki rám lő: rólam
 Rá visszapattan a golyó.

Fehér bor, szőke lyány, fényes nap
 Hatottak egykor lelkemig;
 Vörös bor, barna lyány, sötét éj,
 Kedvem most bennetek telik!

(Szalkszentmárton.)

A SIVATAG KORONÁJA.

Olyan, mint vén királynak	Megszólamlott végtére.
Feje, a sivatag;	Kóbor felhő jöve;
Hajszálai, a fűvek,	Elfáradott, s leszálla
Csak gyéren inganak.	Pihenni fölibe.

E vén királyi főn egy	Ez kérte, mondaná el
Nagy tölgy a korona.	Élettörténetét,
Ha megszólamlanék, sok	És a felhőnek a tölgy
Századról szólana.	Következőt beszélt:

«Távol világ regényes bércein
 Virágozának boldog őseim.
 Anyám — közel hozzá az égi bolt —
 A vadonerdő legszebb fája volt.
 A fergeteg beléje szeretett,
 S mivel szerelme célt nem érhetett:
 Anyámra — oh mi aljaslelkűség! —
 Szegény anyámra bosszút esküvék.
 És teljesíté. Ottan függtem én
 Testvéreimmel szülők kebelén;
 Letépe minket és szétkergetett
 A bosszujában rémes fergeteg.
 Idáig üzött engem haraga,
 E sivatag magába fogada,
 Felnöttem itten, és sok századot
 Láttam már, amint jött és távozott.
 Ah, mi unalmas hosszú életem!
 Csak szomorúság szétekintenem;
 Bármerre nézek: látnom nem lehet
 Szegény anyámat és testvérimet.
 Koronként jönnek hozzám emberek,
 Javokra vagyok, amint lehetek.
 Ki nyáron jó, midőn nap égeti,
 Szolgálok hűvös sátorul neki;
 Ha jönnek erre tél-idő alatt,
 Adok tüzelni száraz ágakat,
 S akit kétségbe ejte a világ,
 Jön s fölakasztja én reám magát. —
 S ezzel végeztem. Eddig terjede
 Hosszú életem rövid története.
 Életemnek is bár vége volna már!
 A fergeteg, mely ide-ide jár,
 A fergeteg, e régi ellenem,
 Nem győzhetett meg, nem bírt én velem.
 S a hőst, ki annyi századéven át
 Oly bátran, olyan rendületlen állt,
 E hőst mi fogja most eldönteni?
 Önnön keblének hitvány férgei!
 Oh isten, isten, aki alkotál,
 Hát nincs számomra nemesebb halál?»

Im ezt beszélte a tölgy. Részvétből, szánalomból
 Fönn ült a hegytetőn. Villámot vett elé,
 A felleg, s a beszédet Az árva tölgyre sujta
 Hallgatta részvevőn. S azt porrá égeté.

(Pest.)

HOGY VAN, HOGY AZT A SOK GAZEMBERT . . .

Hogy van, hogy azt a sok gazember
 Egytől-egyig föl nem kötik? . . .
 Tán csak azért, mert annyi fája
 Nincs a világnak, hogy reája
 Akasztathatnék mindenik.

Oh mennyi, mennyi a gazember
 E földön! . . . én megesküszöm :
 Ha mind esőcseppé változnék,
 Negyven nap, negyven éjjel esnék,
 Támadna egy új vízözön.

(Pest.)

PUSZTAI TALÁLKOZÁS.

Sík a puszta, mint a pihenő tó.
 Közepén megy gazdag úri hintó.
 Megy a hintó, még pedig vágatva,
 Mintha villám volna bele fogva.
 Van beléje fogva négy paripa.
 Az út olyan, mint a pallós szoba,
 De a jó út s jó lovak dacára
 Most a hintó hirtelen megállta.
 Elvágták-e a négy há mistrángot?
 Vagy a kerék mély kátyúba vágott?
 Sem az egyik, sem a másik biz a!
 Hanem ott termett a puszták fia,
 Ottan termett a puszták királya,
 A haramja ; egy nagyot kiálta,

S pisztolyt vett ki a nyeregkápából.
 Azért áll a hintó és nem mozdul.
 A haramja gyöngé sikoltást hall,
 Azt gondolja, hogy talán madárdal,
 És körülnéz és be a hintóba,
 Hát ott van a madár, aki szóla;
 Szép kis madár, gyönyörű menyecske,
 Talán nem is él, csak úgy van festve.
 «Könyörülj!» szól, s tovább esdekelne,
 De elvette hangját ijedelme.
 A haramja lelkesen néz rája,
 S ilyen nyájas szókra nyílik szája:
 «Ne rettegjen, tekintetes asszony!
 Nem gátolom, hogy tovább utazzon.
 De mielőtt innen odább menne,
 Kérem szépen, nézzen a szemembe!»
 És az asszony félénk bátorsággal
 Farkasszemet néz a haramjával,
 Ki közelebb lépett, és megint kért:
 «Tegyen meg még egyet a kedvemért;
 Engedje megfognom szép kacsóját...
 Megengedi? megengedi tehát?
 Oh köszönöm, köszönöm!... de hátha
 Volna még egy esdeklésem hátra?
 Egyetlen egy... azután utazzon...
 Csókoljon meg, tekintetes asszony! —
 Arca pirul... harag ez vagy szégyen?
 Oh akármilyen, csak harag ne legyen;
 Ne váljunk el haragban egymástól,
 Inkább lemondok e kívánságról.
 A csók úgy is, ha erőtetve jó,
 Olyan, mint a korán szedett szőlő.
 Teens asszony, isten áldja meg hát!
 Felejtse el a szegény haramját,
 Aki, aki... » itt megszakadt szava,
 De érezte sarkantyúját lova,
 Egyet ugrott és vágatni kezdett,
 Meg sem állott, amíg este nem lett.

(Pest.)

ÁLMAIM.

Irtóztatók koronként álmaim.
Az éjjel is szörnyűket álmodám.
Alig hogy eltűnt egyik álmképem,
Másik mereszte vad szemet reám.

Láttam biborban a bűn hőseit,
Tiprott erény volt lábok zsámolya.
Fehérpirosra volt e zsámoly festve :
Szeméből könny, szivéből vér folya.

Láttam kiszáradt sárga arcokat,
Sárgák valának, mint az éji hold,
Igen bizony, mert minden arc az éhség
Éjének egy-egy holdvilága volt.

Láttam mellettök fényes arcokat,
Miken a jóllét napja ragyoga ;
Bokáikon arany sarkantyú . . . sárga,
Mint amaz éhezők arcúlata.

Láttam halotti ágyon férfiút,
Szívének táján mély seb tátogott.
Saját magzatja ölte meg. De nője
Siratja tán a bús áldozatot?

Mit? nője? nője nem siratja őt!
Mig egy szobában a férj álmodik
Halotti ágyon, más szobában a nő
Új szeretőjével bujálkodik.

S midőn sírban volt már a férfiú,
Eljöttek éjjel az atyafiak,
Feltörték sírja ajtaját, s halotti
Ruhája kincsén megosztotzanak.

Láttam veszendő dúlt országokat,
 Hol kész halál volt a polgárerény,
 Hol éj közelge . . . már pirult az alkony
 Hóhérok honfivéres fegyverén.

Láttam ledöntött, rab országokat,
 Hol nem hallatszott a rabok jaja,
 Mert jajgatásukat fölülhaladta
 A zsarnokhatalom gúnykacaja.

Im, ilyek éji látományaim.
 De nem csodálkozom, hogy ilyenek ;
 Mert, amiket szemléled álmaimban,
 Történnek egyre és történtenek.

Meddig tart még ez iszonyú világ?
 Miért nem jössz, te rontó égitest,
 Te üstökös, mely arra rendeltettél,
 Hogy tengelyéből a földet kivesd!

(Pest.)

SZEMERE PÁLHOZ.

Sok van, miben büszkélkednem lehet,
 De büszkeségem mindenek felett,
 Hogy, mint barátod, úgy állok szivednél,
 Bár korra nézve nagyapám lehetnél.
 Tiszteltelek, mint tisztelőd menék
 Hozzád. Te szóltál, hogy ez nem elég,
 Engem ne tisztelj, engemet szeress!
 Mostan szeretlek és tisztellek téged ;
 Mind a kettőre vagy te érdemes.
 Mig tiszteletre indít öregséged,
 Szeretnem kell ifjúi szívedet . . .
 Mert nyom nélkül haladt el e felett
 Esztendeidnek terhe, sokasága.
 Hervadhatatlan kebled e virága.

Öreg barátom fiatal sziveddel!
 Fa vagy te, melynek elhullt levele,
 Amelyet mára téli hó lepett el,
 De rajta vigan zeng a cinege.
 S bár késő este van már életedben,
 Szemed még most is tisztán s messze lát :
 Megismeréd a felhők madarát,
 Kit fényes nappal sem láttak meg többen.
 Magamról szólok. — Hah, míg annyian
 Vetnek reám lenéző szemeket,
 Kezedben a borostyán lombja van,
 Megkoszorúzni véle fejemet.
 Tedd föl fejemre, tedd e koszorút!
 Ha most nem érdemelném is, talán
 Megérdemelni fogom ezután.
 Elöttem még olyan hosszú az út,
 S a boldogságról már végkép lemondék,
 Úgy sem találnám meg, hát életem
 Keresésére nem vesztegetem ;
 Szívemnek csak egy óhajtása van még ...
 Erre törekszem, ez amit kívánok :
 Büszkén nevezzen a haza fiának! —
 Elérem-e e nagy célt? féluton
 Nem roskadok-e össze? nem tudom.
 Tán egy bevégezetlen épület
 Lesz életem munkája, meglehet,
 Amely, ha készen volna, bele szállna
 A hír, a feledés örök királya.
 Míg így elkezdve, félig-meddig készen
 Csak rövid emlék szűk tanyája leszen.
 De ha erőm vágyamnál nem kisebb,
 Ha ezt a hosszú pályát megfutandom,
 S egy nemzet fogja megtapsolni lantom :
 Nem lesz előttem e taps kedvesebb,
 Mint az volt, mellyel pályám kezdetén
 Egy magad által üdvezeltetém,
 És mint szivednek dobbanása volt,
 Midőn szívemre először hajolt.

(Szalkszentmárton.)

TÉLI ÉJ.

Vad téli éj. Sűrű hópelyhek esnek.
 Szélvész ragadja. S hátha nem hópelyhek!
 Talán egy örült gondolatjai?
 Vagy összetépett lelkem rongyai.

Közelg az éjjél. Fenn virasztva várom.
 Akkor kísértet látogat meg, három;
 Szent háromság, mely egykor vezetett:
 A hit, a remény és a szeretet.

Nem élnek többé. Meggyilkoltatának.
 De éjfelenként sírjokból kiszállnak,
 S felém lebegnek halvány képeik,
 S a régi szép időt emlegetik. —

Szétszaggatá a felleget a szélvész.
 Tekintetem a csillagok közé vész.
 Olyan sötétpiroslók fényeik,
 Mikéntha vércsepp volna mindegyik.

S ki mondja meg: nem vércsepp-e a csillag?
 Hisz itt a földön oly sokat gyilkolnak.
 Ábelszivek fölfeccsent vére ez,
 Mit a zsvány föld csillagnak nevez. —

Vesztett szélvész, te még mindegyre tombolsz,
 A fellegekbe és hajamba markolsz;
 Ki akarod tán tépni fűrteimet?
 Ah, tépd ki inkább, tépd ki szívemet!

Hogy dobog e szív! — szinte félek tőle, —
 Ugy mint a kő, mely várromokról dől le,
 Vagy mint a koporsónak födele,
 Ha a halottat szögezik bele.

Koporsó vagy, koporsó vagy te keblem,
Amelybe szívem élve eltemettem.
Oh szív, te élő eltemettetett!
Ki írhatná le gyötrelmeidet?

Megszűnt a vész, a hold is fönn az égen.
Már béke és fény lebeg a vidéken.
Haza mehetek hát s lefekhetem,
Mert béke és fény nem való nekem.
(Szalkszentmárton.)

1846.

ISTEN CSODÁJA.

A meddig a történet csillaga
Röpti a multakba sugarát :
A szem saját kezünkben mindenütt
Saját szívünkre célzó gyilkot lát,
S ez öngyilkos kéz hányszor szálla ránk! ...
Isten csodája, hogy még áll hazánk.

Igy hordozunk sok százados sebet,
Kebünk soha be nem gyógyúlhatott ;
Mérget kellett mindenkor innia,
Ki sebeinkre önte balzsamot.
Valami rossz szellemtől származánk!
Isten csodája, hogy még áll hazánk.

S míg egymást martuk szennyes koncokért,
Mint a szeméten a silány ebek,
Azt vettük észre csak, hogy ezalatt
Az oroszok itt termettenek :
Jött a tatár, jött a török reánk.
Isten csodája, hogy még áll hazánk.

Midőn kiterítve feküdtem :
 Reám borúltak a könnyezének.
 Szerettem volna fölugrani,
 Hogy orraikat leharapjam.
 De nem harapom le! gondolám,
 Legyen orrok és szagolják,
 Ha rothadok, s fúladjanak meg.
 Hahaha!
 És hol temettek el? Afrikában.
 Az volt szerencsém,
 Mert egy hiéna kiása siromból,
 Ez az állat volt egyetlen jóltevőm.
 Ezt is megcsaltam.
 Ő combom akarta megenni ;
 Én szívemet adtam oda,
 S ez oly keserű volt, hogy megdőglött tőle.
 Hahaha!
 De hiába, csak így jár,
 Ki emberrel tesz jót. Mi az ember?
 Mondják : virágnak gyökere,
 A mely fönn a mennyben virúl.
 De ez nem igaz.
 Virág az ember, melynek gyökere
 Ott lenn van a pokolban.
 Egy bölcs tanított engemet erre,
 Ki nagy bolond volt, mert éhen hala.
 Mért nem lopott? mért nem rabolt?
 Hahaha!
 De mit kacagok, mint a bolond ;
 Hisz sírnom kellene,
 Siratni, hogy oly gonosz a világ.
 Az isten is felhő-szemével
 Gyakran siratja, hogy megalkotá.
 De mit használ az ég könyűje is?
 A földre hull, a ronda földre,
 Hol az emberek lábbal tiporják,
 S mi lesz belőle,
 Az ég könnyéből? ... sár.
 Hahaha!

Oh ég, oh ég, te vén, kiszolgált katona,
 Érdempénz melleden a nap,
 S ruhád, rongyos ruhád a felhő.
 Hm, így eresztik el a vén katonát,
 A hosszú szolgálat jutalma
 Egy érdempénz és rongyos öltözet.
 Hahaha!
 S tudjátok-e, mit tesz az emberi nyelven,
 Midőn a fűj azt mondja: pitypalatty?
 Az azt teszi, hogy kerüld az asszonyt!
 Az asszony vonzza magához a férfiakat,
 Mint a folyókat a tenger;
 Miért? hogy elnyelhesse.
 Szép állat az asszonyi állat,
 Szép és veszedelmes;
 Arany pohárban méregital.
 Én ittalak, oh szerelem!
 Egy harmatcseppnyi belőled édesebb,
 Mint egy mézzé vált tenger;
 De egy harmatcseppnyi belőled gyilkosabb,
 Mint egy méreggé vált tenger.
 Láttátok-e már a tengert,
 Midőn a fergeteg szánt rajta
 És vet beléje halálmagot?
 Láttátok a fergeteget,
 E barna parasztot,
 Kezében villámösztökével?
 Hahaha!
 Ha megérik a gyümölcs: lehull fájáról.
 Érett gyümölcs vagy, föld, lehullanod kell.
 Még várok holnapig;
 Ha holnap sem lesz a végítélet:
 Beások a föld közepéig,
 Lőport viszek le
 És a világot a
 Levegőbe röpítem... hahaha!
 (Szalkszentmárton.)

MINDEN VIRÁGNAK . . .

Minden virágnak, minden kis fűszálnak
 Jut a napból, ha több nem, egy sugár.
 Oh szerelem, te szívek napja, szívem
 Egy sugárt tőled csak hiába vár?
 Nincsen leány, ki engemet szeretne,
 Nincsen leány, ki mondaná nekem :
 Hideg világ van, lelkedet meghüté,
 Jer, melegedj föl forró keblemen!

Nincsen leány, ki mondaná: fáradt vagy,
 Bocsásd vállamra bágyadt fejedet!
 Nincsen leány, ki véremet lemosná
 E homlokról, mely megköveztetett! . . .
 Magam vagyok, mint a szőlő karója,
 Melyről leszáradt a zöld venyige;
 Madár nem száll rám, csak fölöttem repdes
 Sötét eszméim hollóserege.

Igy folyt le majd az ifjuság, az élet,
 Így foly le tőlem árván, egyedül,
 Azt veszem észre csak, hogy elfagy vérem
 A halál hideg ölelésitül.
 S ha meghalok, ha megfagyok: szememre
 Megkönnyezetlen szemfedő borúl,
 S ültetni nem fog senki egy virágot
 A sírra, amely rajtam domborúl.

Ott hamvadok majd egy kopott fejfánál,
 Kopott fejfánál, pusztá domb alatt;
 Nő ott a kóró, mert meg nem tapossa,
 Nem jó megnézni senki síromat.
 Meglátogatni csak te fogsz, hogy elzúgd
 Testvéri búdat, éji fergeteg.
 Testvéri búdat, mert hiszen testvére
 Voltál te lelkem érzeményinek!

(Pest.)

VAJDA PÉTER HALÁLÁRA.

Oh természet, midőn alunni mentél,
 Alunni a mult ősznek végivel:
 Elbúcsuzál-e kedves gyermekedről,
 Elbúcsuzál-e leghivebb fiadtól,
 Ő tőle... és ha elbúcsúztatok:
 Gondoltad-e, hogy végbúcsútok ez?
 Alsod, természet, téli álmatat...
 Alszol... vajon megálmodád-e már,
 Megálmodád-e azt a bánatot,
 Mely ébredésed reggelén megüt?
 Föl fogsz ébredni, fölkelt a tavasz,
 S a csalogány mond legszebb éneket
 Föltámadásod hangos ünnepén;
 Pedig volt egykor, a ki érkezésed
 A csalogánynál szebben üdvezelte.
 Te széttekintesz, s kérdeni fogod:
 Hol van legelső dalnokom? hol ő?...
 Egy sírhalom lesz rá a felelet.
 Oh, természet, viseld gondját e sírnak,
 Melynek lakója leghivebb fiad,
 Viseld gondját... ültess áldás gyanánt
 Virágaid legszebbjeit reá;
 Ugy sincs e honnak, nincs hálás keze,
 Hogy megtegye, ha elmulasztanád.
 Oh e hazában olyan sok jeles
 Sírján ingatja vándor fuvalom
 A feledésnek tüskebokrait! —
 Vagy mondd, hazám, hogy multad illeti,
 Csak multadat s nem a jelent, e vád;
 Mondd, hogy szivedben lesz egy kis helye
 Maradni-méltó emlékezetének.
 Vagy nem méltó-e rá, hogy a haza
 Szívében hordja annak emlékét,
 Ki a hazát szívében hordozá?...
 Emlékezt, emlékezt neki!
 S ha sírhalmához mentek, ejtsetek
 Reá egy könnyet, mert megérdemel

Egy könnyet az, ki annyit száritott föl
 Meleg lelkének hő sugárral! —
 És mig ti benne dalnokot sirattok:
 Az én könnyüm hadd omoljanak
 A függetlenség bajnok férfáért,
 Ki e hajlongó, görnyedő időkben
 Meg nem tanúla térdet hajtani,
 Ki sokkal inkább hajtá le fejét a
 Szabad szegénység köszikláira,
 Semmint a függés bársony pamlagára. —
 Sirassa benned, elhunyt férfiú,
 A természet leghívebb gyermekét,
 Sirassa benned dalnokát a hon...
 Legkeserűbb az én könnyüm, ki benned
 A függetlenség hőjét siratom!

(Pest.)

MÉRT VAGYOK ÉN MÉG A VILÁGON...

Mért vagyok én még a világon, ha már
 Átélttem minden szenvedéseket?
 Végeztem pályám... mert hiszen az ember,
 Hogy szenvedjen, csak azért született.
 Mért vagyok én még a világon, hisz már
 Láttam mindent, mi látható van itt;
 Látám a jónak örökös bukását
 S a rosznak örök diadalrait.

Hallottam már az éhezők nyögését
 S dorbézolási kurjantásokat,
 Hallottam már a csalogányt dalolni
 És csörömpölni a rabláncokat.
 Tudom, hogy így volt ezredév előtt s hogy
 Ezred múltán is ekkép lenni fog...
 Mindent tudok, mindent hallottam, láttam,
 Hát mért élek még? mért meg nem halok?

Vagy tán valólag a világ nem ilyen?
 Ily szomorúnak én látom csupán?
 Én látom így csak, keresztülnézvén a
 Kétségb'ésésnek sötét fátyolán?
 Mindegy . . . elég, hogy én kétségbe estem,
 Elég, hogy én elkárhozott vagyok,
 Hogy engem éles, égő körmeikkel
 Tépnek, szaggatnak a rossz angyalok!

Szakadj meg, szívem! hagyj el engem, élet!
 Fogadj öledbe, mély öledbe, föld!
 Borúlj reám, sír! és te, fergeteg, jőj,
 Hogy rólam a sírhalmot elsöpörd!
 Söpörd el s szórd ki összeporlott csontom,
 S szórd el csontommal hírem-nevemet . . .
 Ne tudja senki sem, hogy egykor ilyen
 Megátkozott teremtmény létezett!

(Pest.)

A SZÖKEVÉNYEK . . .

(Shelley után, angolból.)

I.

A jégeső szakad,	A mennydörgés ropog,
Fehérek a habok,	A forgószél kereng,
A tajték táncol, és	Harangok zúgnak és
A villámlás ragyog —	Az erdők rengenek —
El, el!	El, el!

Mint tenger, mozg a föld,
 Rajt' minden romba dől,
 Ember, állat, madár
 Elbújt a vész elől —
 El, el!

II.

«Egy vitorlánk van . . . a A lyány felelt : «Evezz,
 Kormányos halovány ; Taszítsd a csónakot!»
 Ki merne szállani S jégzápor és golyók
 Most csónakunk után?» Boríták utjokat
 Az ifju szólt. A tengeren.

A kék őrtűz lobog ;
 Némán villámlanak
 Az elsült fegyverek ;
 Elnyelte hangjokat
 A fergeteg.

III.

«És látsz-e? s hallasz-e? Egy tengerészköpeny
 S nem retteg-e szíved? Fölöttök a fedél ;
 S nem szállunk szabadon Együtt ver kebelök,
 A vad tenger felett, És suttognak kevély
 Én és te?» Örömben.

Mozgó hegyekbül áll
 A vészes óceán,
 Kelnek s enyésznek a
 Habok egymásután
 Köröskörül.

IV.

A várudvarban, a Rémes kísértetként
 Kapusnéhoz közel, A zsarnok őszapa
 Áll, mint megvert kutya, Áll a toronytetőn . . .
 És szégyen marja fel Hangjához képest a
 A vőlegényt. Vihar szelid ;

S hallatlan átkokban
 Kivánja a halált
 Lyányának, ki legjobb
 És legszebb s a család
 Végtagja volt.

(Szalkszentmárton.)

ELVÁNDOROL A MADÁR . . .

Elvándorol a madár,
 Ha őszre jár
 Az idő.
 (Tavasszal azonban ismét visszajő.)
 Száll . . . száll . . . száll . . . viszi szárnya ;
 Azon veszed észre magad, hogy már a
 Távolság kék levegőjét issza.
 Olyan sebesen száll,
 Hogy eltűnő álomnak véled. —
 A madárnál
 Mi száll tova még sebesebben? . . . az élet!
 De, mint a madár, ez nem tér többé vissza.
 (Szalkszentmárton.)

NEM SÍROK ÉN . . .

Nem sírok én és nem panaszkodom ;
 Nem mondom én el másnak : mi bajom?
 De nézzetek színetlen arcaimra,
 Ott föl van írva ;
 És nézzetek szemembe, mely kiégett,
 S belőle kiolvashatjátok,
 Hogy rajtam átok fekszik, átok,
 Hogy fáj nekem, hogy nagyon fáj az élet!
 (Szalkszentmárton.)

SZERETNÉM ITT HAGYNI . . .

Szeretném itt hagyni a fényes világot,
 Amelyen oly sok sötét foltot látok.
 Szeretnék rengetegbe menni,
 Ahol nem lenne senki, senki!
 Ott hallgatnám a lombok suttogását,
 Ott hallgatnám a patakok zugását

És a madárnak énekét,
S nézném a felhők vándorseregét,
Nézném a nap jöttét s lementét . . .
Mig végre magam is lemennék.

(Szalkszentmárton.)

ANNYIT SEM ÉR AZ ÉLET . . .

Annyit sem ér az élet,
Mint egy eltört fazék, mit a konyhából
Kidobtak, s melynek oldaláról
Vén koldús nyalja a rá-száradt ételt!

(Szalkszentmárton.)

MÖGÖTTEM A MÚLT . . .

Mögöttem a múlt szép kék erdősége,
Elöttem a jövő szép zöld vetése ;
Az mindig messze, és még sem hagy el,
Ezt el nem érem, bár mindig közel.
Ekkép vándorlok az országuton,
Mely pusztá, vadon,
Vándorlok csüggedetten
Az örökkétartó jelenben.

(Szalkszentmárton.)

VOLTAK BARÁTIM . . .

Voltak barátim, jó embereim . . .
Oh mért meg nem halának!
Sírhalmaikra mostan könnyeim
Folynának,
S virágokat természetene
Fölöttök könnyeim özöne. —

Meg fognak halni majd,
 De egyik régi barát
 Sem nyer tőlem könyűket, csak sohajt,
 Csalódás kínos sohaját ;
 S ha ez leng rájok :
 Sírhalmon elszáradnak a virágok.
 (Szalkszentmárton.)

SZÁLLNAK REMÉNYINK . . .

Szállnak reményink, e szép madarak . . .
 Midőn legjobban szállanak,
 S szíják a mennyei tiszta léget,
 Hol már sas sem tanyáz :
 Jön a való, e zord vadász,
 S lelövöldözi őket.
 (Szalkszentmárton)

ELVÁLTAM A LYÁNYKÁTÓL . . .

Elváltam a lyánykától,
 Ki kedvesem vala ;
 Úgy fájt leszakadnom ajakáról,
 Mely csókola. —
 Rég volt ez ; azóta már
 Sok esztendő lejárt.
 Az elválás keserűségét
 Többé nem érzem,
 De a csók édességét
 Még most is érzem.
 (Szalkszentmárton.)

EMLÉKEZET . . .

Emlékezet!
 Te összetört hajónk egy deszkaszála,
 Mit a hullám s a szél viszálya
 A tengerpartra vet . . . —
 (Szalkszentmárton.)

AMOTT A TÁVOL KÉK KÖDÉBEN...

Amott a távol kék ködében
Emelkedik egy falu tornya sötéten,
Van egy fehér ház e faluban,
Hol egy fekete szemű lányka van.
E lányka, e lányka,
E fekete szem,
Ez bánatom és örömem
Százszínű szivárványa.

(Szalkszentmárton.)

VISELD EGYFORMÁN...

«Viseld egyformán jó s bal sorsodat!»
Így szól, kit a bolond világ bölcsnek nevez.
Az én jelszóm nem ez;
Én öröमित és fájdalomimat
Érezni akarom . . . kettősen érzem.
Lelkem nem a folyó leszén,
Amely egykedvűleg
Ragadja magával a rózsalevelet,
Melyet tavasszal szép lány vet bele,
S a száraz füveket,
Miket
Árjára sodort az ősz szele.

(Szalkszentmárton.)

MI SZEBB, MINT...

Mi szebb, mint a szép gyermeklány orcája?
Ki azt álmodja, hogy ifját öleli,
Az ifjút, a kivel ébren nem meri
Sejtetni sem, hogy őt imádja!

(Szalkszentmárton.)

MELY'K A LEGVÍGABB TEMETŐ?

Mely'k a legvígabb temető?
 A bú temetője! . . . «S ez hol lelhető?»
 Azt kérditek, úgy-e bár! —
 A bú temetője a boros-asztal,
 Közepén a kereszttel, a nagy palackkal,
 E mellett sírhalom minden pohár. —
 Járjunk e víg temetőbe
 Ily szomorú időbe'!

(Szalkszentmárton.)

HAJAMNAK EGY FÜRTJÉT LEVÁGOM . . .

Hajamnak egy fürtjét levágom,
 Melynek most minden szála szög ;
 S ha majd elmúlik ifjuságom,
 Ha majd megőszülök :
 A falra függesztem tükör helyett
 E barna fürtöt ; így csalom meg szememet,
 Hitetve, hogy még fiatal vagyok . . .
 De vajon nem árul-e el
 A szív ütése, mely
 Majd mindig halkabban dobog?

(Szalkszentmárton.)

MINTHA A NAGY, NEHÉZ . . .

Mintha a nagy, nehéz világot tartanám,
 Leányka, hogy az ne szakadjon rám,
 Ugy reszketek,
 Ha megfogom könnyű, kis kezedet.

(Szalkszentmárton.)

ITT ÁLLOK A RÓNAKÖZÉPEN . . .

Itt állok a rónaközépen,
 Mint a szobor, merően.
 A pusztát síri csend fődé el,
 Mint elfödik a halottat szemfödéllel.
 Nagymessze tőlem egy ember kaszál;
 Mostan megáll,
 S köszörüli a kaszát . . .
 Pengése hozzám nem hallatszik át,
 Csak azt látom: mint mozg a kéz.
 És most ide néz,
 Engem bámul, de én szemem sem mozdítom. . .
 Mit gondolhat, hogy én miről gondolkodom?
 (Szalkszentmárton.)

OH LYÁNY! SZEMED . . .

Oh lyány, szemed
 Milyen sötét,
 S még is ragyog;
 Kivált midőn
 Reám tekintesz,
 Úgy tündököl,
 Mint zordon éjben
 Villám tüzénél
 A hóhérpallos!
 (Szalkszentmárton.)

HA JÖNE OLY NAGY FERGETEG . . .

Ha jőne oly nagy fergeteg,
 Mely meghasítná az eget,
 És e hasitékon át
 A földgolyót behajítaná!
 (Szalkszentmárton.)

EGY BÖLCS HAJDAN . . .

Egy bölcs hajdan számaron útagott. —
 Azóta az idő megváltozott,
 Nagyon megváltozott már,
 Most a számarak
 Lovaglanak,
 A bölcs pedig gyalog jár.
 (Szalkszentmárton.)

MI A DICSŐSÉG? . . .

Mi a dicsőség? . . . tündöklő szivárvány,
 A napnak könnyekben megtört sugára.

SOK EMBERT ISMEREK . . .

Sok embert ismerek,
 Ki önmagát legjobban szereti ;
 De másnak ismét vannak kedvesi,
 Kiket magánál forróbban szeret,
 S ezeket sokszor még is megbántja.
 Aztán megbánja,
 Hogy könnyeket facsart szeméből,
 Kinek egy vidám pillantataért,
 Kinek egy mosolyáért
 A legszebb részt od'adná életéből.
 Ilyenkor tudja csak : mi a gyöttelelem?
 Mik a keservek?
 És kéri szívét : repedj meg, oh szívem!
 S ez — büntetésül — nem reped meg!
 (Szalkszentmárton.)

A BÁNAT? EGY NAGY ÓCEÁN.

A bánat? egy nagy óceán.
 S az öröm?
 Az óceán kis gyöngye. Talán,
 Mire fölhozom, össze is töröm.
 (Szalkszentmárton.)

DACOS LEÁNY!

Dacos leány!
 Hagyd megcsókolni magad,
 Hagyd átölelenem derekad.
 Nap megy nap után,
 S ha napjaid elhaladnak,
 Maradsz magadnak.
 Száraz derekad
 Majd senki meg nem öleli,
 Csak a koporsónak deszkája,
 S halvány ajakad
 Más nem csókolja, csak a sír férgei . . .
 Gondolj reája. —
 Mit érzesz,
 Nem rendül meg szived?
 Nem érezed,
 Hogy ez hideg csók, hideg ölelés lesz!
 (Szalkszentmárton.)

GYERTYÁM HOMÁLYOSAN LOBOG...

Gyertyám homályosan lobog . . .
 Magam vagyok . . .
 Sétálok föl s alá szobámban . . .
 Szájamban füstölő pipám van . . .
 Multam jelenési lengenek körüllem . . .
 Sétálok, sétálok, s szemlélem
 A füst árnyékát a falon,
 És a barátságról gondolkodom.
 (Szalkszentmárton.)

MONDJÁK, HOGY MINDENIKÜNK . . .

Mondják, hogy mindenikünk bir egy csillaggal,
 S az, akié lehull az égről, meghal.
 És így fogy az ember, így fogy a csillag ;
 Mindegyre omolnak . . .
 A csillag az égről a földre,
 Az ember a földről a sírgödörbe.
 Hah, majd ha miljom s miljom év lemégyen,
 S a földön és az égen
 Csak egy ember s egy csillag bujdosik! . . .
 S ha végre ez is leesik!

(Szalkszentmárton.)

AZ EMBER UGYAN HOVA LESZ? . . .

Az ember ugyan hova lesz? . . .
 Sokrates,
 Ki a mérget megitta,
 S hóhéra, ki a mérget neki adta,
 Egy helyre mentek mind a ketten?
 Oh lehetetlen!
 És hátha . . . hátha . . .
 Mért nem láthatni a más világba!

(Szalkszentmárton.)

ELMÉM EZEN SOKAT GONDOLKODIK.

Elmém ezen sokat gondolkodik :
 Ha valaha
 A világrendszer fölbomlana,
 S mint most az eső és hó esik,
 Esnének akkor csillagok,
 S folynának csillagpatakok!

(Szalkszentmárton.)

MIT ETTÉL, FÖLD . . .

Mit ettél, föld, hogy egyre szomjazol?
Hogy annyi könnyet s annyi vért iszol?
(Szalkszentmárton.)

MOSOLYGJATOK RÁM . . .

Mosolygjatok rám, oh mosolygjatok,
Ti szép leánykák szemei!
S én el fogom felejteni,
Hogy már olyan sokszor megcsaltatok. —
Véljük, hogy a lányok szíve az ég,
Mert mélyei, mint ez, úgy ragyognak.
A lyányi szív csalárd folyó csak,
Amelybe sugáraikat veték
Az égi csillagok . . .
Ki ott mennyet keres, elnyelik a habok.
(Szalkszentmárton.)

HA A SÍRBA MEGSZÁRADT . . .

Ha a sírban megszáradt szíveket
Mind egy halomra hordanák,
S meggyujtanák,
Ki mondja meg:
Hány színű lenne majd e láng?
(Szalkszentmárton.)

HOVÁ LESZ A KACAJ . . .

Hová lesz a kacaj,
Hová lesz a sohaj,
Ha hangja elenyész?
S hová lesz az ész,
Midőn már nem gondolkodik
S a szeretet
S a gyűlölet,
Ha a szívből kiköltözik?
(Szalkszentmárton.)

TE IFJÚSÁG . . .

Te ifjúság, te forgószél!
 Ki szép virágfüzért
 Sodorsz magaddal . . . e virágokat
 Futtodban homlokunkra kerited . . .
 Egy perc alatt
 Ismét leröpíted,
 S gyorsan tovább futasz.
 Mi búsan álmélkodva állunk,
 S kérdezzük : igaz-e, hogy nálunk
 Valál? talán nem is igaz!

(Szalkszentmárton.)

BARÁTIM VAGYTOK . . .

Barátim vagytok, azt mondjátok.
 Talán nem mondtok hazugságot,
 Ez meglehet,
 De azért nem adom nektek hitemet,
 Nem adhatom ; most jó dolgom van,
 Jertek hozzám, ha majd napom lejár,
 Mert a barátság nappal láthatatlan,
 Éjjel ragyog csak, mint a fénybogár.

(Szalkszentmárton.)

FÖLDÉT A FÖLDMIVES . . .

Földét a földmives felszántja,
 Aztán beboronálja.
 Képünket az idő felszántja,
 De be nem boronálja.

(Szalkszentmárton.)

NEM CSAK MI VÉNÜLÜNK . . .

Nem csak mi vénülünk, mi emberek . . .
 Mi volna, ami nem vénülne meg?
 Nézzétek a napot, ha jön a december:
 Nem valóságos öreg ember?
 Későn ébred, s alig
 Hogy fölkapaszkodhatik
 Az égre, oly erőtelen;
 Mogorván néz a világra s hidegen,
 S olyan korán ledől megint ágyára.
 Majd végesvégül
 Azt is megérjük, hogy megöszül,
 S ekkor . . . ekkor fehér lesz sugára.

(Szalkszentmárton.)

FUTÓ FOLYAM HULLÁMAI . . .

Futó folyam hullámai
 Az ember miljom vágya;
 Perc hozza őket, perc ragadja el.
 A sors azért nem szokta teljesíteni,
 Azért nem hallgat rája;
 Jól tudja: mikorra egy kegyét leejti,
 Az ember már régen mást esdekel,
 S hogy kérte amaszt, el is felejt.

(Szalkszentmárton.)

HÁNY CSEPP VAN AZ ÓCEÁNBAN . . .

Hány csepp van az óceánban?
 Hány csillag az égen?
 Az emberiség fején hány hajsza van?
 S hány gonoszság szívében?

(Szalkszentmárton.)

NEM SÜLYED AZ EMBERISÉG . . .

Nem süllyed az emberiség!
 Ilyen gonosz vala rég,
 Ilyen gonosz már kezdet óta . . .
 Hisz különben nem kellett volna
 Százféle mesét,
 Eget, isteneket,
 Pokolt és ördögöket
 Gondolni ki, hogy zaboláztassék.

(Szalkszentmárton.)

KIK A FÖLD ALACSONY PORÁBÓL . . .

Kik a föld alacsony porából,
 Mit minden féreg gázol,
 A naphoz emelkedtek,
 Ti szárnyas, óriási lelkek!
 Hogy van, hogy titeket a törpe világ
 Mindig kicsinyeknek kiált? . . .
 Természetes! hiszen a tölgy a bérceken
 Kisebbnek tetszik, mint a fűzfa ide lenn.

(Szalkszentmárton.)

AZ ÉN SZIVEM . . .

Az én szivem egy földalatti lak,
 Sötét, sötét!
 Az öröm egy-egy fényes sugarat
 Csak néha vét
 Mélyébe e földalatti háznak.
 Ez a fény is csak azért pillant bele,
 Hogy lássa a szörnyeket, mik ott tanyáznak.
 Mikkél tele van, tele!

(Szalkszentmárton.)

ODA NÉZZETEK!

Oda nézzetek!
 Csatára iramlik a fergeteg;
 Paripája a szél, a nyargaló,
 Kezében a felleg a lobogó,
 Amelynek villám a nyele.
 Vágtat vele, vágtat vele
 Csatára, csatára . . .
 Mint harsog trombitája,
 A mennydörgés!

.
 Oh fergeteg,
 Ki a tornyokat
 Eldöntögeted,
 Kinek kezében kiszakad
 A tölgy a bérc kebelébül,
 Hol századok óta vénül,
 Hatalmas fergeteg! ki nem szakíthatod
 Az emberi szívből a bánatot — —
 (Szalkszentmárton.)

MÁR SOKSZOR ÉNEKELTEM . . .

Már sokszor énekeltem rólatok,
 Még többször is éneklek, szép csillagok.
 Én úgy szeretlek titeket!
 Egy szebb világgal hiteget
 Sugárotok;
 S ti egyre mosolygotok,
 S oly jól esik nekem,
 Oda tekintenem,
 Hol egy kis vidámság van
 E szomorú világban.
 (Szalkszentmárton.)

MIVÉ LESZ A FÖLD? . . .

Mivé lesz a föld? . . . megfagy-e, elég-e?
 Én úgy hiszem, hogy meg fog fagyni végre.
 Megfagyasztják a jéghideg szívek,
 Amelyek benne s bele fekszenek.

(Szalkszentmárton.)

FÖNSÉGES ÉJ!

Fönséges éj!
 Az égen tündökölve ballag
 A nagy hold s a kis esti csillag.
 Fönséges éj!
 A harmat csillog a gyep bársonyán,
 Bokor sátrában zeng a csalogány.
 Fönséges éj!
 Az ifju mostan megy szeretője után . . .
 S most megy gyilkolni a zsvány.
 Fönséges éj!

(Szalkszentmárton.)

KI FOGJA VAJON MEGFEJTENI . . .

Ki fogja vajon megfejteni
 E rejtélyt:
 Az emberiségnek könnyei
 Lemoshatnák-e az emberiségnek szennyét

(Szalkszentmárton.)

SZÉP KEDVESEM . . .

Szép kedvesem, ha majd az oltár mellett
 Dobog felém szerelmes kebled! . . .
 S ha majd körülünk apró gyermekek
 Mosolyganak, enyelgenek! . . .

S ha majd fölénk a szemfedő borúl,
 S kivisznek, s rajtunk a sír domborúl! ...
 S ha majd hozzánk az unokák kijőnek
 Szép alkonyán a sárga, csendes ősznek,
 S merengve nézik ákáclombjainkat,
 Miket fejfánk nál a lég halkán ingat ...

(Szalkszentmárton.)

SZERETŐJE-E VAJON ...

Szeretője-e vajon a testnek a lélek?
 S mint szeretőkhöz illik, együtt enyésznek?
 Vagy a lélek a testnek csak barátja?
 S úgy tesz, mint rendesen a barát:
 Elhordja magát,
 Midőn amaszt pusztulni látja?

(Szalkszentmárton.)

OH SZERELEM ...

Oh szerelem, te óriási láng!
 Ki a világot gyujtod ránk,
 Aztán ellobbansz ... tán egy perc alatt,
 S örök sötétség és hideg hamvad marad.

(Szalkszentmárton.)

MIÉRT HOGY LÁTHATATLANOK ...

Miért hogy láthatatlanok
 Az ördögök s az angyalok?
 Ismerni szeretném őket
 A végett,
 Hogy tudjam, amit nem tudok:
 Mi van ebben és mi van abban?
 S az ember melyikhez hasonlított jobban?

(Szalkszentmárton.)

MULANDÓSÁG . . .

Mulandóság a királyok királya.
 Ez a világ az ő nagy palotája.
 Sétál föl és le benne,
 S nincs hely, hová ne menne,
 S hová lelép, amire hág,
 Minden pusztúl . . . körül fekszenek
 Szétszórva : eltört koronák,
 Hervadt virágok, megrepedt szivek.
 (Szalkszentmárton.)

A FÉRJ HAZA JÓ BETEGEN . .

A férj haza jó betegen.
 Hü nője orvosért
 Megy hirtelen.
 Miként siet, az istenért!
 Az orvostól mindent remél,
 Azért rohan érte, mint a szél,
 Oly gyorsan azért keresi föl . . .
 Jól tudja : az orvos gyakran öl.
 (Szalkszentmárton.)

BARÁTAIM MEGÖLELÉNEK.

Barátaim megölelének,
 Szívökhöz nyomták szívemet ;
 Bennem mi boldog volt a lélek! . . .
 Később tudám meg : mért öleltenek? —
 Azt tapogatták, míg öleltek :
 Hol van legfájóbb része e kebelnek?
 Hogy gyilkukat majd oda döfjék . . .
 És oda döfték!
 (Szalkszentmárton.)

MINT LÓT-FUT A BOLDOGSÁG UTÁN . . .

Mint lót-fut a boldogság után
Az ember, a dőre,
Az egyik hátra, a másik előre,
Mikéntha már ott volna nyomán.
Hiába igyekeznetek!
Előttetek, mögöttetek
Nincs a boldogság . . . ott alattok **van**
A sírhalomban.

(Szalkszentmárton.)

HIDEG ELLEN A TÉL . . .

Hideg ellen a tél a folyókat jéggel,
A földet hóval leplezé el.
Csupán némely embernek
Kell öltözetlenül bujdosnia . . .
Tehát a természetnek
Az ember a legmostohább fia?

(Szalkszentmárton.)

VAJON MI ÉR?

Vajon mi ér? vajon mi történik velem?
Sejtek, s e sejtelem, ez olyan rettentő!
Úgy rángatózik, úgy ugrándozik szivem,
Miként a porban a levágott emberfő.

(Szalkszentmárton.)

AZ ÖZVEGY . . .

Az özvegy gyászba öltözék ;
 Kedves férjét eltemették.
 Ő gyászruhát ölt a meghalt után! —
 Jó asszony, ez egyet föl se vedd,
 Vagy végy föl többet . . . hisz ez egy ruhán
 Keresztül csillog titkos örömed.
 (Szalkszentmárton.)

IGAZSÁG! ALSZOL?

Igazság! alszol? vagy meg is halál?
 E férfi méltó volt rá, hogy nyakáról
 Aranylánc függjön ; s íme a helyett
 Ő függ, ő függ . . . a hóhér kötélén.
 S ennek nyakában aranylánc van, pedig
 Hóhérkötélen kéne függnie. —
 Igazság! Alszol? vagy meg is halál?
 (Szalkszentmárton.)

AZ ÁLOM . . .

Az álom
 A természetnek legszebb adománya.
 Megnyílik ekkor vágyaink tartománya,
 Mit nem lelünk meg ébren a világon.
 Álmában a szegény
 Nem fázik és nem éhezik,
 Bibor ruhába öltözik,
 S jár szép szobák lágy szőnyegén.
 Álmában a király
 Nem büntet, nem kegyelmez, nem bírál . . .
 Nyugalmat élvez.
 Álmában az ifju elmegy kedveséhez,
 Kiért epesztí tiltott szerelem,
 S ott olvad égő kebelén. —
 Álmamban én
 Rabnemzetek bilincset tördelem!
 (Szalkszentmárton.)

E GAZDAG ÚR . . .

E gazdag úr miként
 Gőgösködik, mint nézi le a szegényt!
 Ne gőgösködjél, jó barát,
 Azért, hogy most oly jó dolgod van;
 Majd e szegény magasabbról néz le rád,
 Ha ő a mennyben lesz s te a pokolban.

(Szalkszentmárton.)

KERESZT.

Kereszt jutalma a fáradságoknak,
 Mindenfelé keresztet osztogatnak.
 Aranykeresztet tűznek a fejedelmek
 Jobbágyaik mellére; a földmivesnek
 Osztt a természet búzakereszteket . . .
 Fakereszt illet, megváltók, titeket!

(Szalkszentmárton.)

VOLTAK FEJEDELMEK . . .

Voltak fejedelmek,
 Akiknek emlékoszlopot emeltek,
 Magast és fényeset,
 Mely hirdeté nagyságukat,
 Mely hirdeté jóságukat.
 És hol van az oszlop? . . . elesett!
 El kellett esnie,
 Mert hazugsággal volt tele.
 Az idő igaz,
 S eldönti, ami nem az,
 Ott áll a sír most emléktelenül,
 Az eltörött helyett mást nem tévének . . .
 De nem! hisz örök átka nemzetének
 Sötét oszlopként rajta nehezül.

(Szalkszentmárton.)

MIDŐN A FÖLDÖN . . .

Midőn a földön még csak pár ember vala,
 Már meghalt egyik a másiknak általa.
 Ábelt megölte Kain.
 Ha a világ végén majd újolag
 Két ember lesz a föld határain
 Ők is bizonynyal így egymásra rontanak.
 S az, aki megmarad ott,
 Nőül fog venni egy vadállatot.
 Talán e vadállatnak méhibül
 A réginél szelídebb emberfaj kerül.
 (Szalkszentmárton.)

KIVÁGOM ÉN . . .

Kivágom én keblemből szívemet,
 Ott úgy sem okoz mást, csak gyötrelmeket,
 Kivágom és a földbe ültetem . . .
 Talán kikél babérfa képiben,
 S koszorúja lesz a bajnokoknak,
 Kik a szabadságért harcolnak!
 (Szalkszentmárton.)

FÖVÉNYSZEM . . . HARMATCSEPP . . .

Fövény szem... harmatcsepp... a szikla, melyet
 Ezer villám meg nem rengethet . . .
 A örökké rengő tenger . . .
 A tiszta napfény és a szennyes ember
 És minden, minden a világon
 Csak álom, tünedékeny álom.
 Ez álma mind a természetnek,
 Kit miljom év előtt szender lepett meg,
 S ki álmodik
 Talán még miljom s miljom évekig.
 De fölébred végre,
 Egyszerre fölriad,

Fölkeltik egyre-rémesb álmai,
 És ekkor a borzalom miatt
 A semmiség feneketlen tengerébe
 Fog ugrani.

(Szalkszentmárton.)

FEJEMBEN ÉJ VAN . . .

Fejemben éj van, éjek éjjele,
 S ez éj kísértetekkel van tele ;
 Agyamban egymást szülik a gondolatok,
 S egymást tépik szét, mint vadállatok.
 Lázzal verő szívemnek vére forr,
 Mint boszorkány üstjében a bűvös víz.
 Gyúlt képzeletem mint meteor
 Fut át a világon és magával visz.
 Laktársam a kétségbeesés,
 Szomszédom a megőrülés.

(Szalkszentmárton.)

ÁTOK ÉS ÁLDÁS.

Legyen átok a földön,
 Hol ama fa termett,
 Amelyből én nekem
 Bölcső készítették ;
 Legyen átkozott a kéz,
 Mely e fát ülteté,
 És átkozott az eső s a napsugár,
 Mely e fát felnövelte! . . . —
 De áldás legyen a földön,
 Hol ama fa termett,
 Melyből nekem majd
 Koporsó készül ;
 Áldott legyen a kéz,
 Mely e fát ülteté,
 Áldott az eső s a napsugár,
 Mely e fát felnövelte!

(Szalkszentmárton.)

A SZERELMES TENGER.

Ült a lyányka boldogan tünődve
Sziklaparton a tenger fölött,
És akit várt, akiről tünődék,
Kedvesének koszorút kötött.

Átellenben kelt az esti csillag,
De a tenger nem gondolt vele ;
A leányra nézett kék szemével,
S így sohajta hullámkebele :

«Oh mi szép vagy, oh miként szeretlek!
Jőj le, ha van benned irgalom,
Jőj s fürödjél bennem . . . üdvezülök,
Hogyha kebled megcsókolhatom.

Jőj le hozzám, szépségek leánya,
Jőj le, és szeress, légy hitvesem ;
Földiszítlek, mint menyasszonyát még
Nem diszíté egy királyfi sem.

Fürteidre fölhozom dúsgazdag
Mélységemnek minden gyöngyeit ;
S elveszíti ragyogásaiktól
Szeme fényét, aki rád tekint.

Nem, nem, oh rád ne tekintsen senki!
Messze viszlek innen téged el
Napkeletre egy szigetbe, amely
Telve a föld gyönyöreivel.

Ottan minden patak egy szivárvány,
S híg gyémánt a tiszta levegő,
S a mezőnek minden órán új s a
Régieknél szebb virága nő.

Ottan szebb az éj, mint itten a nap,
S szebb a tél, mint itt a kikelet,
S madarak a hópolyhek . . . mig esnek,
Zengedeznek tündéréneket.

Jőj keblemre, szépségek leánya,
Jőj le, és szeress, légy hitvesem ;
Napkeletre szigetembe viszlek,
Ott élünk örök-szerelmesen.

Itt a sajka, ülj beléje, lyányka,
Ringatom majd oly szelídeden,
Hogy elalszol ; és mire fölébredszt,
Ott leendesz a szép szigeten.»

Esdekelve így beszélt a tenger ;
A leány nem érté meg szavát,
Nem fejté meg a rengő haboknak
Suttogó, egyhangú moráját.

És akkőzben kész lett koszorúja,
S akit várt, az ifju megjőve,
És látá az érkezőt a tenger,
S hah miként fölháborult szive!

Hátha még a többit látta volna . . .
Eltünének sűrű fák mögé,
S őket a sötétzöld lombózat s az
Éj sötét kárpitja elfödé.

Más nap reggel vitorlás hajón a
Boldog ifju a tengerre szállt ;
És a tenger jó kedvvel, nyugodtan
Vitte őt a messzeségen át.

«Menj, menj, ifju», gondolá magában,
«Sok szerencsét vándorlásodon ;
De halálod lesz az óra, mely e
Lyányhoz téged ismét visszavon.

Kedvezek most, sebesen röpítlek,
Mert a lánytól messze távozol ;
De ha vissza, a leány felé jössz,
Minden vészemmel találkozol.»

A leányka ott állt nem sokára,
Ahol tennap koszorút kötött ;
Koszorúja összetépvé fekvék
Széteresztett fürtei között.

Ottan állt, a tenger s ég közötti
Végtelenben járt tekintete,
Mint elfáradott galamb, amelyet
A sas helyről helyre kergete.

«Itt volt. Elment, elment mindörökre,
Megcsalt ; megcsalt! Engem itt hagyott.
Itt hagyott, oh, engemet . . . kettőnket :
Engemet és a gyalázatot!»

Így panaszlá a leány keservét,
És a tenger meghallotta azt,
És egyszerre nagy birodalmában
Minden alvó habot fölriaszt ;

És utána küldé a hajónak,
Mely a csábító ifjút vivé,
S a hullámok a hajót s az ifjut
Egy csapással zúzták semmivé.

S szólt a tenger : «Te szegény teremtés,
Mit teszesz most, mondd, hogy mit teszesz?
Megcsalt téged az, akit szerettél,
Én szeretlek s engem nem szeretsz!

És mit ér az élet már te néked?
Karjaimba vedd le magadat,
Hadd legyek koporsód . . . eltemetlek,
Tégedet és gyalázatotad.»

Amit egykor nem értett a lyányka,
Most megérté a tenger szavát ;
Leugrott a szikláról, s a tenger
Eltemette őt s gyalázatát.

(Szalkszentmárton.)

ELHAGYTAM ÉN A VÁROST...

Elhagytam én a várost,
Azt a holt életet.
Hol a halál is élet,
Jó sorsom a természet
Vidám ölébe tett.

Vidám vagy, oh természet!
El is csodálkozál,
Midőn körödbe léptem,
Hogy oly mogorva képem,
Hogy rajta oly köd áll.

De ép azért jövék, hogy
Elűzzem a ködöt,
Amely már olyan régen
Borong komor-sötéten
Halvány arcom fölött.

Azért jövék, hogy szívem,
Mit a bú s a harag
Oly feketére feste,
E gyászruhát levesse,
S mosolygjon újlag.

Gyógyulj meg, én szívem, ha
Még gyógyulnod lehet! . . .
Szép harmatos füvekkel,
Lágy rózsalevelekkel
Kötöm be sebedet.

(Szalkszentmárton.)

ERDŐBEN.

Sötétzöld sátoros
Erdőben járok.
Kevély tölgyfák alatt
Szerény virágok.

Merengve nézek a
Patak habjára,
Melynek nyilsebesen
Rohan le árja ;

A fákon madarak,
Virágon méhek.
Ott fönny csattognak, itt
Lenn döngicsélnek.

Fut, mintha kergetné
A felleg árnyát,
A fellegét, amely
Fölötte száll át.

Nem rengedez sem a
Virág, sem a fa ;
Hallgatják a zenét
Elandalodva,

Ekként kergettelek,
Ifjúi vágynak!
Árnyak valátok, el
Nem foghatalak

Vagy alszanak talán?
Elszenderedtek? ...
Megálltam én is és
Mélán merengek.

Menj, menj, emlékezel
El is feledtem,
Hogy e magányba én
Feledni jöttem.

(Szalkszentmárton.)

GYERMEKKORI EMLÉKEK.

(Béranger után franciából.)

Vidék, hol egykor ringatott reményem,
Im újra látlak ötven év után.
Megifjodunk a gyermek-emlékektől,
Mint a tavasznak langy fuvallatán.

Köszöntelek, ti kis korom baráti!
Köszöntelek, ti áldott rokonok!
Ti itten a vész idejében nékem
Szegény madárnak fészket raktatok.

Megnézek mindent, még a szűk börtönt is,
 Hol húgával, ki kedves szép vala,
 Uralkodott a vén tanító s büszkén
 Tanítá, a mit maga sem tudá.

Több mesterségbe kaptam itt . . . a restség
 Nagy befolyással volt mindig reám ;
 S hittem, hogy a bölcs névre már jogom van,
 Midőn Franklin mesterségét tudám.

E korban támad a barátság, e föld,
 Amely virágzik reggel gazdagon,
 S hol egy fa nő, amelynek ága gyakran
 Támasz-botunk az életalkonyon.

Vidék, hol egykor ringatott reményem,
 Im újra látlak ötven év után.
 Megifjodunk a gyermek- emlékektől,
 Mint a tavasznak langy fuvallatán.

Gyászos napokban e falak közt volt, hogy
 Hallám az ellenségnek ágyuit ;
 S az ünnepzaj közé vegyülve, hangom
 A haza nevét itt rebegte, itt.

Galambszárnyú, ábrándos lelkem itten
 Fa-saruimnak terhét feledé.
 Itten csapott le rám az ég villáma,
 És megszokám a fedelmekét.

E kis házban készült el a balsorsra
 Elmém, s már itten volt megvetni kész
 A dicsőséget, e tűnékeny füstöt,
 Mely szemeinkbe könnyet is idéz.

Rokon- s barátok, hajnalom tanúi!
 Kiket mindegyre jobban tisztelék,
 Igen, még most is szépnek tetszik bölcsőm,
 Ámbár a dajka elenyésze rég.

Vidék, hol egykor ringatott reményem,
Im újra látlak ötven év után.
Megifjodunk a gyermek- emlékektől,
Mint a tavasznak langy fuvallatán.

(Szalkszentmárton.)

MINT FELHŐK A NYÁRI ÉGEN . . .

Mint felhők a nyári égen,
Érzeményim jönnek-mennek,
Majd fehéren, majd sötéten ;
S egy sem áll, egy sem pihen meg.
Hova mennek? honnan jönnek?
Nem tudom, nem sejthető ;
Hozza és elfújja őket
Az örök szél, az idő.

A szerelem fellegéből
Hulltanak reám villámok ;
A barátság fellegéből
Záporosók szakadának.
Zápor és villám multával
Csendes tiszta lett az ég,
S a másik perc fuvalmával
Ujra felhő érkezék.

S a felhők, habár fehérek,
Árnyat akkor is csak vetnek.
Majd ha én oly időt érek,
Hogy felhőim megrepednek!
S széleikre rózsaszínben
Száll az égő napsugár,
S ők úgy állanak fölöttem,
Mint megannyi tündérvár!

Oh ez idő el fog jöni,
Amidőn majd szerelmemnek
S barátságomnak felhői
Rózsaszínben tündökölnék ;

Hanem akkor már indulhat
 Temetésemre a pap,
 Mert ha a felhők kigyulnak,
 Lemenőben van a nap.

(Szalkszentmárton.)

ZÖLD LEVELES, FEHÉR . . .

Zöld leveles, fehér	Gyere be, galambom,
Virágos ákácfa,	Gyere a szobánkba!
Kék ruhában szőke	Míg eláll az eső,
Kis lány van alatta ;	Ülj föl a ládánkra ;
Megeredt az eső,	Ha magas a láda,
Annak végét várja,	Rája fölültetlek,
A pitvarajtóból	Ha kemény az ülés,
Kacsintgatok rája.	Az ölembe veszek.

(Szalkszentmárton.)

RÉG ELHUZTÁK AZ ESTELI HARANGOT . . .

Rég elhúzták az esteli
 Harangot.
 Ki az, aki még mostan is
 Barangol?
 Csak én járok a faluban
 Egyedül.
 Keresem az álmot, de az
 Elkerül.

Fönn van a hold, fönn vannak a
 Csillagok ;
 Mind megannyi szép leányszem,
 Úgy ragyog.
 Sötét árnyat vetnek a fák,
 A házak,
 Unalmokban egyebet sem
 Csinálnak.

Amott egy ház, a tetején
 Két gólya,
 Alant egy pár ember a kis
 Ajtóba' . . .
 Legény, leány — amaz szőke,
 Ez barna,
 Legény a lányt subájába
 Takarja.

Mellettök mentem el, észre
 Sem vettek.
 Én istenem, be boldogok
 Lehetnek!
 Nem irígylem, de még is jobb
 Szeretném,
 Ha azt a kis barna lyányt én
 Ölelném!

(Szalkszentmárton.)

BARNA MENYECSKÉNEK . . .

Barna menyecskeének szeme közé néztem,
 Az én szemem fénye elveszett egészen.
 Én teremtőm, ugyan hogy is teremthet már
 Olyan sötét szemben olyan fényes sugár!

Elveszett, elveszett az én szemem fénye,
 Hejh pedig talán már indulnom is kéne!
 Hogy induljak? hova menjek, ha nem látok?
 Nyakamat szegheti valamelyik árok.

De mégis indulok . . . állj elé, menyecske,
 Ha már el kell esnem: essem az öledbe;
 Egyszer öllek meg, s karomat levágom,
 Ne öleljek többé senkit a világon!

Nem kellek, ugy-e bár, nem kellek én neked
 Van már, kit te ölelsz, ki téged ölelget;
 Megyek hát, megyek . . . ha árokba esem is,
 Habár az árokban nyakamat szegem is!

(Pécel.)

SORS, NYISS NEKEM TÉRT . . .

Sors, nyiss nekem tért, hadd tehessek
Az emberiségért valamit!
Ne hamvadjon ki haszon nélkül e
Nemes láng, amely úgy hevít.

Láng van szivemben, égből-eredt láng,
Fölforraló minden csepp vért;
Minden szív-ütésem egy imádság
A világ boldogságáért.

Oh vajha nem csak üres beszéddel,
De tettel mondhatnám el ezt!
Legyen bár tettemért a díj egy
Új Golgotán egy új kereszt!

Meghalni az emberiség javáért,
Mily boldog, milyen szép halál!
Szebb s boldogítóbb egy hasztalan élet
Minden kéjmámorainál.

Mondd, sors, oh mond ki, hogy így halok meg,
Ily szentül! . . . s én elkészítem
Saját kezemmel azon keresztfát,
Amelyre fölfeszíttetem.

(Pest.)

DALAIM.

Elmerengek gondolkodva gyakran,
S nem tudom, hogy mi gondolatom van,
Átröpülök hosszában hazámon,
Át a földön, az egész világon!
Dalaím, mik ilyenkor teremnek,
Holdsugári ábrándos lelkemnek.

A helyett, hogy ábrándoknak élek,
 Tán jobb lenne élnem a jövőnek,
 S gondoskodnom . . . eh, mért gondoskodnám?
 Jó az Isten, majd gondot visel rám.
 Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
 Pillangói könnyelmű lelkemnek.

Ha szép lánnyal van találkozásom,
 Gondomat még mélyebb sírba ásom,
 S mélyen nézek a szép lány szemébe,
 Mint a csillag csendes tó vizébe.
 Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
 Vadrózsái szerelmes lelkemnek.

Szeret a lány? iszom örömemben,
 Nem szeret? kell inni keservemben;
 S hol pohár és a pohárban bor van,
 Tarka jókedv születik meg ottan.
 Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
 Szivárványi mámoros lelkemnek.

Oh de míg a pohár van kezemben,
 Nemzeteknek keze van bilincsen,
 S amilyen víg a pohár csengése,
 Olyan bús a rabbilincs csörgése.
 Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
 Fellegei bánatos lelkemnek.

De mit tűr a szolgaságnak népe?
 Mért nem kél föl, hogy láncát letépje?
 Arra vár, hogy Isten kegyelméből
 Azt a rozsdá rágja le kezéről?
 Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
 Villámlási haragos lelkemnek!

Pest.)

VILÁGGYŰLÖLET.

Mennybéli Isten, ördög és pokoll
Mivé lett a föld, s még mivé lehet?
Minden bokrban egy világfaló,
Minden bokrban embergyűlölet.

Gyűlölnek ők, és átkaik kövét
Dobálják szerte irgalmatlanul,
Ugy dől belőlök az átok, miként
Rothadt szag a sirok nyílásibul.

Szerettetek-e, fickók, valaha,
Hogy most gyűlöltök? s imádkoztatok
Az emberiség boldogságaért,
Hogy most lehessen átkozódnotok?

Elkérték kebletekből a szívet
S aztán széttépték azt az emberek?
Nem, a világnak ti nem adtatok
Szívet soha, mert nincs szívetek!

Nincs bennetek szív, nincs! csak zsebetek
És gyomrotok van, s mert ez nincs tele,
Azért rút a világ előttetek,
Azért keltek ki rútul ellene.

Én is gyűlöltem... volt okom reá;
De amióta e bitangokat
Láttam, mint vágnak Byronképeket,
Azóta gyűlölségem megszakadt.

Mióta ők a földi életet
Oly feketére mázolják: nekem
Sokkal, de sokkal jobban tetszik az,
Több fénypontot vesz észre rajt' szemem.

Valóban szép, igen szép a világ ;
 Van minden évben rajta kikelet,
 S van szép leánya minden falunak,
 S ha itt egy ember sír, ott más nevet.

Mily tréfás még maga a bánat is!
 Szív s fejre mily különbözőleg hat ;
 Sötétre festi a fehér szívet,
 S fehérre festi a sötét haját.

(Pest.)

A JÓ AGGASTYÁN.

(Béranger után franciából.)

Vidám fiúk, kik bornál egyesültek,
 Közétek bájol engem dalotok.
 Öreg vagyok, de bárha reszket hangom.
 Fogadjatok be én is danolok.
 A múlt időkről újakat beszélek ;
 A vén Panarddal én együtt ivám.
 Bor és dicsőség s szerelem baráti,
 Mosolygjatok az aggastyán dalán.

Mi ez? mind vágytok engem ünnepelni?
 Nemes bor ömlik egészségemért.
 E fogadásra büszke szívem, mely fél,
 Mely attól tart, hogy mást csak szomorít.
 Csak hadd fődözzön a vidámság szárnya,
 Idővel úgy is máskép lesztek ám!
 Bor és dicsőség s szerelem baráti,
 Mosolygjatok az aggastyán dalán.

Miként ti most, én is szerelmeskedtem ;
 Szólhatnak erről nagyanyáitok.
 Házam, barátim, kedvesim valának,
 Ezek közül már semmit sem bírok.

Emlékeim maradtak meg csak ; olykor
 Sohajtok is, ha más nem néz reám.
 Bor és dicsőség s szerelem baráti,
 Mosolygatok az aggastyán dalán.

Volt vészeinkben több hajótörésem,
 De Frankhon szép eget nem hagytam el.
 Azt a kevés bort, melyet megmentettem,
 Sértett kevélység nem zavarja fel.
 Sőt énekeltem az új szüretekben
 Egykor tulajdon hegyem oldalán.
 Bor és dicsőség s szerelem baráti,
 Mosolygatok az aggastyán dalán.

Egy elmúlt kornak régi katonája,
 Mint Nestor nektek nem beszélek én.
 Egész időm, hol fénylett bátorságom,
 Egy harcotokkal fölcseréleném.
 Sőt halhatatlan hősiségtek által
 Egy új zászló mellé csatoltatám.
 Bor és dicsőség s szerelem baráti,
 Mosolygatok az aggastyán dalán.

Milyen jövődöt biztosít erénytek!
 Éltessük, ifjak, végszerelmemet.
 Szabadságában a világ megújul,
 Jobb napok járnak majd sírom felett.
 Kedves fecskéi ti egy szép tavasznak,
 Hogy lássalak, azért nem távozám,
 Bor és dicsőség s szerelem baráti,
 Mosolygatok az aggastyán dalán.

(Pest.)

MOST KEZDEM ÉN CSAK MÉG ISMERNI . . .

Most kezdem én csak még ismerni
Az én derék jó szívemet!
Ennél a szívnél a világon
Jobb, derekabb szív sem lehet.

Mint aggódtam, hogy már ezentul
Nem lesz nekem több víg napom!
És ím bokámat újra össze-
S kalapomat félrecsapom.

Szívem még ép virág, amelynek
Féreg nem bántja gyökerit ;
Elhervad minden ősszel, ámde
Minden tavasszal kivirít.

(Pest.)

F. L. KISASSZONY EMLÉKKÖNYVÉBE.

Miért mondjam, hogy nem feledlek el?
Miért mondjam, hogy rólad e kebel,
Oh lány, örökre megemlékezik?
Hitelt szavamnak szíved úgy sem ad! . . .
Mert mi poéták hazudunk sokat,
S aztán ha szívből szólunk sem hiszik.

(Pest.)

MEGFAGY A SZÍV, HA NEM SZERET!

Megfagy a szív, ha nem szeret ;
És ha szeret, megég.
Ez és az baj. E két baj közt
Melyik jobb? . . . tudj' az ég!

(Pest.)

RABSÁG.

(Töredék.)

Milyen vig a világ! folyvást miként vigad!
 Örök énekszóval s zenével van tele!
 E tombolók között a legzajosbikat
 Kérdezzétek meg csak: ha vajon boldog-e?
 Én nem hiszem, hogy az; dehogy boldog, dehogy.
 Csak a kétségb'ésés, mi bennünket vidít,
 Azért kelünk csak e rivalgó zajra, hogy
 Ne halljuk láncaink csörömpöléseit.
 Rab a világ, igen, kezén-lábán bilincs...
 Az volna lelkén is, hanem már lelke nincs — —

(Pest.)

SZERETEK ÉN...

Szeretek én, miként még ember
 Soha sem szeretett talán.
 Szeretek én szent szerelemmel,
 De kedvesem nem földi lány.

Szeretek én egy istenasszonyt,
 Egy számkiüzött istennőt:
 A szabadságot. Fájdalom, hogy
 Csak álmaimban látom őt.

De álmaimban igen gyakran,
 Majd minden éjjel megjelen.
 Mult éjszakán is egy virágos
 Mezőben együtt volt velem.

Letérdepeltem s elmondék egy
 Égő szerelmi vallomást,
 S földhöz hajoltam, hogy virágot
 Szakítsak, s néki adjam át.

Ekkor hátam mögött termett a
Hóhér s lesujtá fejemet . . .
Éppen kezembe hulla, és én
Azt adtam át virág helyett.

(Pest.)

A NÉP.

Egyik kezében eke szarva,
Másik kezében kard,
Így látni a szegény jó népet,
Így ont majd vért, majd verítéket,
Amíg csak élte tart.

Miért hullatja verítékét?
Amennyit ő kíván
Az eledelbül és ruhábul:
Hisz azt az anyaföld magátul
Megtermené talán.

S ha jó az ellen, vért miért ont?
Kardot miért foga?
Hogy védje a hazát? . . . valóban! . . .
Haza csak ott van, hol jog is van,
S a népnek nincs joga.

(Pest.)

KÉPZELT UTAZÁS.

(Béranger után franciából.)

Az ősz sietve jó és nedves szárnyán
Az én számomra új fájdalmat hoz.
Mindegyre szenvedek, szegény félénk én
És jó kedvem virága hervadoz.
Ragadjatok ki Párizsnak sarából,
Megújulok, ha szép tájt láthatok.
Mint ifju már Hellasról álmodoztam,
Ottan szeretnék én meghalni, ott!

Értem Homért, igen, hisz görög voltam.
 Pythagorasnak igazsága van.
 Athén szült engem Perikles korában,
 Láttam Sokratest rabláncában.
 Megtömjéneztem Phydias csodáit,
 Látám Ilissust, mint virágozott,
 S Hymett hegyén a méheket fölkeltem ;
 Ottan szeretnék én meghalni, ott!

Oh ég, csak egyszer éledhetne szívem
 E szemderítő nap sugáritul!
 A szabadság, kit távolból köszöntök,
 Rám így kiált: jer, győzött Thrasybul!
 Menjünk, induljunk, készen áll a sajka.
 Tenger, ne nyeljen engem el habod,
 Hagyd múzsámat Pyréumnál kikötni,
 Ottan szeretnék én meghalni, ott!

Szép Olaszország ege, de azurját
 Rabszolgaság homályosítja el.
 Evezz, kormányos, távolabb evez le,
 Hol a nap olyan tiszta fényben kel.
 Milyen hullám ez? hogy híják e sziklát?
 Milyen virító a vidék amott!
 A zsarnokság haldoklik ama parton ;
 Ottan szeretnék én meghalni, ott!

Athén szüzei, fogadjatok a révbe,
 És bátorítsatok föl engemet.
 Oly földet hagytam el, hol a királyok
 Rabszolgává teszik a szellemet.
 Védjétek lantom, melyet üldöznek ; s ha
 Dalom sziveitek meglágyítaná,
 Tegyétek hamvaim Tirtéus hamvához,
 Meghalni jöttem e szép ég alá!

(Pest.)

A HEVESI RÓNÁN.

Hátrább vonúl mindegyre
És halványúl a Mátra.
Az esti nap piros fényt
Lövel kék homlokára.

Olyan ez a piros fény,
Mely a kék Mátrán lángol,
Mint kék szemű lyány arcán
A rózsaszínű fátyol.

Zörg a szekér, az ostor
Korunként egyet pattan...
Ezen kívül a róna
Oly néma, oly zajatlan.

Leszálla a nap; vége
A piros alkonyatnak.
A messze látkör szélén
Pásztortüzek pislognak.

De pásztortüz-e az, vagy
Tán csillag, mely lelépett
Egy síró furulyának
Meghallgatása végett?

Emelkedik föl a hold;
Olyan szép s olyan halvány,
Mint a meghalt menyasszony
Bús vőlegénye karján.

S talán a hold valóban
Egy holt menyasszony árnya,
Kit a koporsóból visz
Az égbe szellemszárnya.

Oly szomorú ez a hold,
 És még is rája nézek,
 Nem nézhetek le róla,
 Sugár imegigéztek.

Oly mondhatatlanul bús
 Ez a hold, hogy láttára
 Eszembe jut éltémnek
 Legkinosabb órája.

Magam sem tudom én, hogy
 Mi történt ekkor rajtam?
 De sírnom kell, zokognom,
 Miként akkor zokogtam!

(Pest.)

NAGY-KÁROLYBAN.

Szeptemb. 7. 1846.

Hát e falak közt hangozának
 Nagy szavaid, oh Kölcsey?
 Ti emberek, nem féltek : épen
 E szent helyet ily nagy mértékben
 Megszentségteleníteni?

Nem féltek-e, hogy sírgödréből
 Kikél a megbántott halott?
 Hogy sírgödréből ide jó el,
 S — hogy hallgassatok — csontkezeivel
 Szorítja össze torkotok?

Nem, ő a sírt el nem hagyandja ;
 De lenn, sírjában, nem hiszem,
 Hogy könnyei ne omlanának
 Éretted, te az aljasságnak
 Sarába súlyodt nemzetem!

Mily szolgaság, milyen hízélgés!
 S mindig tovább mennek, tovább,
 S ki legszebben hízélg, az boldog. —
 Ha már kutyákká aljasodtok:
 Miért nem jártok négykézláb?

Isten, küldd e helóta népre
 Földed legszörnyűbb zsarnokát,
 Hadd kapjon érdeme díjába'
 Kezére bilincset, nyakába
 Jármot, hátára kancsukát!

SZ. J. KISASSZONY EMLÉKKÖNYVÉBE.

Senki sem szól így a fellegekhez:
 «Napkeletre vándoroljatok, mert
 Napkelet a szép hajnal hazája,
 Ki rózsákat mosolyog reátok,
 Lángrózsákat sötét arcotokra».
 Senki sem szól így a fellegekhez,
 És ők még is napkeletre mennek,
 Napkeletre vonja őket egy mély
 Titkos sejtés lágy szellemkezekkel.
 Mennek, mennek, és ha oda értek,
 Megfürödnek a piros tengerben,
 A hajnalnak sugártengerében,
 És ha egyszer megfürödhetének,
 Nem törődnek aztán életökkel,
 Nem bánják, ha mindjárt elenyésznek
 Vagy ha hosszú pálya vár reájok,
 Hosszu pályán vihar és sötétség.
 Akkor is, ha szétszaggatta őket
 A vihar s ők este haldokolnak:
 Fölgyulad még egyszer arculatjuk,
 S e pirulás, végső órájokban,
 Ijjuságuk visszaálmodása,

A dicső, az édes ifjuságé,
 Midőn rájok a hajnal mosolygott. —
 Mint a felhők, titkos sejtelemből,
 Napkeletre vándoroltam én is . . . —
 (Szatmár.)

CSALOGÁNYOK ÉS PACSIRTÁK.

Ugyan még meddig zengitek,
 Ti holdvilágos emberek,
 A régi kort,
 Mit elsodort
 Hullámival már az enyészet?
 Mikor rontjátok le a fészket,
 Mit várromokban raktatok,
 Hogy ott versenyt huhogjatok
 Vércsékkel és bagolyfiakkal?
 Milyen kísértetes ez a dal! —
 S dalolnak egyre még,
 És szemeikben ég
 A lelkesülés lángja
 Vagy a bánat könnyárja.
 Ál lelkesülés, gyáva könnyek!
 Miket nekik meg nem köszönnek. —
 Tudjátok-e, mik vagytok,
 Kik a multról daloltok?
 Halottrablók!
 Halottrablók!
 Sírjából fölássátok
 A holt időt,
 Hogy őt
 Babérokért árulhassátok.
 Én nem irígylem koszorútokat;
 Penész van rajta és halotti szag!

Sínlődik az emberiség.
 A föld egy nagy betegház,

Mindegyre pusztit a láz,
 S már egy egész ország esék
 Áldozataul,
 És több elájul;
 S ki mondja meg:
 Hol ébrednek föl majd e nemzetek,
 Ezen-e vagy a más világon,
 Muló-e vagy örök az álom? —
 De ím a bajnak közepette
 Fiait az ég el nem feledte,
 Megszána minket nagy fájdalmainkban,
 Orvost küld hozzánk, és ez utban is van,
 És már maholnap meg is érkezik,
 Midőn hóhérink észre sem veszik. —
 Tiéd minden dal, minden hang,
 Melyet kezemben ád a lant,
 Te lelkesítesz engemet,
 Te néked ontom én könnyüimet,
 Én tégedet köszöntelek,
 Te a beteg
 Emberiségnek orvosa, jövendő!

— — — — —
 És ti elkésett dalnokok,
 Hallgassatok!
 Hallgassatok,
 Bár lenne oly szívszaggató
 S egyszersmind oly szívgyógyító,
 Mint csalogányé, szavatok.
 A csalogány az alkony madara,
 Már vége felé jár az éjszaka,
 A hajnal közeleg;
 Most a világnak
 Nem csalogányok,
 Hanem pacsirták kellenek.

(Szatmár.)

A BILINCS.

Szabadságért küzdött az ifju,
S börtönbe dobták, ottan ül,
És meg-megrázza és átkozza
Bilincset nagy kegyetlenül.
Bilincse ekkép szóla hozzá :
«Csörgess, de oh ne átkozzá!
Csörgess, ifjú, csörgésem átok,
Mely a zsarnok fejére száll!

Úgy-e nem ismersz? a szabadság
Csatáiban kard voltam én,
S épen talán a te kezeden
Villogtam a vér mezején.
Szerencsétlen te, szerencsétlen
Kardoddal hol találkozál!
Csörgess, ifjú, csörgésem átok,
Mely a zsarnok fejére száll.

Bilincset vertenek belőlem,
Belőlem, aki kard valék,
S ki vélem vítt a szabadságért,
Most azt szorítom . . . szörnyűségt
Szégyennek és haragnak pirja
A rozsda, amely rajtam áll.
Csörgess, ifjú, csörgésem átok,
Mely a zsarnok fejére száll.»

(Nagykároly.)

SZERELEMNEK RÓZSÁKKAL . . .

Szerelemnek rózsákkal
Hintett nyoszolyája!
Megint lefektettem a
Lelkemet reája.

Szerelemnek rózsáiból
Tővis-e vagy illat,
Mely szívemig, életem
Gyökeréig elhat?

Akár tövis jut nekem,	Álmodd meg azt a nagy szót,
Akár az illatja,	Amely nincsen még meg,
Mindegy! feküdj rá lelkem,	Amely kifejezze majd:
S álmodozzál rajta;	Milyen forrón érzek.

(Nagybánya.)

SZERELMES VAGYOK ÉN . . .

Szerelmes vagyok én,	Hajnal is alkony is;
Vagy tán tűzbe estem?	Örömmim hajnala,
Nem tudom, de igaz,	Örömmim hajnala,
Hogy ég lelkem, testem.	Bánatim alkonya.

Látjátok pirulni	Megvallom: nem első
Halovány orcámat?	Bennem a szerelem,
Hajnal-e vagy alkony,	De hogy az utósó,
Ami ottan támad?	Arra esküdhetem.

Szerelmem sasmadár;
Vagy égbe száll velem,
Vagy széjjelszaggatja
Körmeivel szívem.
(Nagybánya.)

SZERELMES VAGYOK ÉN . . .

Szerelmes vagyok én;	Fehér, mint a galamb,
Megmondjam-e, kibe?	Amelynek képibe'
Egy barna kis leány	Isten a szent lelket
Hófehér lelkibe!	Az égből küldte le.

Hófehér a lelke	Szállj rám, fehér galamb,
Ennek a kis lyánynak;	Galambomnak lelke,
Liliomszála ő	Hadd legyen megáldva,
Az ártatlanságnak.	Legyen megszentelve.

Hogyha már hallottam
Szárnyad csattogását.
Hadd halljam egy úttal
Szived dobogását!
(Nagybánya.)

NEHÉZ, NEHÉZ A SZIVEM . . .

Nehéz, nehéz a szívem,	Sem éjem sem nappalom,
Rajta csügg a szerelem,	Egyre csak gondolkodom,
A szerelem bánata,	Csak arról gondolkodom :
Roskadozok alatta.	Gondolsz-e rám, angyalom?

Hogyha neked nem kellek,
Ne kelljek én senkinek ;
Ha te nem szeretsz engem,
Az isten se szeressen!

(Szatmár.)

SZÁLL A FELHŐ . . .

Száll a felhő magasan, magasan.
Az én rózsám messze van, messze van.
Száll a felhő nyugotra, nyugotra,
A napnak is arra van az útja.

Szállj, felhő, szállj a rózsám fölébe,
Mondd, hogy oly bús a szívem, miként te.
Szállj te is, nap, a rózsám fölébe,
Mondd, hogy úgy ég a szívem, miként te.

(Berence.)

BORÚS, KÖDÖS ŐSZI IDŐ . . .

Borús, ködös őszi idő ;	Ajtóm, ablakom bezárva
A nap nem is pillant elő.	Üldögélek a szobába'.
Hidegen jár a nap	Bánatosan nézek
Sötét felhők megett ;	Kandallóm tüzére,
A kandalló tüze	Gondolván életem
Ad egy kis meleget.	Elmult idejére.

A mult idő nagy mezein
 Hervadt lombok emlékeim ;
 Összeszedem őket,
 Kötöm egy csomóba,
 Úgy vetem bele az
 Égő kandallóba.

Mint füstölnek, mint füstölnek ;
 De nem csoda, mert nedvesek ;
 Nedvesek, de nem az
 Ősznek esőjétől,
 Hanem szemeimnek
 Sokszor folyt könnyétől.

Egy könny most is pillámon áll . . .
 Barna lányka, ha itt volnál,
 Letörlenéd-e ezt
 Egy selyemkendővel,
 Édes mosolygásod
 Selyemkendőjével?

(Cseke.)

AZ ÉN KÉPZELETEM NEM . . .

Az én képzeletem nem a por magzatja
 Mennydörgés volt apja, villámlás volt anyja,
 Csecsemő korában sárkánytejet szopott,
 Ifjú korában oroszlánvért ivott.

Nem is birtam vele, vad képzeletemmel,
 Országról-országra vándorolni ment el,
 Tenger zúgásával összekeveredett,
 Ugy barangolta be a földet és eget.

Mint üstökös, nyargalt sivatag pusztákra,
 Zöld vadonerdőkbe, kék hegyek ormára ;
 A vadonerdőkben tölgyeket szaggatott,
 A hegyek tetején sziklákat ingatott.

Hol most e vad fiú? . . . egy kis virág mellett,
 Melletted, barna lány, mindig csak melletted,
 Ott eped, suttog, mint a beteg esti szél . . .
 Szilaj képzeletem, be megszeliültél!

(Cseke.)

ERESZKEDIK LE A FELHŐ . . .

Ereszkedik le a felhő,
 Hull a fára őszi eső,
 Hull a fának a levele,
 Még is szól a fülemile.

Az óra jó későre jár.
 Barna kis lány, alszol-e már?
 Hallod-e a fülemilét,
 Fülemile bús énekét?

Záporosó csak úgy szakad,
 Fülemile csak dalolgat,
 Aki bús dalát hallgatja,
 Megesik a szíve rajta.

Barna kis lány, ha nem alszol,
 Hallgasd, mit e madár dalol;
 E madár az én szerelmem,
 Az én elsohajtott lelkem!

(Cseke.)

KINN A KERTBEN VOLTUNK . . .

Kinn a kertben voltunk,	Mélyen bele néztem
Egymás mellett ültünk,	Fekete szemedbe,
Az úr isten tudja,	S fehér kezeckédet
Mi történt körülünk?	Tartottam kezembe'.
Azt sem tudtam, mi van,	Hogy úgy egymást néztük,
Ősz-e vagy kikelet?	Ily szókat ejtettem:
Csak egyet tudtam, hogy	Ha mi most itt kövé
Veled vagyok, veled!	Válnánk mind a ketten?

Azt mondtad: nem bánnád;
 Vajon miért monadt?
 Azért-e, hogy már az
 Életet meguntad?
 Oh vagy tán azért, hogy
 Boldogság lenne rád,
 Ha együtt maradnánk
 Örök időkön át?

(Erdőd.)

TE A TAVASZT SZERETED . . .

Te a tavaszt szereted,
 Én az őszt szeretem.
 Tavasz a te életed,
 Ősz az én életem.

Piros arcod a tavasz
 Virító rózsája,
 Bágyadt szemem az ősznek
 Lankadt napsugára.

Egy lépést kell tennem még,
 Egy lépést előre,
 S akkor rá jutok a tél
 Fagyos küszöbére.

Lépnél egyet előre,
 Lépnék egyet hátra,
 S benne volnánk közösen
 A szép meleg nyárba'.

(Szatmár.)

MI VAGY KEBLEM? . . .

Mi vagy keblem? nem más, mint egy szoba,
 E szobának szívem az asztala,
 Ez asztalon nagy ezüst pohárba'
 Pezsgett, habzott a vidámság árja,
 S gondtalanság volt a ház lakója,
 S a pohárnak szomjas fölhajtója,
 Ki, midőn a poharat kiitta,
 Szívemet, az asztalt tele írta,
 Tele írta fényes arany tollal,
 Pávatollnál tarkább gondolattal. —

Nem lakik már itt a gondtalanság,
 E jó fiút messze elzavarták,
 Elzavarta egy hatalmas szellem,
 A szerelem. Ez lakik most bennem,
 Ez lakik most keblem szobájában
 Halvány arccal és sötét ruhában.
 Az asztalhoz ment és leült mellé,
 A pohárból az italt kiönté,
 Letörölte a szép arany írást
 Az asztalról, és helyébe írt mást;
 S oh szerelem, az, amit te irtál,
 Feketébb a halálnál s a sírnál!

(Szatmár.)

TE VAGY, TE VAGY, BARNA KIS LYÁNY . . .

Te vagy, te vagy, barna kis lyány,
 Szemem s lelkem fénye!
 Te vagy mind a két életem
 Egyetlen reménye!
 Ha ez az egy reményem is
 Elmulandó álom,
 Nem leszek boldog sem ezen,
 Sem a más világon!

Álldogálok a tó partján
 Szomorúfűz mellett.
 Nekem való hely ; engem ily
 Bús szomszédság illet.
 Nézem lecsüggő ágait
 Szomorúfűzfának,
 Mintha azok csüggedt lelkem
 Szárnyai volnának.

Elszállott már a madár a
 Hervadt őszi tájról,
 Hejh ha én is kiszállhatnék
 Búmnak országából!
 Nem szállhatok, mert búm oly nagy,
 Oly nagy, mint szerelmem,
 És szerelmem . . . és szerelmem . . .
 Oh ez véghetetlen!
 (Erdőd.)

HA SZAVAID MEGFONTOLOM . . .

Ha szavaid megfontolom,
 Szeretsz engem, azt gondolom.
 Mért nem mondod meg, ha szeretsz?
 Ha nem szeretsz, mért hitegetsz?

Nem hiszed, hogy én szeretlek?
 Az isten is úgy áldjon meg,
 Úgy áldjon az isten engem,
 Amily igaz a szerelmem.

Megszerettem szépségedet,
 De még inkább szép lelkedet,
 Szeretlek én oly igazán,
 Mint engem az édes anyám.

Nem ohajtok én egy tavaszt,
 Hogy véled átmulassam azt,
 Sem egy tavaszt, sem egy telet,
 Hanem egész életemet!

Egy napja van csak az égnek,
 Egy holdja van csak az éjnek,
 Egy isten van a világon,
 Egy, csak egy a kívánságom.

Azt várom én, azt az órát,
 Mikor így szólhatok hozzád
 Ölelésem szent hevében:
 «Édes kedves feleségem!»

(Cseke.)

KÖLTŐI ÁBRÁND VOLT, MIT EDDIG ÉRZÉK . . .

Költői ábránd volt, mit eddig érzék,
 Költői ábránd és nem szerelem,
 Mert meggyógyult e szív, amely úgy vérzék,
 És nem maradt a sebnek helye sem.
 Ha szerelem lett volna keblem hullámozása,
 Időknek multával sem nyugott volna el.
 Vad ár e szenvedély; amerre medrét ássa,
 Sodor magával s végre bele halni kell.

Most értem én csak e szilaj folyóra.
 Mint von magával, mint von, mint ragad!
 Kiáltsatok rá a harangozóra,
 Hogy verje félre a harangokat;
 Nagy a veszély, s talán majd mentésemre jönnek . . .
 De nem! hisz félrevert harang lázas szivem,
 Hallá zaját a lyány és nem jött megmentőnek,
 És hogyha ő nem jött, ne jőjön senki sem!

Oh lyány, oh lyány, hogy rám ily bánatot hozz,
 Nem olvasám sejtésim könyviből!
 Azért vontál csak oly közel magadhoz,
 Hogy megvakuljak lelked fényitől?
 Ugy fénylik lelked, mint a nap világa fénylett,
 Midőn fogyatkozás még nem szennyezte meg;
 De amily hideg lesz a nap, ha minden élet
 Kifogy, kihál kebléből, kebled oly hideg.

Mondád — és nem is reszketett beszéded —
 Mondád, hogy soha senkit nem szeretsz.
 Nem féled a boszúló istenséget,
 Hogy szent céljával ellenkezni mersz?
 Vagy tán azt gondolod, hogy nincsen olyan férfi,
 Ki megérdemlené a te szerelmedet?
 Attól tartasz, hogy kincsét szíved elfecsérli,
 És aztán vissza többé nem szerezheted?

Hisz meglehet, hogy tán csalódní fognál,
 Ám, nem szeretni, oknak ez kevés;
 A mozdulatlan, a holt nyugalomnál,
 Hidd, többet ér az élő szenvedés.
 És csak azért nem fogsz-e építtetni házat,
 Mert hátha egykor azt a tűz emészti fel?
 S ezért tűröd, midőn a nyár esője áztat,
 S midőn a tél hideg karjával átölel?

De láttam én jól, hogy ajkad sohajta,
 S innen hiszem: van szíved, lángoló,
 Csakhogy az észnek jégpáncélja rajta,
 Miként a volkán tetején a hó.
 Szólj, oh leány, hogy így van, s várok türelemmel,
 Mindaddig várok, míg nem mondod, hogy elég.
 Várok békével, míg az óra nem jövend el,
 Midőn birod hűségem nemcsaló jelét.

Hosszú idő, egy örökkévalóság
 Lesz várásomnak minden napja majd.
 Nézem magam, mint tengerek hajósát,
 Kit a szél a part közelébe hajt,

De itt megfordul a szél, s látja bár a révet
 A küzködő hajós : nem közeledhetik.
 Kinos-keserves lesz ez örökszomju élet,
 Hanem éretted még e kín is jól esik!

Nem fájhat úgy a betegek testének,
 Ha éles vas jár át sebeiken,
 Nem fájna úgy, ha tüzzel égetnének,
 Mint e sovárgó vágy fáj én nekem.
 Csak egy kis cseppet önts e fájdalom tüzére,
 Egy cseppet a remény kútjából, oh leány,
 Hogy évek mulva bár, de meg fog jőni bére
 Gyötrelmeimnek, oh csak azt mondd, hogy : talán —

Nem, nem, ne biztass a jövővel engem,
 Ne alamizsnát : üdvességet adj!
 Hazudtam én, hogy várok türelemben,
 Türelmem már is messze, messze hagy ;
 Fut, mint szilaj ló, s lelkem rája van kötözve,
 S pályája mindig sűrűbb rengetegbe vész,
 Ahol talán majd egy vadállat tépi össze,
 Tudod, melyik vadállat? ... a megőrülés!

Adj vissza, lyány, adj vissza enmagamnak,
 Adj a világnak vissza engemet ...
 Vagy mit beszélek? tarts meg, tarts magadnak,
 Tied éltem, te el nem vetheted.
 Oh mondd, hogy elfogadtad, mondd, hogy elfogadtad!
 E nagy szavadra tán ég-föld reám szakad ;
 Mit bánom én? az isten szebb halált nem adhat,
 Mint sírba dőlni a gyönyör terhe alatt! — —

S ha nem szeretsz, ha soha nem szeretnél?
 Mindegy! hozzád van nőve szellemem,
 Mint a levél a fához ... eljön a tél,
 S akkor lehull, de már élettelen.
 Ez sorsunk a sírig. Bár járj be messze földet,
 Kerülj bár, mind hiába, engem el nem hagysz.
 A soha el nem váló sötétség melletted,
 Mit árnyéknak vélsz, az én bús lelkem az!

(Szatmár.)

ÁLMODTAM SZÉPET, GYÖNYÖRÜT . . .

Álmodtam szépet, gyönyörűt,
 Álmodtam és fölébredék.
 Mért keltettél föl oly korán?
 Mért nem hagyál álmodni még?
 Mit a való nem küld reám,
 A boldogságról álmodám.
 Miért bántottad álmamat? . . .
 Oh istenem, oh istenem!
 Hát a boldogságról nekem
 Még csak álmodni sem szabad?

Mondád többször, hogy nem szeretsz,
 De nem hívé, nem hihetém.
 Ne mondd, ne mondd már! mostan, ha
 Nem mondod is, elhiszem én.
 S midőn tudom, hogy szíveden
 Fölirva nincs az én nevem:
 Maradjak-e, elmenjek-e?
 Marasztasz . . . és miért . . . talán
 Mulatni vágysz lelkem baján,
 Melyet te hoztál rája, te!

Oh lyány, ez nagy kegyetlenség.
 Bocsáss, bocsáss, hadd menjek el.
 Nekünk egymástól válni, és
 És mindörökre válni kell.
 Futnék tőled, miként a por,
 Mit a forgószél elsodor
 Ember-nem-járta földekig;
 De csak alig hogy léphetek,
 Mert a bú, melyet elviszek,
 Nagyon reám nehezedik.

Isten veled hát . . . jaj nekem,
 Hogy e szót ki kell mondanom!
 Miért nem válik rögtöni
 Halállá e hang ajkamon?

Isten veled . . . nem, nem lehet!
 Hagyd még megfogni kezedet,
 Mely üdvemet szétszaggatá,
 Mely jövőmet gyilkolta meg . . .
 Add kezed, hadd ömöljenek
 Könnyűim s csókjaim reá!

Könnyűim-e vagy csókjaim,
 Mi égeti jobban kezed?
 Csók és könnyű, mind a kettő
 Nagyon, nagyon forró lehet,
 Mert szerelmemmel egy helyen,
 A szív mélységes mélyiben,
 E tűzhegyben termettenek
 Mint ájtatos zárándokok
 Jövének fel, s ők boldogok,
 Hogy kezeden halhatnak meg.

Egyet kérek ne félj, ne félj,
 Nem kérem már szerelmedet,
 Csak azt a kis vigasztalást,
 Hogy nem feledsz el engemet.
 Az emlékezet fonalát
 Jövődön meddig nyujtod át?
 Ha rám addig emlékezel,
 Mig olyat lelsz, ki tégedet,
 Mint én, olyan forrón szeret:
 Úgy soha sem felejtesz el!

De nem kívánom, hogy ne lelj
 Oly hű szívet, mint az enyém.
 Nem szeretnélek oly nagyon,
 Ha ezt a vágyat érzénem.
 Ohajtom én: élj boldogul,
 Szedj bármi fának ágirul,
 Csak szedj te zöld leveleket,
 S aztán vesd el, mint elvirúlt
 Elszáradt régi koszorút,
 Az én emlékezetemet!

(Szatmár.)

EGY PÁR RÖVID NAP . . .

Egy pár rövid nap, és én mennyit éltem!
Tükörbe nézni szinte nem merek,
Attól félek, hogy már hajam megőszült . . .
Ez a szív itten, oh ez oly öreg.

Az éjszakákat keresztülvirasztom.
Az álmot már nem is keresem én,
Ugy sem találнам. Nem tudok alunni,
Mióta bennem alszik a remény.

A kínok is már mind elfáradának,
Elfáradának engem bántani ;
Pedig könnyebb a kínok gyilkait, mint
Holttestöket keblünkben hordani.

Én hordom őket és azt gondolom, hogy
Egy század óta hordom őket már.
Olyan nehéz és oly hideg halottak!
Fagy tőlök vérem, csak alig hogy jár.

Erőtlen szemmel nézek szerteszéjjel,
Mint aki köhöz vágta homlokát,
Aztán föleszmél félig, s két alakban
Lát mindent, s tisztán még semmit se' lát.

Nincs bennem élet, nincs a lélek bennem,
Kétségeim azt messze zavarák.
Ugy hull reám egy szebb idő emléke,
Mint sírhalomra a tépett virág.

(Szatmár.)

NEM CSODA, HA UJRA ÉLEK . . .

Nem csoda, ha újra élek,
Mert hisz újra láttam őt!
Visszaszállt belém a lélek
Eszmélek, mint azelőtt.

Kín s reménység kebelemben
 Ujra fáklyát gyujtanak,
 És e fénynél e teremben
 Kergetőznek, játszanak. —

Tudni most csak azt szeretném :
 Mi volt e találkozás?
 Csak azon tűnődik elmém :
 Véletlen vagy számítás?

Oh e lyányka oly rejtélyes,
 Szíve olyan mély folyam,
 Hogy szemem bár milyen éles,
 Néz beléje hasztalan!

Rejtély vagy te, lyányka, nékem,
 S állsz megfejtethetetlenül ;
 Kárhozzatom? üdvességem?
 Egyik a kettő közül.

Oh de melyik? . . . törhetetlen
 Lánc körülem e titok ;
 Vonna már el sorsom innen,
 És nem szabadulhatok.

Bontsd ki, lyányka, e titoknak
 Fátyolából homlokod,
 Mert én addig el nem hagylak,
 Míg le nem hull fátyolod . . .

Jaj de kell, kell mennem, bárha
 Bizonytalanság kísér ;
 Úr a sors, hajlok szavára,
 Ő parancsol és nem kér.

Elmegyek, de nem örökre!
 Majd ha friss virágokat
 Hint a tavasz fürteidre,
 Dalnokod meglátogat.

Én leszek az első fecske,
Mely ti hozzátok röpül,
S minden reggel, minden este
Cseveg ablakod körül.

Le a kertbe, a mezőre
Együtt járunk, úgy-e bár?
S nézzük, lányka, a föld vére,
A patak, mi pezsgve jár.

Nézzük majd a sok virágot,
Amint nyílnak kelyheik,
S ha ezeket nyílni látod,
Szíved is tán megnyílik.

(Nagykároly.)

VOLT EGY SZEGÉNY FIÚ . . .

Volt egy szegény fiú,
Ki mindig éhezék ;
Nem volt egy megevő falatja,
Nem szánta őt sem föld sem ég.

Hosszú, nagyon hosszú inség után
Igy szóla hozzá egy sötét alak :
«En téged minden földi bajtól
Meggzabadítalak.»

Az éh-halál volt, akinek
Szavai ekkép hangozának ;
És a fiú, hogy mentül hamarabb
Pihenjen, ment sírt ásni önmagának.

S mint így sírján dolgozék,
A földben egy edényt talál,
Amely arannyal, drágakővel
Csordultig áll.

A koldusból nagy úr lett,
Él fejedelmileg,
Körüle pompa, fény
És drága ételek.

Mért a fiú ezen dúsgazdagságban
Csak félig-meddig és csak néha vig?
Mert fél szegény, fél a fölébredéstől,
Azt véli, hogy csak álmodik. —

Én vagyok e szegény fiú,
S te a talált kincs, édes angyalom!
Nem merem hinni, hogy szeretsz;
Úgy félek, félek, hogy csak álmodom! . . .
(Nagykároly.)

ERDÉLYBEN.

Barangol és zúg, zúg az őszi szél.
Csörögnek a fák száraz lombjai,
Mint rab kezén a megrázott bilincs.
Hallgass, zugó szél, hadd beszéljek én!
Ha el nem hallgatsz, túlkiáltalak,
Mint nősirást az égiháború.
Egy nemzet és két ország hallja meg,
Mi bennem eddig titkon forra csak,
S amit keblemből mostan kiröpítetek,
Mint a vulkán az égő köveket.
Az forra bennem, az fájt én nekem,
Hogy egy nemzetnek két országa van, hogy
E két-országos nemzet a magyar!
Ez tette lelkem pusztává, a bánat
Pusztájává, hol egy tigris lakik:
A vérszemű, a lángszemű harag.
Oh e vadállat hányszor verte el
Magányos éjim csendjét, amidőn
Besüvöltötte puszta lelkemet! —

Mely ördög súgta, hogy kettészakadjunk,
 Hogy szétrepesszük a szent levelet,
 Mit diadalmas őseink irának,
 Szívök vérébe mártván kardjokat?
 Kettészakadtunk, és a szép levélből
 Rongyok levének, miket elsodort
 És sárba dobott a századok viharja.
 Lábbal tiportak bennünket. Könyűket
 És jajkiáltást küldöttünk az égbe,
 De panaszunkat az be nem fogadta,
 A rabszolgákat nem hallgatja az meg,
 Mert aki jármot hágy nyakába tenni,
 Méltó reá, hogy azt hurcolja is,
 Míg össze nem dől a korbács alatt.
 Tartottunk volna össze: a világ most
 Tudná hirünket, nem volnánk kizárva
 A templomból, hol a nagy nemzeteknek
 A tisztelet tömjénét égetik.
 Tartottunk volna össze, nem törölnénk
 Szemünkből annyi fájdalmas könyűt,
 Midőn forgatjuk reszkető kezünkkel
 Történetünknek sötét lapjait.
 A porszemet, mely csak magában áll,
 Elfúja egy kis szellő, egy lehellet;
 De hogyha összeolvad, összenő, ha
 A porszemekből szikla alakul:
 A férgeteg sem ingathatja meg!
 Fontoljuk ezt meg, elvált magyarok,
 Amit mondtam, nem új, de szent igaz.
 Az események romboló szele
 Nem fú jelenleg, és a porszemek
 Nyugton hevernek biztos helyökön;
 De ha föltámad a szél, mielőtt
 Egyé olvadnánk: el-szétszór örökre
 A nagy világnak minden részibe,
 És soha többé meg nem leljük egymást.
 Iparkodjunk. A század viselős,
 Születni fognak nagyszerű napok,
 Élet-halálnak vészes napjai.

Fogjunk kezét, hogy rettegünk ne kelljen
 Az eljövendő óriásokat.
 Tartsuk meg a szép, a szent kézfogást,
 Tartsuk meg azt, oh édes nemzetem!
 Ki legelőször nyujtja ki kezét,
 Azé legyen a hála s a dicsőség;
 S ki elfogadni azt vonakodik?
 Annak porára szálljon minden átok,
 Melyet sirunkra majd virág helyett
 Ültetni fognak maradékaink,
 Kiket örökre megnyomorítánk!
 (Koltó.)

SZERETSZ TEHÁT . . .

Szeretsz tehát, kedves szép angyalom?
 Szeretsz valóban, én nem álmodom!
 De mért hagyád a végső pillanatnak:
 Megfejtését e drága szent titoknak?

Egy pillanat hozá meg üdvemet
 És elválási gyötrelmeimet;
 Úgy jártam, mint ki palotát épített,
 S midőn fölépül, számkiűzik őtet.

Sovár szívemre föl nem tűzhetéd
 Az ölelésnek tündér gyűrűjét;
 Nem szakíthattam ajkad szép bokráról
 Egy csókvirágot édes útítársul.

Távol te tőled oly bús életem!
 De egy eszmével meg-megszépítem:
 Egykor mi mélyen, mélyen szállok én be
 A viszontlátás gyönyörtengerébe!
 (Koltó.)

MIKOR A LÁNC LEHULL . . .

Mikor a lánc lehull
A rab lábairul,
Még sokáig úgy jár,
Mintha rajta volna,
A szomorú terhet
Annyira megszokta.

Te is, hogy megszoktad,
Szívem, a fájdalmat,
Most, mikor jó sorsom
Rólad azt lerázta,
Nem tudsz még örülni
Isten igazába'.

Örülj, örülj, szívem!
Ki örül, ha te nem?
Kinek van, mint neked,
Ilyen boldogsága?
Kinek van a földön
Ilyen mennyországa?
(Koltó.)

BUSÚLNAK A VIRÁGOK . . .

Búsulnak a virágok,
Szegénykék betegek,
Nincs messze már halálok,
Mert a tél közeleg.

Hiába a vidéken
Körültekintenem,
Nincs a nagy messzeségben
Egy zöld bokrocška sem.

Miként az aggastyánok
Megőszült fürtei,
Ugy hullanak a fáknak
Sárgult levelei.

Van egy! majd elfeledtem...
Lelkem, te vagy, te vagy
A zöld bokor, a melyben
Az ősz nyomot nem hagy ;

Rajtad folyvást teremnek
S fognak virítani
A boldog szerelemnek
Örökzöld lombjai.
(Koltó.)

RÖVIDRE FOGTAM A KANTÁR- SZÁRAT . . .

Rövidre fogtam a kantárszárat,
Régóta fut a lovam, kifáradt,
Szájában tajtékos a zabola,
Sarkantyúmtól véres az oldala.

Egy gondolat kergetett engemet,
Ha galambom az enyim nem lehet!
Mint hegyes nyílvevessző a madarat,
Úgy üzött engem ez a gondolat.

Lassan, lassan, jó lovam, lassan járj,
Ez a rossz gondolat elmaradt már,
Egy kökényfa bokrában megakadt,
A bokor tüskéi közt szétszakadt.

Kökényszemeket szerettem hajdan,
De szerencsés ezekkel nem voltam.
Most fekete szem törébe estem,
Ennél tán majd megsegít az isten.

(Koltó.)

KELLEMETLEN ŐSZI REGGEL . . .

Kellemetlen	A szobában
Őszi reggel.	Ketten ülünk
Kedvetlen, borús idő.	Együtt: én s az unalom.
Hulldogál az	Terhes vendég!
Elvirított	Mint malomkő
Őszi tájra az eső.	Csügg rajtam. De megcsalom.

Szépen titkon	Napnyugatra
A szobából	Vannak, akik
Kiröpítem lelkemet.	Én előtttem kedvesek:
Szállj, lelkem, szállj,	Agg szülők és
Messze, messze . . .	Ifju lányka
Utad napnyugatra vedd.	S mind, akiket szeretek.

Járd be őket,
 Járd be sorra,
 S jőj meg késő est felé
 Édességgel
 Megterhelve,
 Mint virágokról a méh.
 (Koltó.)

VÉRES NAPOKRÓL ÁLMODOM . . .

Véres napokról álmodom,
 Mik a világot romba döntik,
 S az ó világnak romjain
 Az új világot megteremtik.

Csak szólna már, csak szólna már
 A harcok harsány trombitája!
 A csatajelt, a csatajelt
 Zajongó lelkem alig várja!

Örömmel vágom én magam
 Föl paripámra a nyeregbe!
 A bajnokok sorába én
 Szilaj jókedvvel nyargalok be!

Ha megvagdalják mellemet,
 Fog lenni, aki bekötözze,
 Fog lenni, aki sebemet
 Csókbalzsammal forrasztja össze.

Ha rabbá tesznek, lesz, aki
Homályos börtönömbé jő el,
S föl fogja azt deríteni
Fényes hajnalcsillag-szemével.

Ha meghalok, ha meghalok
A vérpadon vagy csatatéren,
Lesz, aki majd holttestemről
Könyűivel lemossa vérem!

(Berkesz.)

VILÁGOSKÉK A CSILLAGOS ÉJSZAKA . . .

Világoskék a csillagos éjszaka,
Tárva-nyitva szobámnak az ablaka.
Az ablakból tekintetem az égen,
Lelkem pedig angyalomnak ölében.

A csillagos ég és az én angyalom
Mindennél szebb, ami csak szép, mondhatom
Én legalább a világot bejártam,
De ezeknél szebbet sehol nem láttam.

Fogytán van a hold, úgy ballag lefelé
A megé a messze kéklő hegy megé.
A fogyó hold talán az én bánatom,
Oly halvány, hogy már csak alig láthatom.

Magasan áll a fiastyúk az égen,
Szólanak a kakasok a vidéken,
Hajnalodik, hűvös csipős szél támad,
Hűvös szárnya legyintgeti orcámat.

Itt hagynám már ablakom, hogy elmenjek
Lefekünni és álmodni; de minek?
Álmodni úgy sem tudnék én oly szépet,
Mint amily szép most előttem az élet.

(Koltó.)

E. R. KISASSZONY EMLÉKKÖNYVÉBE.

Tavasszal menj ki a szabadba,
 Hol friss patak suttog szaladva,
 Kergetvén az est szellejét,
 Mely a virágok illatával
 És a csalogányok dalával
 Fut a mezőben szerteszét,
 Míg mosolyogva néz le rája
 A csillagok s a hold sugára. —
 S ha patakzajjal, madarak dalával,
 Virágillattal, csillag- s holdsugárral
 Ifjúi lelked, lyányka, megtelik,
 Eredj haza, s aludjál reggelig,
 És amit ekkor álmodol jót, szépet,
 Adja meg mindazt a jövődő néked!
 (Debrecen.)

K. J. KISASSZONY EMLÉKKÖNYVÉBE.

Szíved bölcsőben fekvő csecsemő;
 Ott fekszik és még mélyen alszik ő,
 De majd felébred és keservesen sír...
 Akkor, szép gyermekem,
 Legyen szelíden ringató dajkája
 A nyájas szerelem.
 (Debrecen.)

MI VAN INNEN TÁVOL...

Mi van innen távol? a Tisza...
 Mi van a Tiszán túl? Hortobágy...
 Hortobágyon túl? egy szép leány,
 Kihez lelkem visszavágy!

Szép leány, szép barna kis leány,
Tőled oh be messze estem el! . . .
Csak azt tudhatnám, hogy legalább
Néha rám emlékezel!

Engemet sokszor meglátogat
A jó angyal, az emlékezet,
És karon fog, s öntudatlanúl,
Kedvesem, hozzád vezet.

Az ős vár, melynek tündére vagy,
Mely a dombról a rónára lát,
Hol a kék Szamosban tölti a
Holvilág az éjszakát,

És a kert a vári domb alatt,
És a kertben a tó partinál
A gyászfűzek néma lombjai —
Mind ez, mind előttem áll.

Oh e kertben kert volt életünk,
Minden óránk benne egy virág;
Mult- s jövőnket a gazdag jelen
Koszorúi takarák. —

Lyányka, hogyha visszagondolod
E dicső kort : dobog-e szived?
Költ-e benned, mint én bennem, oly
Édes érzeményeket ?

Várod-e úgy, mint én a napot,
Mely kettőnket összehoz megint?
Én hiszem, hogy e szép kor felé
Szép szemed gyakran tekint!

(Pest.)

NEM ÉRT ENGEM A VILÁG . . .

Nem ért engem a világ!
 Nem fér a fejébe,
 Egy embernek éneke
 Hogy lehet kétféle?
 Hogy dalolhat az jelenleg
 Szívrepesztő bánatot,
 Ki elébb egy pillanattal
 Úgy örült, úgy vígadott?

Ember és polgár vagyok.
 Mint ember mi boldog!
 És mint polgár, lelkemen
 Mily keservet hordok!
 Az örömnék könnyét sírom,
 Ha lánykámra gondolok;
 Fájdalomnak könnyét sírom,
 Ha hazámhoz fordulok.

Keblemben a szerelem
 Virágbokrétája,
 Fejemen honszeretet
 Töviskoronája;
 Így lantomra majd megsebzett
 Homlokom vércseppje hull,
 Majd egy illatos levélke
 Bokrétám virágibul.

(Pest.)

RESZKET A BOKOR, MERT . . .

Reszket a bokor, mert	Eszembe jutottál,
Madárka szállott rá.	Kicsiny kis leányka,
Reszket a lelkem, mert	Te a nagy világnak
Eszembe jutottál,	Legnagyobb gyémántja!

Teli van a Duna,
 Tán még ki is szalad.
 Szivemben is alig
 Fér meg az indulat.
 Szeretsz, rózsaszálam?
 Én ugyan szeretlek,
 Apád anyád nálam
 Jobban nem szerethet.

Mikor együtt voltunk,
 Tudom, hogy szeretted,
 Akkor meleg nyár volt,
 Most tél van, hideg tél.
 Hogyha már nem szeretsz,
 Az isten áldjon meg,
 De ha még szeretsz, úgy
 Ezerszer áldjon meg!

(Pest.)

HALHATLAN LÉLEK . . .

Halhatlan a lélek, hiszem,
 De más világba nem megy át,
 Csak itt lenn a földön marad,
 A földön él és vándorol.
 Többek közt én, emlékezem,
 Rómában Cassius valék,
 Helvéciában Tell Vilmos,
 Párizsban Desmoulins Kamill . . .
 Itt is leszek tán valami.

(Pest.)

KARÁCSONKOR.

Én hozzám is benézett a karácson,
 Tán csak azért, hogy bús orcát is lásson,
 És rajta egy pár reszkető könyűt.

Menj el, karácson, menj innen sietve,
 Hiszen családok ünnepnapja vagy te,
 S én magam, egyes-egyedül vagyok.

Meleg szobám e gondolattól elhül.
 Miként a jégcsap függ a házereszről,
 Úgy függ szivemről ez a gondolat.

Hejh be nem így volt, nem így néhanapján
Ez ünnep sokszor be vígan virradt rám
Apám, anyám és testvéreim között!

Oh aki együtt látta e családot,
Nem mindennapi boldogságot látott!
Mi boldogok valánk, mert jók valánk.

Embert szerettünk és istent imádtunk;
Akármikor jött a szegény, mi nálunk
Vigasztalást és kenyeret kapott.

Mi lett a díj? rövid jólét multával
Hosszú nagy inség... tenger, melyen által
Majd a halálnak révéhez jutunk.

De a szegénység én nekem nem fájna,
Ha jó családom régi lombos fája
Úgy áll a még, mint áll a hajdanán.

Vész jött e fára, mely azt szétszaggatta;
Egy ág keletre, a másik nyugatra,
S éjszakra a törzs, az öreg szülők.

Lelkem szülőim, édes jó testvérem,
Ha én azt a kort újlag megérem,
Hol mind a négyünk egy asztalhoz ül!...

Eredj, reménység, menj, maradj magadnak,
Oly kedves vagy, hogy hinni kell szavadnak,
Ámbár tudom, hogy mindig csak hazudsz...

Isten veled, te szép családi élet!
Ki van rám mondva a kemény ítélet,
Hogy vágyam üzzön és ne érjen el.

Nem nap vagyok én, föld és hold körében;
Mint vést jelentő üstökös az égen,
Magányos pályán búsan bújdosom.

(Pest.)

A MAGYAR NEMZET.

Járjatok be minden földet,
 Melyet isten megteremtett,
 S nem akadtok bizonyára
 A magyar nemzet párjára.
 Vajon mit kell véle tenni:
 Szánni kell-e vagy megvetni? —
 Ha a föld isten kalapja,
 Hazánk a bokréta rajta!
 Oly szép ország, oly virító,
 Szemet-lelket andalító,
 És oly gazdag! . . . aransárgán
 Ringatózik rónaságán
 A kalászos óceánja;
 S hegyeiben mennyi bánya!
 És ezekben annyi kincs van,
 Mennyit nem látsz álmaidban.
 S ilyen áldások dacára
 Ez a nemzet még is árva,
 Még is rongyos, még is éhes,
 Közel áll az elveszéshez.
 S szellemének országában
 Hány rejtett gyöngy és gyémánt van!
 S mind ezek maradnak ott lenn,
 Vagy ha épen a véletlen
 Föl találja hozni őket,
 Porban, sárban érnek véget,
 Vagy az inség zivatarja
 Őket messze elsodorja,
 Messze tőlünk a világba,
 Idegen nép kincstárába.
 És ha ott ragyogni látjuk,
 Szánk-szemünket rájuk tátjuk,
 S ál dicsőséggel lakunk jól.
 Hogy ez innen van honunkból.
 Ez hát nemes büszkeségünk,
 Melyről annyiszor mesélünk?

Azzal dicsekedni váltig,
 Ami szégyenünkre válik! . . .
 Csak a magyar büszkeséget,
 Csak ezt ne emlegessétek!
 Ezer éve, hogy a nemzet
 Itt magának hazát szerzett,
 És ha jőne most halála,
 A jövődő mit találna,
 Mi neki arról beszélne,
 Hogy itt hajdan magyar éle?
 S a világtörténet könyve?
 Ott sem lennénk följegyezve!
 És ha lennénk, jaj mi nekünk,
 Ezt olvasnák csak felőlünk:
 «Élt egy nép a Tisza táján,
 Századokig lomhán, gyáván.» —
 Oh hazám, mikor fogsz ismét
 Tenni egy sugárt, egy kis fényt
 Megrozsdásodott nevedre?
 Mikor ébredsz önérzetre?

(Pest.)

EGY GONDOLAT BÁNT ENGEMET...

Egy gondolat bánt engemet:
 Ágyban, párnák közt halni meg!
 Lassan hervadni el, mint a virág,
 Amelyen titkos féreg foga rág;
 Elfogyini lassan, mint a gyertyaszál,
 Mely elhagyott, üres szobában áll.
 Ne ily halált adj, istenem,
 Ne ily halált adj én nekem!
 Legyek fa, melyen villám fut keresztül,
 Vagy melyet szélvész csavar ki tövestül;
 Legyek kőszirt, mit a hegyről a völgybe
 Eget-földet rázó mennydörgés dönt le...
 Ha majd minden rabszolga-nép

Jármát megunva síkra lép,
 Pirosló arccal és pirosló zászlókkal
 És a zászlókon eme szent jelszóval :
 «Világsszabadság!»
 S ezt elharsogják,
 Elharsogják kelettől nyugatig,
 S a zsarnokság velök megütközik :
 Ott essem el én,
 A harc mezején,
 Ott folyjon az ifjui vér ki szivemből,
 S ha ajkam örömteli végszava zendül,
 Hadd nyelje el azt az acéli zörejt,
 A trombita hangja, az ágyudörejt,
 S holttestemen át
 Fújó paripák
 Száguldjanak a kivivott diadalra,
 S ott hagyjanak engemet összetiporva. —
 Ott szedjék össze elszórt csontomat,
 Ha jön majd a nagy temetési nap,
 Hol ünnepélyes, lassu gyász-zenével
 És fátyolos zászlók kíséretével
 A hősokeket egy közös sírnak adják,
 Kik érted haltak, szent világsszabadság!
 (Pest.)

1847.

EGY BARÁTOM AZ IFJUSÁG . . .

Egy barátom az ifjuság,
 Maholnap már ez is itt hágy,
 S másra, tudom, helyébe nem
 Akadok,
 Jaj Istenem, be magamra
 Maradok.

Attól tartok, hogy ezután
Nem szeret már engem leány,
Vagy ha szeret, én nem tudom
Szeretni,
Kacsintanak, de hiába,
Szemei.

Attól tartok, hogy ezután
Nem gyűlölök már igazán,
Tán magam nem leszek rossz, de
Mi haszna?
Ha hidegen vállat rántok
A rosszra.

Ha már ifjuságom elmegy,
Csak e kettő maradjon meg:
Legyek képes, aki hogyan
Érdemli,
Teljes szívből szeretni és
Gyűlölni!

(Pest.

HA FÉRFI VAGY, LÉGY FÉRFI . . .

Ha férfi vagy, légy férfi,
S ne hitvány, gyöngé báb,
Mit kény és kedv szerint lök
A sors idébb-odább.
Félénk eb a sors, csak csahol;
A bátraktól szalad,
Kik szembe szállanak vele . . .
Azért ne hagyd magad!

Ha férfi vagy, légy férfi,
S ne szád hirdesse ezt,
Minden Demosthenesnél
Szebben beszél a tett.

Építs vagy ronts, mint a vihar,
S hallgass, ha műved kész,
Mint a vihar, ha megtevé
Munkáját, elenyész.

Ha férfi vagy, légy férfi,
Legyen elved, hited,
És ezt kimondd, ha mindjárt
Véreddel fizeted.
Százszorta inkább éltedet
Tagadd meg, mint magad ;
Hadd vesszen el az élet, ha
A becsület marad.

Ha férfi vagy, légy férfi,
Függetlenségedet
A nagy világ kincseért
Áruba ne ereszd.
Vesd meg, kik egy jobb falatért
Eladják magokat.
«Koldusbot és függetlenség!»
Ez legyen jelszavad.

Ha férfi vagy, légy férfi.
Erős, bátor, szilárd,
Akkor, hidd, hogy sem ember
Sem sors könnyen nem árt.
Légy tölgyfa, mit a fergeteg
Ki képes dönteni,
De méltóságos derekát
Meg nem görbítheti.

(Pest.)

KUTYAKAPARÓ.

Kívül-belül szomorú csárda ez
A Kutyakaparó,
Éhen-szomjan szokott itt maradni
A jámbor utazó,

Mert eledelt nem kap, és hogyha csak
 Rá pillant borára,
 Megátkozza Nóét, hogy szőlőt is
 Vett be a bárkába.

A kis szobán hosszú vékony asztal
 Nyujtózkozik végig,
 Feldőléstül erőtlen lábai
 Már csak alig védik.
 Amily hosszú az asztal, mellette
 Olyan hosszú a pad,
 Közepe nem a sok ülés, hanem
 Vénség miatt horpad.

Átellenben az ágy. Réges-régen
 Lehetett megvetve;
 Lefeküdni beléje nem támad
 Senkinek is kedve.
 Fejét egyik vállára bocsátá
 A pufók kemence,
 Redők gyanánt tisztos agg homloka
 Meg van repedezve.

Mogorva vén ember itt a csaplár,
 Szavát sem hallani,
 Száját ő csak azért tart, hogy legyen
 Mivel ásítani.
 Ilyen a csaplár, a vén Dömötör;
 Hát a felesége?
 Ez takaros menyecske lehetett
 Annak idejébe',

De az idő a szegény jó asszonyt
 Megviseltte rútul,
 Noha ötven, ötvenöt esztendőn
 Még nem igen van túl.
 Boglyas fakó haja beillenék
 Repce-petrencének,
 És melléje mindjárt szörnyű képe
 Madárijesztőnek.

Ő sem igen beszél; s ha szól, száját
 Szidalomra nyitja,
 Hogy a vármegye a betyárokat
 Már mind kipusztítja;
 Még mikor a világ ezeké volt,
 Ha nem csordult, cseppent,
 De ezek híjával a kereset
 Egészen megcsökkent. —

Odabenn a Kutyakaparóban
 Így forog a világ,
 Ily szomorún, s az ember vidámabb
 Dolgot kívül se' lát.
 Ablaka csak egy van, és annak is
 Üveg csak a fele,
 Fele pedig ó kalendáriom
 Kitépett levele.

Pendelyes gyerek voltam még, mikor
 Az az eső esett,
 Mely falának két harmadrészéről
 Levitte a meszet,
 S ami rajta imitt-amott maradt,
 Az egészen sárga,
 S korommal írt furcsa figurákkal
 Van tele firkálva.

Pózna végén abroncs a cégére,
 Ha véle összevesz
 A szellő, mint az akasztott ember,
 Oly búsán lengedez.
 Jóságból a csaplárnak nem jutott
 Egyéb egy kuvasznál,
 A ház végén szundikál naphosszat,
 Nem árt, nem is használ.

És amilyen maga ez a csárda,
 Olyan a vidéke,
 Körülötte a homokbuckáknak
 Se' hossza se' vége.

A meztelen homokban alig teng
Egy-két gyalogbodza,
Mely fekete gyümölcsét nyaranként
Kedvetlenül hozza.

A harangszó a távol falukból
Meghalni jár ide,
S az eltévedt madár körülnéz csak
S odább megy ízibe.
Még a nap sem süt itt úgy, mint máshol ;
Bágyadtabb sugára,
Mintha szánakozva tekintene
Ez árva csárdára.

A csárdától vagy száz lépésnyire,
Kopár dombtetőn fent,
Senki által meg nem látogatva,
Áll egy régi kőszent ;
Ennek is valaki egy kopott tarisznyát
Akasztott nyakába,
Mintha mondta volna : menj isten hírével,
Mit állsz itt hiába?

(Pest.)

SZOMORÚ ÉJ.

Éjfél lesz, és én még sem alhatom,
Mert gondomat el nem altathatom.
Mi fog történni vélem s a hazával?
E kettős kérdés tépi lelkemet.
Ah, nem érem be a magam bajával,
Még te is gyötresz, hazaszeretet!

Ez hát a költő sorsa, mindig ez,
Hogy örök vészű tengeren evez?
S mit ér, ha őt a haragos habokból
Mentő sajkával partra is tevék,
Ha itt az bántja, hogy mi lesz azokból,
Kik ott maradtak a hajóba' még?

Apám, apám, mért is taníttatál,
 Miért az eke mellett nem hagyál?
 A könyvet szép, de csalfa tündér lakja ;
 Ha fölnyitod, megkapja szívedet,
 És fölvisz a legragyogóbb csillagra,
 De le nem hoz . . . a magasból levét.

Inkább a napba, mint a könyvbe nézz,
 A napvilágtól szemed fénye vész.
 Nem így a könyvvel ; oly világ van ebben,
 Mely erősíti még szemeidet,
 S közel hoz mindent . . . s minden vajmi szebben
 Tünik föl, hogyha távol nézheted.

Miért tanultam? mért nem maradék
 Földművelő, aminek szánt az ég?
 Nem tölteném most kínos virrasztással
 A végtelenbe nyúló éjszakát ;
 Lelkem fölött az álom víg dallással
 Madár módjára ringatná magát.

Volnék földműves, vagy volnék juhász!
 Ki messze, kint a pusztákon tanyáz,
 S mig ellegelget kolompolva nyája,
 Ő hűs bokorba vészi bé magát,
 S nem hallja senki sem, úgy fujdogálja
 Saját kedvéért a kis furulyát.

Vasárnap tisztát venni haza jár,
 Hol a szerelmes lányka várja már.
 A lányka jó, fris, szereti a dolgot,
 S oly szép, mint a megszületett tavasz ;
 Csókot kap és ad a juhász, s ő boldog,
 Hiszi tehát, hogy a világ is az.

(Pest.)

PALOTA ÉS KUNYHÓ.

Miért vagy oly kevély, te palota?
 Uradnak fényében kevélykedel? . . .
 Azért van rajta gyémánt, hogy szív
 Mezítelenségét takarja el.
 Szakítsd le a cafrangokat,
 Mit rá szolgája aggatott,
 S nem ismersz isten munkájára,
 Oly nyomorúság marad ott.

S hol vette gazdád ama kincseket,
 Mik semmiből őt mindenné teszik?
 Ott, hol a héja a kis madarat,
 Mit szétszakít, melynek vérén hizik.
 A héja vígan lakomáz,
 A szomszéd bokornak fészkeiben
 Madárfiúk zokognak, várván
 Anyjokra, mely meg nem jelen.

Fitogtasd csak, te gőgös palota,
 Az orzott kincsek ragyogásait,
 Ragyogj csak, úgy sem ragyogsz már soká,
 Meg vannak már számlálva napjaid.
 S kívánom, hogy minél előbb
 Láthassam omladéodat,
 S hitvány lakóid összezúzott
 Csontját az omladék alatt! — —

S te kis kunyhó a magas palota
 Szomszédságában, mért szerénykedel?
 Miért bújtál a lombos fák mögé,
 Azért-e, hogy inséged földjed el?
 Fogadj be, kis sötét szoba;
 Nekem nem kell szép öltözet,
 De szép szív . . . a sötét szobákban
 Találni fényes szíveket.

Szent a küszöb, melyen beléptem én,
 Oh szent a szalmakunyhók küszöbe,
 Mert itt születnek a nagyok, az ég
 A megváltókat ide küldi be.
 Kunyhóból jó mind, aki a
 Világnak szenteli magát,
 S a nép még is minden felől csak
 Megvetést és inséget lát.

Ne féljeteK, szegény jó emberek,
 Jön rátok is még boldogabb idő;
 Ha mult s jelen nem a tiétek is,
 Tiétek lesz a végtelen jövő. —
 A földre hajtom térdemet
 E szűk, de szent földél alatt:
 Adjátok rám áldástokat, s én
 Rátok adom áldásomat!

(Pest.)

A KUTYÁK DALA.

Süvölt a zivatar
 A felhős ég alatt;
 A tél iker fia,
 Eső és hó szakad.

S gondunk ételre sincs.
 Ha gazdánk jóllakék,
 Marad még asztalán,
 S mienk a maradék.

Mi gondunk rá? mienk
 A konyha szöglete,
 Kegyelmes jó urunk
 Helyheztetett ide.

Az ostor, az igaz,
 Hogy pattog némelykor,
 És pattogása fáj,
 No de: ebcson't beforr.

S harag multán urunk
 Ismét magához int,
 S mi nyaljuk boldogan
 Kegyelmes lábait!

(Pest.)

A FARKASOK DALA.

Süvölt a zivatar	Itt kívül a hideg,
A felhős ég alatt ;	Az éhség ott belül,
A tél iker fia,	E kettős üldözőnk
Eső és hó szakad.	Kínozz kegyetlenül ;

Kietlen pusztaság	S amott a harmadik :
Ez, a melyben lakunk ;	A töltött fegyverek.
Nincs egy bokor se', hol	A fehér hóra le
Meghúzhatnók magunk.	Piros vérünk csepeg.

Fázunk és éhezünk
 S átlóve oldalunk.
 Részünk minden nyomor ...
 De szabadok vagyunk!

(Pest.)

A XIX. SZÁZAD KÖLTŐI.

Ne fogjon senki könnyelműen
 A húrok pengetésihez!
 Nagy munkát vállal az magára,
 Ki most kezébe lantot vesz.
 Ha nem tudsz mást, mint eldalolni
 Saját fájdalmad s örömed :
 Nincs rád szüksége a világnak,
 S azért a szent fát félre tedd.

Pusztában bujdosunk, mint hajdan
 Népével Mózes bujdosott,
 S követte, melyet isten küldé
 Vezérül, a lángoszlopot.
 Újabb időkben isten ilyen
 Lángoszlopoknak rendelé
 A költőket, hogy ők vezessék
 A népeket Kánaán felé.

Előre hát mind, aki költő,
 A néppel tűzön-vízen át!
 Átok reá, ki elhajtja
 Kezéből a nép zászlaját,
 Átok reá, ki gyávaságból
 Vagy lomhaságból elmarad,
 Hogy, míg a nép küzd, fárad, izzad,
 Pihenjen ő árnyék alatt!

Vannak hamis proféták, akik
 Azt hirdetik nagy gonoszan,
 Hogy már megállhatunk, mert itten
 Az ígéretnek földje van.
 Hazugság, szemtelen hazugság,
 Mit milliók cáfolnak meg,
 Kik nap hevében, éhen-szomjan,
 Kétségbeesve tengenek.

Ha majd a bőség kosarából
 Mindenki egyaránt vehet,
 Ha majd a jognak asztalánál
 Mind egyaránt foglal helyet,
 Ha majd a szellem napvilága
 Ragyog minden ház ablakán:
 Akkor mondhatjuk, hogy megálljunk,
 Mert itt van már a Kánaán!

És addig? addig nincs megnyugvás,
 Addig folyvást küzködni kell. —
 Talán az élet, munkáinkért,
 Nem fog fizetni semmivel,
 De a halál majd szemeinket
 Szelíd, lágy csókkal zárja be,
 S virágkötéssel, selyempárnán
 Bocsát le a föld mélyibe.

(Pest.)

EGRESSY ETELKE.

Ez a te lányod, Gábor? én nem hihetem.
 Barátom, ember lyánya ilyen nem lehet.
 Csupán a képzelet s az is ritkán terem
 Ily kedves kis leányt, ily tündér gyermeket.

Shakspeare, kit úgy szeretsz, Shakspeare képzelete
 Teremté e leányt egy boldog perciben,
 S megtestesíté a múzsa, ki téged úgy
 Szeret, s ajándokul hagyá ott kebleden.

Gyönyörrel nézem én e szép kis alakot,
 De őt illetni kézzel szinte nem merem,
 Még csak melléje is aggódva lépek én,
 Félvén, hogy őt elfúja majd lehelletem.

Oly szellemi e lány, oly tisztán szellemi!
 Eszembe is jut róla a mesés világ;
 Ily lényekkel lehettek az Olymp körül
 Megnépesítve a források és a fák.

S ha ő reám tekint... barátom, mondd neki,
 Mondd meg leányodnak: ne nézzen én reám!
 Ki gondolná, milyen fájó emlékezet
 Kél bennem e szelíd szemeknek sugarán?

Ha ő reám tekint: előttem föltűnik
 Az első, gyermeki ártatlanság kora.
 Amit már elveszték, még minden megjöhet;
 Ez egy, mi nem jön el többé soha, soha! —

Boldog vagy, férfiú, és boldog vagy te, nő,
 Kik azt mondjátok e lányoknak: gyermekem,
 Hanem ti nálatok még boldogabb lesz az,
 Ki ekkép fogja majd szólítani: kedvesem!

Őt bírni, mily öröm, mily boldogság leszen.
 Midőn e lányka a világra született,
 Az isten levevé a legszebb csillagot
 Az égről, és szívnek tévé keblébe ezt.

(Pest.)

SZENT SÍR.

Messze, messze, messze,
 Honnan a madár jó
 Tavasz kezdetével,
 Messze, messze, messze,
 Hova a madár megy
 Hűvös, ködös ősszel,

Száműzé magát, hogy
 Gyáva nemzetét ne
 Lássa ; mert ha látná :
 Megátkozna, míg a
 Messzeségből néma
 Fájdalommal néz rá.

Messze tengerparton
 Áll a szent sír, a zöld
 Tenger sárga partján ;
 Vadbokor fölötté,
 Rá sötét fátyolként
 Árnyékot borítván.

Itten nézte a hős
 A szülőföldről
 Ballagó felhőket,
 Melyeken az estfény,
 (Vagy talán honának
 Szégyenpírja?) égett.

E vadbokron kívül
 Nem gyászolja senki
 A dicső halottat,
 Ki a zajos élet
 Lejártával itt most
 Század óta hallgat.

Itten ült a parton,
 S hallgatá a csendes
 Tenger mormogását,
 S gondolá, hogy hallja
 Fölriadt népének
 Távoli zugását.

Végső volt honában,
 Ki a szabadságért
 Hősi kardot ránta.
 Hogy lett volna híve
 A sors, ha hazája
 Sem volt hű iránta?

S várta, várta, várta,
 Mikor jön már a hír,
 Hogy szabad hazája?
 S addig várt, addig várt,
 Míg a halál jött e
 Hír helyett hozzája.

S otthonn már nevét is
 Alig ismerik ; csak
 Egy emlékszik rája,
 Egyedül csak egy . . . a
 Költő, a szabadság
 Egy örök-lámpája.

(Pest.)

IDE, KIS LYÁNY . . .

Ide, kis lány ide hozzám, egy szóra,
Vagy ha tán jobb néven veszed: egy csókra,
Azt sem bánom, ha kettő lesz belőle,
De még ez is, ha úgy tetszik, pengőbe'.

Jer ide már, jer ide már, ha mondom,
Ne légy olyan akaratos, galambom!
Eszem azt a képmutató szivedet,
Ugy is tudom, hogy a csókot szereted.

Mit beszélsz, hogy nem értesz te hozzája?
Kopasz mentség! megtanítlak én rája,
Megtanítlak amugy hirtelenében,
Mert nekem ez már régi mesterségem.

Mestere voltam már gyerek koromba',
Lesbe álltam amott a kis ajtóba,
Ha jöttek az iskolából a lányok,
Kiugrottam, csókkal estem utánok.

Add ide hát azt a piros kis szádat,
Most láttam az ólba menni anyádat,
Tudod, soká szedi össze a tojást,
Addig akár agyon csókoljuk egymást.

(Pest.)

ARANY JÁNOSHOZ.

Toldi írójához elküldöm lelkemet
Meleg kézfogásra, forró ölelésre! . . .
Olvastam, költőtárs, olvastam művedet,
S nagy az én szívemnek ő gyönyörűsége.

Ha hozzád ér lelkem, s meg talál égetni:
Nem tehetek róla . . . te gyújtottad úgy fel!
Hol is tehetél szert ennyi jóra, ennyi
Szépre, mely könyvedben csillog pazar fénnyel?

Ki és mi vagy? hogy így tűzokádó gyanánt
Tenger mélységéből egyszerre bukkansz ki.
Más csak levelenként kapja a borostyánt,
S neked rögtön egész koszorút kell adni.

Ki volt tanítód? hol jártál iskolába?
Hogy lantod ily mesterkezekkel pengeted.
Az iskolákban nem tanulni, hiába,
Ilyet... a természet tanított tégedet.

Dalod, mint a puszták harangja, egyszerű,
De oly tiszta is, mint a puszták harangja,
Melynek csengése a rónákon keresztül
Vándorol, s a világ zaja nem zavarja.

S ez az igaz költő, ki a nép ajkára
Hullatja keblének mennyei mannáját,
A szegény nép! olyan felhős láthatára,
S felhők közt kék eget csak néhanapján lát.

Nagy fáradaimait ha nem enyhíti más,
Enyhítsük mi költők, daloljunk számára,
Legyen minden dalunk egy-egy vigasztalás,
Egy édes álom a kemény nyoszolyára! —

Ezen gondolatok elmém környékezték,
Midőn a költői szent hegyre jövék fel;
Mit én nem egészen dicstelenül kezdék,
Folytasd te, barátom, teljes dicsőséggel!

(Pest.)

HÁROM FIÚ.

Szólt az édes apa legelső fiához,
Amint ez paripát nyergel és kantároz:
«Csapd vissza, fiam, a gyepre paripádat,
Ne ülj rá; ne hagyd itt szegény vén apádat!»

De felelt a fiú: «apám, el kell mennem,
Háború zajában hírt-nevet szereznem!»
S fölugrott a lóra, kengyelben két lába,
Sebes vágatva ment háború zajába.

Haza jött a ló, de bezeg üres nyerge,
Ott áll a kapunál kapálva, nyerítve.
Hova lett gazdája? ellenség leszúrta,
Féjét lenyiszálta és karóra húzta. —

Szólt az édes apa középső fiához,
Amint ez paripát nyergel és kantároz:
«Csapd vissza, fiam, a gyepre paripádat,
Ne ülj rá; ne hagyd itt szegény vén apádat!»

De felelt a fiú: «apám, el kell mennem,
Minden úton-módon kincseket szereznem!»
S fölugrott a lóra, kengyelben két lába,
Sebes vágatva ment erdők vadonába.

Haza jött a ló, de bezeg üres nyerge,
Ott áll a kapunál kapálva, nyerítve.
Hova lett gazdája? rabla, fosztogata,
A nemes vármegye végre megsokalta.

Egyszer borozgatott fényes jó kedvébe',
Elfogták, s bevitték tömlőc-sötétségbe.
Nedves tömlőc-falról sok víz csorga rája,
Kivitték száradni az akasztófára. —

Szólt az édes apa legkisebb fiához:
«Eredj, fiam, te is, nyergelj és kantározz;
Szeress hírt és kincset, kövesd két bátyádat,
Menj te is, menj, hagyd el szegény vén apádat!»

De felelt a fiú: «apám, én nem megyek,
Hírvágy, kincsvágy soha nem bántott engemet.
Gondolatom sem száll falu határán túl;
Ásó-kapa választ el minket egymástul».

Állott is szavának, szent volt fogadása.
Nem lett híre, kincse, de lett boldogsága,
S apjával fogadta őt be egy sírverem,
Rajta zöld pázsit és tarka virág terem.

(Pest.)

MAGYAR VAGYOK.

Magyar vagyok. Legszebb ország hazám
Az öt világrész nagy területén.
Egy kis világ maga. Nincs annyi szám,
Ahány a szépség gazdag kebelén.
Van rajta bérc, amely tekintetet vét
A kaszpi tenger habjain is túl,
És rónasága, mintha a föld végét
Keresné, olyan messze, messze nyúl.

Magyar vagyok. Természetem komoly,
Mint hegedűink első hangjai;
Ajkamra fel-felröppen a mosoly,
De nevetésem ritkán hallani.
Ha az öröm legjobban festi képem:
Magas kedvemben sírva fakadok;
De arcom víg a bánat idejében,
Mert nem akarom, hogy sajnáljatok.

Magyar vagyok. Büszkén tekintek át
A multnak tengerén, ahol szemem
Egekbe nyúló kösziklákat lát,
Nagy tetteidet, bajnok nemzetem.
Európa színpadán mi is játszottunk,
S mienk nem volt a legkisebb szerep;
Ugy rettegé a föld kirántott kardunk,
Mint a villámot éjjel a gyerek.

Magyar vagyok. Mi mostan a magyar?
Holt dicsőség halvány kísértete;
Föl-föltünik s lebúvik nagy hamar
— Ha vert az óra — odva mélyibe.

Hogy' hallgatunk! a második szomszédig
 Alig hogy küldjük életünk neszét.
 S saját testvérink, kik reánk készítik
 A gyász s gyalázat fekete mezét.

Magyar vagyok. S arcom szégyenben ég,
 'Szégyenlenem kell, hogy magyar vagyok!
 Itt mi nálunk nem is hajnallik még,
 Holott máshol már a nap úgy ragyog.
 De semmi kincsért s hírért a világon
 El nem hagynám én szülőföldemet,
 Mert szeretem, hõn szeretem, imádom
 Gyalázatában is nemzetemet!

(Pest.)

KESERŰ ÉLET, ÉDES SZERELEM.

Másnak szívem mindig jót kívánt,
 S engem még is minden ember bánt.
 Szétszaggatják rajtam takarómat
 S tüskékkel tömik meg vánkosom ;
 Reggelenként aztán kinevetnek,
 Amiért rémekkel álmodom.
 Cseppenj bé keserű életem
 Poharába, édes szerelem!

Meghasadt lant keblem ; húrjain
 Vad kezekkel nyargal át a kín,
 S olyan a dal, melyet rajta penget,
 Mint a szélbe zúgó tűzharang.
 Néha téved a harmóniátlan
 Hangzavarba egy-két tiszta hang.
 Cseppenj bé keserű életem
 Poharába, édes szerelem!

Ez az egy, mi tépett lelkemet
 Összeolvashatná némileg ;
 Ez az egy fa, mit kétségbeesésem
 Vízözönje még el nem lepett,

Melynek ágán bujdosó reményem
Még lel egy kis menedékhelyet.
Cseppenj bé keserű életem
Poharába, édes szerelem!

Lyányka, tőled egy tekintetet,
Milyet a nap őszi tájra vet,
Melynek nincs már éltető erője,
S még is olyan kedves, olyan szép!
Mert meghozza boldogabb napoknak,
A tavasznak, emlékezetét.
Cseppenj bé keserű életem
Poharába, édes szerelem!

(Pest.

A TISZA.

Nyári napnak alkonyúlatánál
Megállék a kanyargó Tizánál,
Ott, hol a kis Túr siet beléje,
Mint a gyermek anyja kebelére.

A folyó oly símán, oly szelíden
Ballagott le parttalan medrében,
Nem akarta, hogy a nap sugára
Megbotolják hajjai fodrába'.

Síma tükrén a piros sugárok,
(Mint megannyi tündér) táncot jártak,
Szinte hallott lépteik csengése,
Mint parányi sarkantyúk pengése.

Ahol álltam, sárga fövény-szőnyeg
Volt terítve, s tartott a mezőnek,
Melyen a levágott sarju-rendek,
Mint a könyvben a sorok, heverték.

Túl a réten néma méltóságban
Magas erdő; benne már homály van,
De az alkony üszköt vet fejére,
S olyan, mintha égne s folyna vére.

Más felől, a Tisza tulsó partján,
Mogyoró- s rekettye-bokrok tarkán,
Köztök egy csak a nyílás, azon át
Látni távol kis falucska tornyát.

Boldog órák szép emlékeképen
Rózsafelhők usztak át az égen.
Legmesszebbbről rám merengve néztek
Ködön át a mármarosi bércek.

Semmi zaj. Az ünnepélyes csendbe
Egy madár csak néha fütttyentett be.
Nagy távolban a malom zugása
Csak olyan volt, mint szunyog dongása.

Túlhan, vélem átellenben épen,
Pór menyecske jött. Korsó kezében.
Korsaját mig tele meritette,
Rám nézett át; aztán ment sietve.

Ottan némán, mozdulatlan álltam,
Mintha gyökeret vert volna lábam.
Lelkem édes, mély mámorba szédült
A természet örök szépségétül.

Oh természet, oh dicső természet!
Mely nyelv merne versenyezni véled!?
Mily nagy vagy te! mentül inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz. —

Késő éjjel értem a tanyára
Friss gyümölcsből készült vacsorára.
Társaimmal hosszan beszélgettünk.
Lobogott a rózse-láng mellettünk.

Többek között szoltam én hozzájuk :
 «Szegény Tisza, miért is bántjátok?
 Annyi rosszat kiabáltok róla,
 S ő a föld legjámborabb folyója».

Pár nap múlva fél szenderegésemből
 Félrevert harang zugása vert föl.
 «Jön az árvíz! jön az árvíz!» hangzék,
 S tengert láttam, ahogy kitekinték.

Mint az őrült, ki letépte láncát,
 Vágtatott a Tisza a rónán át,
 Zúgva, bögve törte át a gátot,
 El akarta nyelni a világot!

(Pest.)

A FELHŐK.

Ha én madár volnék : örökké
 A felhők közt szállonganék.
 Ha festő volnék : egyebet sem,
 Csupán felhőket festenék.

Úgy kedvelem én a felhőket!
 Megüdvözlöm mindegyiket
 Érkeztekor, s elmondom néki
 Távoztakor : isten veled.

Oh nékem olyan jó barátim
 E tarka égi vándorok.
 Úgy ismernek már, hogy talán még
 Azt is tudják, mit gondolok.

Oly sokszor néztem én őket, ha
 Szép halkán szenderegtenek
 A hajnal és az alkony keblén,
 Mint ártatlan kis gyermekek.

És néztem őket, hogyha jöttek
Mint haragos vad férfiak,
Hogy a viharral, e zsarnokkal,
Élet-halálra vívjanak.

És néztem, hogyha virasztott a
Beteg ifjú, a holdvilág,
S ők halvány arccal ezt, miként hű
Lyánytestvérek, körülfogák.

Láttam már minden változásban,
Melyen csak általmentenek ;
S akármikor s akárhogy látom,
Mindég egyformán tetszenek.

Miért vonzódom úgy hozzájuk?
Mert ők lelkemnek rokoni,
Mely mindig új s új alakot vált
S még is folyvást az egykori.

Lehet még másban szinte hozzám
A felhőt hasonlítani :
Vannak neki, miként szememnek,
Könyüi és villámai.

(Pest.)

CSUKLYÁBAN JÁR A BARÁT . . .

Csuklyában jár a barát,
Szentnek kell lennie,
Menyecskéknel, lányoknál
Nincs ő neki helye.

Mentében jár a huszár,
Trombita megharsan,
Menyecskéktől, lányoktól
Káplárhoz fut gyorsan.

Kabátban jár a deák,
Ha mozog is szíve,
Menyecskékhez, lányokhoz
Korán még mennie.

Subában jár a juhász,
Kutya baja néki,
Menyecskékkel, lányokkal
Szép világát éli!

(Pest.)

A MAGYAR IFJAKHOZ.

Lesz-e gyümölcs a fán, melynek nincs virága?
 Avagy virág vagy te, hazám ifjusága? ...
 Jaj az olyan kertnek,
 Jaj még annak is, mert megverte az isten,
 Ahol, mint ti vagytok, magyar ifjak, ilyen
 Virágok teremnek.

Felhő alakjába lelkem átöltözik,
 Ugy száll a hon fölött nyugattól keletig
 Sötéten, csendesen ;
 Ha volna mennyköve, mint van a felhőnek,
 Csapásítól, ifjak, sokan hevernének
 A port, élettelen.

Mert ti az életet meg nem érdemlitek.
 Egész nagy csillagok voltak őseitek,
 És ti? csak parányok!
 Ne adja a balsors, hogy e szegény haza
 Bajában reátok szorúljon valaha ...
 Ti meg nem ónátok.

Szivetek mindig nyílt-ajtajú palota,
 Tódulnak, tódulnak seregestül oda
 Víg, zajos vendégek ;
 Garázda népséggel telik meg a terem,
 S ezek között helye nincs az örömtelen
 Honfiérzeménynek.

Sziveteknek alig marad egy szöglete,
 Ahol titkon magát pók gyanánt szövi be
 A hazaszeretet,
 S ez is csak addig van, míg jön az önérdék,
 És azt javasolja, hogy lesöpörjétek,
 Mint hitvány szemetet.

Oh mily gyöngék vagytok! kiknél a hazának
Fénye nem ér annyit, mint a hiúságnak
Mulandó csilláma.
Oh mily gyöngék vagytok! nap süthetne rátok
S e helyett kis lámpa, melyet körülálltok,
Nyomorú kis lámpa.

Szent hazaszeretet, mibe mártsam tollam?
Hogy dicső képedet híven lerajzoljam,
Oly híven, oly szépen,
Hogy megbüvöld, ki rád szemét fogja vetni,
Hogy örök tanyára tégy szert valamennyi
Magyar kebelében.

Ti bálványimádók, hiúság rabjai!
Jertek, gyilkot fogok szivembe mártani,
Hadd feccsenjen vére
Szét fejeitekre... tán sikere leszen,
Tán megtértek tőle... jertek hozzám ezen
Uj keresztelésre!

(Pest.)

A SZÉL.

Ma lágyan suttogó, szelíd szellő vagyok,
Zöldelő mezőkön föl s alá sétálok,
Csókot lehelek a bimbók ajakára,
Édes meleg csókom hú szerelmi zálog,
«Nyíljatok, nyíljatok, tavasz szép leányi»,
Ezt sugom fülökbe, «nyíljatok, nyíljatok!»
És ők szemérmesen levetik leplöket,
S én szép keblőkön a kéjtől elájulok.

Holnap süvöltő hang, vad fuvalom leszek
Reszket előttem a bokor, mert fél tőlem,
Látja, hogy kezemben kés van, köszörült kés,
S tudja, hogy lombjait azzal lemetélem.

A virágoknak ezt sziszegem fülébe :
 «Balga, könnyenhivő lányok, hervadjatok!»
 Ők hervadtan hullnak az ősz kebelére,
 S én rajtok hidegen, gúnyosan kacagok.

Ma lány szellő vagyok, csendes folyó gyanánt
 Úszom át a léget néma nyugalomban,
 Létezésemet csak a kis méhe tudja,
 Mely haza felé tart a rétről fáradtan ;
 Ha fáradtan száll a kis méh a tehertől,
 Melyet oldalán visz, melyből mézet készít,
 Tenyeremre veszem a kicsiny bogarat,
 Úgy segítem elő lankadt röpülését.

Holnap vihar leszek, zúgó bögő vihar,
 Szilaj paripámon a tengert bejárom,
 S mint a tanító a csintalan gyermeknek,
 Sötétzöld üstökét haragosan rázom.
 Bejárom a tengert, s ha hajót találok :
 Szárnyát, a lobogó vitorlát kitépem,
 S árbocával from a habokba sorsát,
 Hogy nem fog pihenni többé kikötőben!
 (Pest.)

ÉDES ÖRÖM, ITTALAK MÁR . . .

Édes öröm, ittalak már,	Olyan vagyok, mint az árnyék,
És hova lett az a pohár,	Mintha temetőben járnék.
Amelyből ittalak téged?	Elmult idő, elmult idő,
Összetörött, cseréppé lett.	Te vagy, te vagy a temető.

Keserű bú, ittalak már,	A temető éjjelében
És hova lett az a pohár,	Bolygótűz az én vezérem.
Amelyből ittalak téged?	Mult napjaim sírja felett
Összetörött, cseréppé lett.	Bolygótűz az emlékezet.

Fényes nap a szív öröme,	Mozdúlni kezd a levegő,
Sötét felhő takarja be.	Halk, de hűvös fuvalom jó,
Sötét felhő a szív bújja,	És tőlem suttogva kérdi :
Szellő jön és odább fúja.	Nem legjobb-e soh'sem élni?

(Pest.)

UJONNAN VISSZAJÖTT A RÉGI BAJ...

Ujonnán visszajött a régi baj,
Amely a más világnak követe,
S hozzám így szól: szedd össze magadat,
El fogsz utazni, a föld mélyibe. —
Erőm fut, mint a gyáva hadsereg,
Itt hágy magamra, gyöngén, egyedül,
És vérem, a vég-búcsuzásra tán,
Elhagyván arcomat, szivembe gyűl.

Mit tétovázol úgy, halál, miért
Meg nem halok vagy mért vagyok beteg?
Félsz hozzám nyúlni, te hatalmas úr?
Vagy csak ijesztesz? ... meg nem ijedek.
Ki az étellel, mint én, szembeszállt,
Az bátoran néz a halál szemébe!
Az élet rövid béke s hosszú harc,
És a halál rövid harc s hosszú béke.

De még kár lenne érettem talán.
Oh keblemben még annyi dal szunnyad,
Egész egy erdő magva, mely ha felnő,
Sok fáradt útasnak hűs árnyat ad.
S eddig csak írtam, hol van még a tett?
Piros betűk az ünnep napjai,
S így életemnek nincs még ünnepe,
Hogy az legyen, vérem kell ontani!

Megérem-é ezt én? vagy mielőtt
Rivalgó zaj közt harci paripára
Pattanhatnék föl: tán szép csendesen
Rá fektetnek majd szent Mihály lovára?
Ha meg kell halnom, hogyha most halok meg,
Jőj el sietve, kedves kikelet,
Jőj el hamar, hogy láss még egyszer engem,
Hogy lássalak még egyszer tégedet.

Kettőztesd meg lépésid, szép tavasz,
 A déli tájról gyorsan jőj elő:
 Ha már az élet oly borús vala,
 Legyen halálom napján jó idő.
 Jőj, drága vendég, s hozz virágokat,
 — A föld most olyan rideg pusztá rom —
 Ha már virágtalan volt életem,
 Legyen virágos legalább sirom!
 (Pest.)

A NÉP NEVÉBEN.

Még kér a nép, most adjatok neki!
 Vagy nem tudjátok, mily szörnyű a nép,
 Ha fölkel és nem kér, de vesz, ragad?
 Nem hallottátok Dózsa György hírét?
 Izzó vas trónon őt elégetétek,
 De szellemét a tűz nem égeté meg,
 Mert az maga tűz; úgy vigyázzatok:
 Ismét pusztíthat e láng rajtatok!

S a nép hajdan csak eledelt kívánt,
 Mivelhogy akkor még állat vala;
 De az állatból végre ember lett,
 S emberhez illik, hogy legyen joga.
 Jogot tehát, emberjogot a népnek!
 Mert jogtalanság a legrútább bélyeg
 Isten teremtményén, s ki rá süti:
 Isten kezét el nem kerülheti.

S miért vagytok ti kiváltságosok?
 Miért a jog csupán ti nálatok?
 Apáitok megszerzék a hazát,
 De rája a nép-izzadás csorog.
 Mit ér, csak ekkép szólni: itt a bánya!
 Kéz is kell még, mely a földet kihányja,
 Amíg föltűnik az arany ere...
 S e kéznek nincsen semmi érdeme?

S ti, kik valljátok olyan gőgösen :
 Mienk a haza és mienk a jog!
 Hazátokkal mit tennétek vajon,
 Ha az ellenség ütne rajtatok? . . .
 De ezt kérdezni! engedelmet kérek,
 Majd elfeledtem győri vitézségetek.
 Mikor emeltek már emlékszóbot
 A sok hős lábna, mely ott úgy futott?

Jogot a népnek, az emberiség
 Nagy szent nevében, adjatok jogot,
 S a hon nevében egyszersmind, amely
 Eldől, ha nem nyer új védoszlopot.
 Az alkotmány rózsája a tiétek,
 Tövisait a nép közé vetétek ;
 Ide a róza néhány levelét
 S vegyétek vissza a tövis felét!

Még kér a nép, most adjatok neki ;
 Vagy nem tudjátok : mily szörnyű a nép,
 Ha fölkel és nem kér, de vesz ragad?
 Nem hallottátok Dózsa György hírét?
 Izzó vas trónon őt elégetétek,
 De szellemét a tűz nem égeté meg,
 Mert az maga tűz . . . úgy vigyázzatok :
 Ismét pusztíthat e láng rajtatok!

(Pest.)

HÁBORÚ VOLT . . .

Háború volt mindig éltem
 Legszebb gondolatja,
 Háború, hol vérét a szív
 Szabadságért ontja!

Egy szentség van a világon,
 Melyért fegyverünkkel
 Sírunkat megásni méltó,
 Melyért vérzenünk kell ;

Ez a szentség a szabadság!
 Örültek valának
 Mindazok, kik más egyébért
 Éltet áldozának.

Békét, békét a világnak,
 De ne zsarnokkénnytől,
 Békét csupán a szabadság
 Fölszentelt kezéből.

Majd ha így lesz a világon
 Általános béke,
 Vessük akkor fegyverünket
 Tenger fenekére.

De még így nincs : addig fegyvert
 Fegyvert mind halálíg!
 Tartson bár a háború az
 Ítélet napjáig!

(Pest.)

DE MÉRT IS GONDOLOK RÁ? . . .

De mért is gondolok rá?
 Mért gyötrődöm? . . . hiszen
 Még csak hírét sem hallom,
 Még csak nem is izen.

Hát így hamar felejt, így
 Hamar felejthetett?
 Az még valószínűbb, hogy
 Soha sem szeretett.

Azt tartják : nem a nyelv, de
 A szem mond igazat.
 Én hittem ezt, s hittemnek
 Gyümölcse kárhozat.

Hittem szemének, amely
 Azt mondá, hogy szeret...
 Szégyeld magad, szégyeld, te
 Könnyenhivő gyerek!

Most már egyéb nincs hátra,
 Mint őt felejteni.
 Ki innen, ki szivemből,
 Emlékem kincsei!

Hajós vagyok, ki vészkor
 Mindent tengerbe vét,
 Hogy az üres hajóban
 Megmentse életét.

(Pest.)

AZ ÁRVA LYÁNY.

I.

Csak egy lénnel van kevesebb,
 Mint tennap volt,
 S nekem úgy tetszik: az egész
 Világ kiholt.

Meghalt anyám, le is tevék
 A sírba őt;
 Lelkemből varrtam én reá
 A szemfedőt.

Anyám, miért nem vitted el
 Életemet,
 Ha már belőle elvived
 Az örömet?

Te nap valál, én sугarad.
 Itt mért hagyál?
 Hisz sугarát elviszi a
 Nap, ha leszáll.

Beszélek hozzád ; hallod-e
 A bús panaszt?
 Hiába van szóm, te anyám,
 Nem hallod azt.

Itt állok, ahol rajtad a
 Sír halma kél,
 S messzebb vagy még is a világ
 Legvégénél.

Midőn koporsód szögezék,
 Ezt rebegém ;
 „Ébredj föl, kedves jó anyám,
 Édes szülém!”

Fölkelt-e a föltámadás
 Majd tégedet,
 Kit gyermeked siralma sem
 Ébreszthetett?!

II.

Virasztánk kínosan	Anyácskám, édesem,
Anyám, te s én ;	Jó szívedet
Kis mécsünk reszketett,	Keze megérinté,
Haldokló éltedet	S verése szűnt belé
Jelképezvén.	S hidegedett.

Magam valék anyám	Midőn közel vala
Fájdalminál ;	A szörnyü vég,
De nem soká' közénk	Mint hervadt fára le
Egy vendég érkezék...	Az ősz esős köde,
Jött a halál.	Rád borulék.

Beléd akartam én
 Én éltemet
 Csókolni... s oh szülém,
 Te csókolád belém
 A tiedet!

III.

Virágot ültettem	A virág s az erény
Anyám sírhalmára,	Két atyafi-gyermek,
Harmat nem is kell, mert	Egy szívben egymással
Könnyem csorog rája.	Nem ellenkeezhetnek.

Még holta után is	Tudod, mi a virág?
Kedvét keresem én,	A földnek jósága ;
Ezen virágokat	Tudod, mi a jóság?
Csak azért ültetém.	A lélek virága.» —

Kedvelője volt a	Virágot ültettem
Virágoknak anyám,	Anyám sírhalmára.
Szép intését mintha	Le az égből, anyám,
Még most is hallanám :	Tekintesz-e rája?

«Szeresd a virágot	Látod-e az égből
És ne féltsd szívedet,	Viruló sírodat,
Mert, ki ezt szereti,	S viruló sírodnál
Rossz ember nem lehet ;	Hervadt leányodat?

(Pest.)

KÉT SÓHAJ.

Kecskemét városa	Előttök van a tál,
Siralomházában	Előttök az üveg...
Két ifjú legény ül	Az étel meghűlt, s a
Nagy szomorúságban.	Bor megmelegedett.

Hadd üldögéljenek!	Csak úgy üldögélnek
Ugy sem ülnek hónap,	Hallgatag kedvökben ;
Hónap ilyen tájon	Nagyot sohajtanak
Levegőben lógnak.	Egyszer mind a ketten.

Előttök étel, bor,	«Ki után sohajtasz,
De nem kell nekiek,	Édes jó pajtásom?»
Hisz ők éhen-szomjan	— «Szeretőmhöz röpült
Már úgy sem halnak meg.	Az én sohajtásom.

Szeretõmhöz küldõm
Haldokló lelkemet,
Az egyetlen egyhez,
Ki engemet szeret.

Széles e világon
Senki meg se látott,
De kipótolta õ
Az egész világot.

Alig vettem észre,
Hogy meghalt az anyám,
Szegény jó leányzó
Ugy gondot viselt rám.

Áldom a jó lelkét,
Áldja meg az isten,
Soha életében
Egy könnyet se ejtsen!

Hát te, cimborám, te
Kéért sóhajtottál?
— «Az én sohajom is
Ott jár galambomnál.

Galamb?... majd mit mondok!
Kigyó, mérges kigyó.
Õ volt engemet a
Rossz utra csábító.

Miatta elhagytam
Jó öreg anyámat,
Aztán cserbe hagyott,
Szépen odább állott.

Átkozom-rosz lelkét
Verje meg az isten,
Holtig sirjon-ríjon,
Mást ne is tehessen,

Váljék pokolkövé
Mindenik könnycseppje,
S szívét elevenen
Hamuvá égesse!
(Pest.)

MI VOLT NEKEM A SZERELEM?

Mi volt nekem
A szerelem?
Számos ízben könny patakja,
Gyöngé sajka úszott rajta,
Benne lelkem volt a sajkás,
Hajtó szellõm a sohajtás.

Mi volt nekem
A szerelem?
Aggodalmak erdõsege,
Hangzott sűrű közepébe
Farkasoknak ordítása,
Denevérek vijjogása.

Mi volt nekem
A szerelem?
Oktalan kis balga gyermek,
Aki pillangókat kerget,
Kergeti lélek-szakadva,
Míg bebotlik egy árokba.

Mi volt nekem
A szerelem?
Holt remények szemfedõje,
Sötét búbanatból szöve,
Vagy piros szekér, amelyen
Vesztõhelyre vittek engem.

Mi most nekem
A szerelem?
Rózsafán kis madárfészek,
Melyben vígan fűtyörészek,
S ha földulja a fergeteg,
Odább szállok, mást építek.

(Pest.)

TEDD LE, BOJTÁR, A SUBÁDAT . . .

Tedd le, bojtár, a subádat,
Mennykő szántsa meg a hátad,
Látod, már a patak is letette,
Vele a langy tavasz letétette.

Falu végén foly a patak,
Fejér keble csak úgy dagad,
Dagad, dagad széles jó kedvében,
Hogy az ég lenéz megint rá kéken.

Hova szállott a cinege?
Honnan jöttél, fülemile?
Akárhonnan, semmi gondod rája ;!
Csak te dalolj, bokrok furulyája.

Kizöldült a kis kert fája,
Mintha toll nőtt volna rája ;
El ne röpülj, megtollasodott fa,
Hadd üljek rózsámmal árnyékodba.

Minek még a boltba, kis lyány,
Pántlikát akarsz venni tán?
Nézd, a mező szebb pántlikát árul,
Szebbet, ingyen, sok ezer virágbul.

(Pest.)

VILÁGOSSÁGOT!

Sötét a bánya,
 De égnek benne mécsek.
 Sötét az éj,
 De égnek benne csillagok.
 Sötét az ember kebele,
 S nincs benne mécs, nincs benne csillag,
 Csak egy kis hamvadó sugár sincs.
 Nyomoru ész,
 Ki fénynek hirdeted magad,
 Vezess, ha fény vagy,
 Vezess csak egy lépésnyire!
 Nem kérlek én, hogy átvilágíts
 A más világnak fátyolán,
 A szemfedőn.
 Nem kérdem én, hogy mi leszek?
 Csak azt mondd meg, hogy mi vagyok
 S miért vagyok? . . .
 Magáért születik az ember,
 Mert már magában egy világ?
 Vagy ő csak egy gyűrűje
 Az óriási láncnak,
 Melynek neve emberiség?
 Élünk-e önnön örömincknek,
 Vagy sírjunk a síró világgal? —
 Hány volt, ki más szivéből
 Kiszíta a vért
 Saját javára,
 És nem lett büntetése!
 S hány volt, ki más javáért
 A vért kiontá
 Saját szivéből,
 S nem lett jutalma!
 De mindegy; aki áldozatnak
 Od'adja életét,
 Ezt nem díjért teszi,
 De hogy használjon társinak.

S használ-e vagy sem?
 A kérdések kérdése ez,
 És nem a «lenni vagy nem lenni?»
 Használ-e a világnak, aki érte
 Förláldozá magát?
 Eljő-e a kor,
 Melyet gátolnak a rosszak
 S amelyre a jók törekednek,
 Az általános boldogság kora?
 S tulajdonképen
 Mi a boldogság?
 Hisz minden ember ezt másban leli ;
 Vagy senki sem találta még meg?
 Talán amit
 Mi boldogságnak nevezünk,
 A miljom érdek,
 Ez mind egyes sugára csak
 Egy új napnak, mely még a láthatáron
 Túl van, de egykor feljövend.
 Bár volna így!
 Bár volna célja a világnak,
 Bár emelkednék a világ
 Folyvást, folyvást e cél felé,
 Amíg elébb-utóbb elérné!
 De hátha úgy vagyunk,
 Mint a fa, mely virágzik
 És elvirít,
 Mint a hullám, amely dagad,
 Aztán lesimúl,
 Mint a kő, melyet fölhajítanak,
 Aztán lehull,
 Mint a vándor, ki hegyre mászik,
 S ha a tetőt elérte,
 Ismét leballag,
 S ez így tart mindörökké :
 Föl és alá, föl és alá . . .
 Irtóztató, irtóztató!
 Kit még meg nem szállott e gondolat,
 Nem fázott az soha,

Nem tudja még : mi a hideg?
 E gondolathoz képest
 Meleg napsugár a kigyó,
 Mely keblünkön jégcsap gyanánt
 Vérfagyjalón végig csuszik,
 Aztán nyakunkra tekerőzik,
 S torkunkra fojtja a lélekzetet — — —
 (Pest.)

SZŐKE ASSZONY, SZŐKE ASSZONY...

Szőke asszony, szőke asszony,
 Fehér hattyu, fehér hattyu!
 Sorsod olyan fekete,
 Mint a holló, mint a holló.

Mért adá neked az isten
 E szépséget? vagyis inkább
 Ezt a férjet mért adá,
 Ki nem tudja, hogy mi a szép?

Kebeledbe mért tevé az
 Isten ezt a gazdag szívet?
 Ezt a tündér zongorát,
 Mit nem tud pengetni férjed.

Oh ha én birnám e hangszert! ...
 Pillanatra érintém csak,
 És dalától reszketett
 Örömében a teremtés.

Vége, vége már e dalnak,
 Elváltunk, és nem tudom, hogy
 Nézek-e még valaha
 Szép szemed kék csillagára?

Be-benéztem elmerengve
Gyönyörű kék szemeidbe,
Mint a tenger mélyibe
Néz a sajgás holdas éjben.

De fölöttünk sötét felhő
Támadott, mely elborítá
A holdfényes éjszakát...
Férjed jött sötét orcával.

Szörnyű ember! van hatalma,
Tőled mindent megtagadni,
És a mellett van joga,
Tőled mindent követelni.

Meggyülöltem őt, meg ; mert él
Hatalmával és jogával :
Tőled mindent követel
És nem enged semmit, semmit.

Volnál képes őt szeretni?
És lehetnél véle boldog?
Soha, soha sem hiszem,
Noha mindig oly vidám vagy.

Mért mosolygál én előtted?
Engem el nem ámítottál ;
Jól tudom, hogy a mosoly
Gyakran könnyek álorcája.

Jól tudom, hogy éjjelenként,
Hogyha férjed mélyen alszik,
Te virrasztasz, mert szobád
És a város bármi csendes :

De szived rémek tanyája,
Melyek csengő poharakba
Töltik és isszák megölt
Örömidnek omló vérét.

Mit tevő légy? mit tevő légy?
 Legalább átkozd meg őket,
 Átkozd meg, kik tégedet
 Ily nyomorúságba löktek ;

Mondj megsemmisítő átkot
 Hajlékukra, ha még élnek,
 És ha már meghaltanak,
 Mondj átkot koporsójokra! . . .

Szegény asszony, hogy tennéd ezt?
 Nem szabad megátkoznod, sőt
 Tisztelned s szeretned kell,
 Mert hiszen ezek szülőid. —

Szőke asszony, szőke asszony,
 Fehér hattyu, fehér hattyu,
 Sorsod olyan fekete,
 Mint a holló, mint a holló.

(Pest.)

KATONA-ÉLET.

«Nehéz nekem már a bocskor,
 Könnyű nekem már az ostor,
 Csizmát húzok a lábamra,
 Kardot fogok a markomba.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Fölcsapok én katonának, hahaha!»

Ezt az egyet bölcsen teszed,
 Látom, már megjön az eszed.
 Arany élet, bizony isten!
 Megpróbáltam, párja sincsen.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

Katonának kutya-baja,
 Van mit enni és innia,
 Hogy ne volna? öt napra jár
 Tizenhat garas két krajcár.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

Csak minden harmadnap strázsálsz,
 Akkor is csak nyolc órát állsz,
 Ha hideg van is, meg nem fagysz,
 Ott a körmöd, bele fujhatsz.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

Tisztogatás sem igen kell,
 Minek is bajlódnál ezzel?
 Ne félj; ha poros nadrágod,
 Kiporozza a káplárod.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

És az embert hogy szeretik!
 Visszaviszik, ha elszökik,
 És az alatt, míg vesszőzik,
 Sétál vagy fut, ahogy tetszik.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Csapj föl, öcsém, katonának, hahaha!

Ha pedig az időd lejárt,
 Obsit kapsz, de mekkorát!
 S tudod, mért kapsz ilyen nagyot?
 Hogy legyen itthon paplanod.
 Muzsika szól, verbuválnak,
 Csapj föl, öcsém, katonának, hahahha!

(Pest.)

A SZERELEM.

Üljetek föl képzetemnek
 Csónakára, s ússzatok,
 Ússzatok szívem taván át,
 Szép leányok s asszonyok,
 Mindnyájan, kiket szerettem,
 Amióta szeretek,
 Üljetek föl képzetemnek
 Csónakára : jertek, jertek,
 Hadd mulassak veletek.

És előjött valamennyi,
 S istenemre, szép sereg!
 És közöttök olyan is van,
 Kit már alig ismerek,
 Pedig őket mind egyenlőn,
 Mind egy hévvel szeretém.
 De hiába a szerelmet,
 Még mint kicsiny gyöngye gyermek,
 Régen, régen kezdtem én.

S ez mutatja bölcseségem!
 Már mint gyermek bölcs valék,
 Tudtam akkor már, amit más
 Vén korában sem tud még,
 Tudtam azt, hogy a világra
 Csak egy nap süt melegen,
 S ez a nap nem fön az égen,
 Hanem lenn a szív mélyében
 Van, s e nap a szerelem.

Higyetek nekem ti, akik
 Fáradoztok kincsekér' :
 A föld minden gyémántjánál
 Egy pár szép szem többet ér ;

S higyetek ti, kiknek lelke
 Hír- dicsőségért a vér
 Vagy virasztás ösvenyén megy :
 Egész babérrerdőnél egy
 Rózsabimbó többet ér.

A fukar hadd számítgassa
 A gyűlő aranyokat,
 Mást számítok én . . . a kedves
 Hölgyektől nyert csókokat.
 S nekem a sors csak virággal
 Ékesítse kalapom,
 Nem kérek babért ujabban,
 Sőt amit már eddig kaptam,
 Ha kell, azt is vissz'adom.

(Székesfejérvár.)

A VIRÁGOK.

Ki a mezőre ballagok,
 Hol fű között virág terem,
 Virágok, szép virágaim,
 Be kedvesek vagytok nekem!
 Ha látom, mintha lyányt látnék,
 Szivem reszket, keblem dagad. —
 Síromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

Leülök a virág mellé,
 És elbeszélgetek vele,
 Szerelmet is vallok neki,
 S megkérdem : engem szeret-e?
 Nem szól, de úgy hiszem, hogy ért,
 Hogy érti jól szavaimat. —
 Síromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

S ki tudja : az illat vajjon
 Nem a virág beszéde-e?
 Csak hogy nem értjük, nem hat át
 Testünkön lelkünk fölibe ;
 Szagolja csak s nem hallja meg!
 A test e szellemhangokat. —
 Siromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

Igen, az illat a virág
 Beszéde, annak dala ez,
 S ha lényem durvább része a
 Sírban rólam lefejeledez :
 Nem szagolom többé, hanem
 Hallom majd e szép dalokat. —
 Siromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

Virágillat, virág dala,
 Te léssz majd ott bölcsődalom,
 Melynek lágy zengedelminél
 Tavaszonként elaluszom,
 S következő tavaszig
 Lelkem szép álmakkal mulat. —
 Siromra, hogyha meghalok,
 Ültessetek virágokat.

(Pest.)

KIT FELEDNI VÁGYTAM . . .

Kit feledni vágytam
 S már-már elfeledtem,
 Oh leány, mért tűnsz föl
 Ujra képzetemben?
 Miért tűnsz föl újra
 Piros orcáiddal,
 Fekete szemeddel,
 Fekete hajaddal?
 Miért jut eszembe

Dús lelked kincstára,
 Mely hét színbe játszik
 Szivárvány módjára,
 Melynek ellenállni
 Hasztalan törekvés,
 Mert bűvös háló az,
 Honnan nincs menekvés.
 Miért jut eszembe
 A boldogság képe,

Mely, míg nálad voltam,
 Szállt szívem fölébe,
 Mint vándor madár, hogy
 Ottan megpihenjen,
 S megpihenvén, róla
 Ismét elröppenjen.
 Szép de nem jó csillag
 Vitt engem te hozzád!
 E csillag vezérli
 A hajósok sorsát,
 Kik egy ismeretlen
 Hang után eveznek,
 Amely vonja őket,
 Míg örvénybe vesznek.
 Mit használt, mit használt,
 Tégedet találnom,
 Ha megint eltűnél,
 Mint az éji álom,
 S most reményem is, e
 Vakmerő kalandor,
 Addig megy csak, hogy tán
 Még meglátlak egykor,
 De hogy összeforraszt
 Véled ölelésem,
 Oh ezt nem ígéri
 Még a reménység sem. —
 Űzött a lemondás
 A bú vadonába,
 S hogy ennek határát
 Keresém hiába,
 Könnyelműség szárnyát
 Vállaimra vettem,
 És a csapodárság
 Pillangója lettem.
 Átrepültem már nagy
 Hosszu messzeséget,
 Amidőn egyszerre
 Utolért emléked,
 S szárnyamat kitepte,

S átadott ujonnan
 Régi bánatomnak,
 Mely gyötör most jobban
 Mint a börtön-őr a
 Foglyot, aki tőle
 Elszökött és aki
 Ujra megkerüle.
 Csörög lelkemen a
 Fájdalom bilincse;
 Lesz-e kéz, a mely ezt
 Róla lefeszítse?
 Nyujtsd kezed, leányka,
 Mondd ki, hogy szerettél,
 És hogy ott vagy még a
 Régi érzelemlél,
 Mondd ki, hadd hulljon le
 Fájdalmam bilincse,
 A szép szabadságot
 Lelkem hadd köszöntse!
 És ha szeretél s ha
 Még szeretsz: mi gátol,
 Elszakadnod értem
 Az egész világtól?
 Én leszek világod,
 És te istenem léssz...
 Oh jer karjaimba...
 Vagy még többet remélsz?
 Vagy ha szembeszállni
 Nincs erőd a vésszel,
 Melyet egyesülő
 Szerelmünk idéz fel,
 Mondd, hogy a boldogság
 Senki mástól nem kell,
 S bárha tőlem örök
 Elválás rekeszt el,
 Hidd, hogy lelkeink e
 Kínos állapotját
 Még a boldogok is
 Irigyelni fogják!

(Pest.)

AZ ITÉLET.

A történeteket lapozám s végére jutottam,
 És mi az emberiség története? vérfolyam, amely
 Ködbevesző szikláibul a hajdannak ered ki,
 És egy hosszában szakadatlan foly le korunkig.
 Azt ne higyétek, hogy megszűnt már. Nincs pihenése
 A megeredt árnak, nincsen, csak a tenger ölében.
 Vértengerbe szakad majd a vér hosszú folyója.
 Rettenetes napokat látok közeledni, minőket
 Eddig nem látott a világ; s a mostani béke,
 Ez csak ama sírcsend, amely villámnak utána
 A földrendítő mennydörgést szokta előzni.
 Látom fátyolodat, te sötét mély titku jövődő,
 És, meggyújtván a sejtés tündéri tűzét, e
 Fátyolon átlátok, s attól, ami ott van alatta,
 Borzadok, iszonyodom, s egyszersmind kedvre derülök
 És örülök szilaján. A háboru istene újra
 Fölveszi páncélját s kardját markába szorítván
 Lóra ül és végigszáguld a messze világon,
 És a népeket, eldöntő viadalra, kihíja.
 Két nemzet lesz a föld ekkor, s ez szembe fog állni:
 A jók s a gonoszak. Mely eddig veszte örökké,
 Győzni fog itt a jó. De legelső nagy diadalma
 Vértengerbe kerül. Mindegy. Ez lesz az ítélet,
 Melyet ígért isten, próféták ajkai által.
 Ez lesz az ítélet, s ez után kezdődik az élet,
 Az örök üdvesség; s érette a mennybe röpülnünk
 Nem lesz szükség, mert a menny fog a földre leszállni.

(Pest.)

ELSŐ ESKÜM.

Fiú valék még, iskolás fiú,
 Tizenöt éves; és az iskolázás
 Rám nézve nyűg volt, nagy nehéz nyűg, amely
 Rajtam napestig szomorún csörömpölt,

S még álmaimból is föl-fölriasztott.
 Lerázni vágytam e nyügöt magamról,
 Lerázni vágytam minden áron azt,
 Már akkor, akkor ugy szerettelek,
 Olyan világ-fölgyújtó szenvedéllyel,
 Mint most szeretlek, drága szent szabadság! —
 Gondolkodám a mód felől: miként
 Szakíthatnám le rólam a bilincset? ...
 Színészek jöttek, s elhatároztam
 Közéjük állni és elmenni velök,
 El, habár a földhöz-ragadt nyomor
 Mindkét kezével átölelne is,
 Habár apámnak átka és anyámnak
 Könyűi lesznek útitársaim,
 Csak hogy szabad, hogy független legyek.
 S elmentem volna, ámde megtudá
 E lázadó szándékomat tanítóm,
 S az indulásnak napján elfogott,
 És rám csuká szobámnak ajtaját,
 S rab voltam, míg a színésztársaság
 Határunkon túl messze, messze járt.
 Sirás, könnyörgés, lárma, mind hiába! ...
 Nem az fájt már, hogy nem leszek színész,
 De hogy maradni kényszerítenek.
 A kényszerítés égett lelkemen,
 Mint a görögtűz, olthatatlanul.
 Itt tettem első esküvésemet,
 Nagy és szent esküt mondék börtönömben,
 Hogy életemnek egy főcélja lesz,
 S ez: a zsarnokság ellen küzdeni.
 S ez eskü most is olyan szent előtttem,
 Amilyen volt az első pillanatban,
 S verjen meg engem a hatalmas isten,
 Verjen meg még a más világon is,
 Ha valaha ez esküt elfelejtem!

(Pest.)

A TÜRELEMRŐL.

Türelem, te a birkák s a
Szamarak dicső erénye,
Tégedet tanuljalak meg?
Menj a pokol fenekére!

Hogyha mint koldús járod be
A földet s kérsz menedéket:
Kérj akárhol, csak ne tőlem,
Szívem nem fogad be téged;

S ha bejárod, mint hódító,
Diadallal a világot:
Lesz egy szikla, s ez szívem lesz,
Melyre nevedet nem vágod.

Türelem, kicsévelt szalma,
Melyet a bárgyú világnak
Telt kalászsóként árulnak,
Kik magodból jóllakának;

Te üres fazék, melyből a
Macska a tejfölt kiette,
S a szakácsné most szájtátva,
Fejcsóválva áll mellette.

Türelem te . . . nem tudom mi?
Mint gyűlöllek, mint utállak!
Mert ahol van kezdeted, ott
Vége van a boldogságnak.

Oh a föld boldog lehetne,
Hogyha rajta te nem volnál,
S míg te rajta léssz, mindaddig
Megmaradunk a nyomornál.

El veled, te élet átka,
 El veled, le a pokolba!
 Nyeljen el, ki rút posádat
 Erre a szép földre toltal

(Pest.)

F. A. EMLÉKKÖNYVÉBE.

Olvastad úgy-e bár a bibliába'
 Az olajos-korsó történetét?
 Az van megírva róla, hogy hiába
 Ömlött, mert újra mindig megtelék.

Ez olajos-korsó az élet kéje;
 Azért kacagom a bolondokat,
 Kik alig mártják nyelvöket beléje
 Eszélytelen gazdálkodás miatt.

A bölcs hosszú kortyokban hajtogatja
 E korsó édes nedvét untalan;
 Mért gazdálkodnék? amidőn jól tudja,
 Hogy minden percben ismét tele van.

(Pest.)

RONGYOS VITÉZEK.

Föl tudnám én is öltöztetni
 Szép rím- s mértékbe versemet,
 A mint illő meglátogatni
 A társasági termeket.

De eszméim nem henye ifjak,
 Kik élnek, hogy mulassanak,
 Hogy felfürtözve, keztyűs kézzel
 Látogatóba járjanak.

Nem cseng a kard, nem dörg az ágyú,
A rozsdá-álmom lepte meg;
De tart a harc . . . a kard s az ágyú
Helyett most eszmék küzdenek.

Ott állok én is a csatában
Katonáid közt, századom!
Csatázok verseimmal . . . egy-egy
Harcos legény minden dalom.

Rongyos legények, de vitézek,
Mind bátran harcol, bátran vág,
S a katonának bátorsága
Teszi diszt, nem a ruhák.

S nem kérdelem én, hogy költeményim
Tulélnek-e majd engemet?
Ha el kell esniök talán e
Csatában : ám hadd essenek.

Még akkor is szent lesz a könyv, hol
Meghalt eszméim nyugszanak,
Mret hősök temetője az, kik
A szabadságért haltanak.

(Pest.)

ZÖLD MARCI.

Négy ágú épület, amely be sincs fedve,
Mely akasztófának vagyon keresztelve,
Akasztófa mellett hollók károgása,
Nem volt Zöld Marcinak hét országban mása.

Pej csikó szájában fényes acélzabla,
Hányta a szikrát, ha a csikó harapta.
Rajta, Zöld Marci, te futottál, röpültél,
Mint a lobogó láng, kit elkapott a szél.

Ugyan csak megteszil... Marci, hol vehetted
Lobogó gatyádat, lobogó ingedet?
Szép menyecskék varrták, fehér patyolatból,
Csók lett érte díjok piros ajakadról.

Szép legény volt Marci, szerették a lányok.
Ha én utánam is annyian volnának!...
Amerre Marci járt, volt harang szólása,
Sok szerelmes szívnek hangos dobogása.

Minek volt sarkantyú kordován csizmáján?
A szép szó is fogott sörény paripáján.
Nem is a ló, hanem hát a tánc számára
Verette a csengőt csizmája sarkára.

Rá termett a táncra Marci, nem tanulta;
De ő tőle sokan tanulhattak volna.
Betért a csárdába, ha szólt a muzsika,
S szilaj kedvvel amugy magyarán megrakta.

Nem kívánczozott ő Bakony erdeibe,
Oda csak a félénk tolvaj rejtezik be,
Bokrok közé búvik, onnan ugrik elő,
Ugy ragadja torkon, aki arra menő.

Marcinak Hortobágy volt rendes tanyája,
Hortobágy, a puszták óriás királya,
Kiállt az országút síkjára, s az utas
Száz lépésről látta, hogy majd lesz ne-mulass.

Ha gazdag útas jött, Marci így kiáltott:
«Ide az erszénnyel, ha nem kell halálod!»
Ha szegény utas jött, ezt mondta szívesen:
«Nesze az erszényem, s áldjon meg az isten!»

Fegyverneki puszta, fegyverneki puszta
Szegény jó Zöld Marci halálát okozta,
Négy águ épület volt halálos ágya
S temetési dala varjak károgása.

(Pest.)

HA ÉN KEDVESEMRŐL GONDOLKODOM . . .

Ha én kedvesemről gondolkodom
Egy-egy virág minden gondolatom,
Gondolkodom rólad, szép kedvesem,
Ezt teszem napestig, egyebet sem.

Foly a lemenő nap arany vére
Violaszín hegyek tetejére.
Még messzebb van tőlem, kit szeretek,
Mint azok a violaszín hegyek.

Mért jár a nap keletről nyugatra?
Ha nap volnék, nem járnék én arra,
Nyugatról járnék én kelet felé,
Mert a legszebb lyány ott keleten él.

Feljött az égre az esti csillag,
Ma megint oly különösen csillog,
Felöltözött ünnepi ruhába,
Tán azért, mert kedvesemet látta.

Mikor látlak, mikor látlak, rózsám?
Mikor leszesz megint közel hozzám?
Vajon mikor nézek már szemedbe,
Szép szemedbe, hetedik egembe?

(Pest.)

TÚZ.

Nem akarok elrohadni,
Mint a fűzfa a mocsárban;
El akarok égni, mint a
Tölgy a fellegek lángjában.

Tűz kell nékem ; víz maradjon
 A békának és a halnak
 És a rossz poétáknak, kik
 Béka módra kuruttyolnak.

Te vagy az én elemem, tűz! . . .
 Sokat fáztam életemben,
 Szegény testem sokat fázott,
 De meleg volt mindig lelkem. —

Jer, szeretlek, szép leányka,
 Jer, szeretlek szenvedéllyel ;
 De tüzes légy! máskülönben
 Elmehetsz isten hírével.

Hejh, kocsmáros, bort! ihatnám,
 Tiszta bort! mert ha vizes lesz :
 Megköszönhet'd, ha kancsód a
 Falhoz vágom, nem fejedhez. —

Csak így élet ez az élet,
 Tüzes lyánnal, tüzes borral . . .
 És — amit majd elfeledtem —
 Nem maradhat még el a dal.

Mondjatok dalt, de tüzes dalt,
 Mert szakadjon ki a nyelve,
 Ki úgy dalol, hogy dalától
 Nincsen a szív feltüzelve.

Nem akarok elrohadni,
 Mint a fűzfa a mocsárban ;
 El akarok égni, mint a
 Tölgy a fellegek lángjában!

(Pest.)

HOL A LEÁNY, KI LELKEM RÖPÜLÉSÉT . . .

Hol a leány, ki lelkem röpülését
Követni bírná te kívüléd?
És hol a férfi, aki én kívülem
Szived mélyére lemerülhet?
Egymáshoz illünk ; a teremtés napján
Egymásnak voltunk már rendelve mi . . .
Isten kötötte össze lelkeinket,
Ember nem képes elválasztani.

Mint törnek ők s hadd törjenek reánk az
Önérdék rozsdás fegyverével ;
Elhárítjuk mi könnyen a csapást a
Szerelem varázsvesszejével.
A szerelem a legnagyobb hős, ennek
Valának legtöbb diadalmai . . .
Isten kötötte össze lelkeinket,
Ember nem képes elválasztani.

Szeretjük egymást égő szerelemmel.
Te tiszta, szent vagy, oh leányka,
S az én szívemnek hogyha volt is foltja
Leégeté szerelmem lángja.
Mért oltanátok el keblünk tüzét? mely
Oltár fölött is méltó állani . . .
Isten kötötte össze lelkeinket,
Ember nem képes elválasztani.

Tiéd vagyok, szép angyalom, tiéd, és
Te az enyém vagy mindörökre!
Együtt lépünk az élet határáig
Rózsákra, tövisekre,
S ha átörültük, átbúsítottuk éltünk,
Együtt fogunk a sírban porlani . . .
Isten kötötte össze lelkeinket,
Ember nem képes elválasztani.

(Erdőd.)

RÖPÜL AZ ÚTI POR ...

Röpül az úti por, dobog a föld, nyargal
 A bőszült paripa egy szegény lovaggal.
 Kihányta nyergéből, a ló a lovagot,
 Da hajh a kengyelbe akadt egyik lába ...
 Talppal az ég felé, iszonyú állapot,
 Fejével pedig ott lenn a föld porába',
 A fakó port söpri fekete fürtével,
 S köveket pirosít homloka vérével.

Csak úgy vagyok, mint e szerencsétlen lovag,
 Kit szilaj paripa hurcol maga után,
 Hurcol engemet az eszeveszett harag,
 Még agyvelőmet is széjjelloccsantja tán.
 Bár csak szétszakadna boldogtalan fejem,
 Ugy is kopár föld az, nem süt a nap rája,
 Csak sötét gondolat, ami benne terem,
 Sötét gondolatok, tövise, dudvája.

Szeretem rózsámat, mint az isten maga,
 Ki őt teremtette leányok gyöngyének,
 Az ő nekem, ami a csillag az éjnek,
 Szeretöm a hűség tündöklő csillaga.
 Kőd ereszkedett rád, csillagom világa,
 Kőd ereszkedett rád, be halovány lettél!
 Kértelek apádtól, kértelek hiába,
 Nem kaptam egyebet, hideg feleletnél.

Elűztek tőled, szép paradicsomkertem,
 De nem angyal, aki ott őrt áll előtted;
 Ne félj nem örökre váltunk el! te érted
 Még többet is merek, ha már annyit mertem.
 Elvittelek volna, mint nap a harmatot,
 Mint az esti szellő a rózsalevelet,
 De most, mint a nyílvevesszővel a zaklatott
 Megsebzett oroszlán, úgy megyek el veled!

(Erdőd.)

BÁNYÁBAN.

Ezer ölre vagyok idelelni a
Föld ölében,
Hol az ősi örök éj tanyázik
Vadsötéten.

A kis lámpa reszkető sugára
Félve néz a zordon éj arcára,
Mint a sasra a galamb.

Ezer ölre a virágoktól s a
Napvilágtól,
Ezer ölre! tán a pokol sincs
Innen távol;
Vagy már benn is vagyok a pokolban?
Benne, mert a sátán háza ott van,
Ahol az arany terem.

Bányaszellem, sátán, kincs királya,
Mit adsz értem?
Mennyit adsz, ha szívemet te néked
Eligérem?
Alkudjunk meg, jöszte, bányaszellem,
Most ez egyszer volt lejőni kedvem,
Vagy látsz többé vagy soha. —

Vártam, vártam, és hiába, mert a
Kincs királya
Benn maradt a sziklák tömegében,
Ki nem állta.
S mért nem állt ki? miért nem jelent meg?
Csak azért, mert tudta, hogy enyelgek,
Hogy szívem nem eladó.

Nem, szívem nem eladó, e szívnek
Nincsen ára,
Nem megy az be a hatalmasoknak
Kincstárába . . .
Széjjelosztom én a szegénységnek,
Kik kunyhóban és útfélen élnek,
Köztök ingyen osztom szét.

(Nagybánya.)

BIROM VÉGRE JULISKÁMAT . . .

Birom végre Juliskámat,
Mindörökre bírom őt,
Az enyémnek vallhatom már
Isten és világ előtt.

Megjött már jó kedvem, és még
Nem hagyott el bánatom ;
Sírjak-e vagy mosolyogjak
Örömömben? nem tudom.

Én vagyok hát az az ember,
Aki annyit szenvedék?
Akinek szívéen ahány nap,
Annyi átok feküvék.

Én vagyok hát az az ember,
Ki most a legboldogabb?
Ki, míg a világ világ lesz,
Boldogságban párt nem kap.

Bár csak már lehullanának
A virágok s levelek!
Most az ősz lesz tavaszom, mert
Akkor vőlegény leszek . . .

De nem nézek a jövőbe,
Bele néz nem lehet,
Mert az olyan fényes nap, hogy
Megvakítná szememet.

Rád tekintek, holdvilágom,
Rád tekintek, mult idő,
Szinte oly szép, de szelídebb
Sugaraddal jój elő.

Drága nap, mit nála tölték,
 Kedvesemnél, drága nap!
 Üdvességben egy öröklét
 S futtában egy pillanat.

Oda vontam őt magamhoz,
 Halkan vontam őt felém;
 Mint égett, midőn legelső
 Csókomat rá lehelém!

Mint égett arcátul ajkam!
 Most is érzem melegét,
 Mintha bennem egy elolvadt
 Nap tűz-árja folyna szét.

Sőt a sírtól sem félek már,
 Hogy meghűt majd engemet,
 Mert e láng még ott is fogja
 Melegíteni szívemet.

(Szatmár.)

A MAJTÉNYI SÍKON.

Mióta elváltam édes szeretőmtől,
 Velem volt emléke, szüntelenül velem;
 Valamint a három napkeleti királyt
 A csillag, úgy kísért engem a szerelem.

Hagyj el most, szerelem, hagyj el, szép csillagom,
 Nem neked való hely ez, ahova értem!
 Vagy ha el nem maradsz, fátyolt vetek reád,
 Hogy szembekötve jőj át a csatatéren.

Csatatér ez a sík, szent csatának tére,
 Mert a szabadságért harcolának rajta,
 Oh árva szabadság, haldokló kezedből
 Undok árulás a fegyvert kicsavarta.

És a hősök, kik itt a hazáért vívtak,
 Hazátlan bujdosók, földönfutók lettek,
 És a latrok, kik a hazát elárulták,
 Urak lőnek . . . oh szív, szívem, ne repedj meg! —

Tavaszi délután, verőfényes idő,
 Az égen kis fejér felhők uszdogálnak;
 Hattyusereg tán e felhőcsoport? vagy a
 Hősök szellemei, kik itt elhalának?

Csend van körülöttem, tünődöm, tünődöm . . .
 De mit állok még itt? mért odább nem megyek?
 Végzém, amit kelle: elmondtam legszörnyűbb
 Átkomat, s elsírtam legszentebb könyemet.

TE AZ ENYÉM, ÉN A TIED . . .

Te az enyim, én a tied,
 Nekünk áll a világ!
 Magas a nap fejünk fölött,
 Messze földet belát.
 De ameddig szeme elhat,
 Nem lát nálunk boldogabbat.

Kicsiny leány az én rózsám,
 Elfér az ölembe',
 Kicsiny leány az én rózsám,
 De nagy ám a lelke,
 Rózsám lelke egész ország,
 Még pedig a Tündérország.

Ha Juliskám eszembe jut,
 Sötétben is látok,
 Fényes szeme, fényes lelke
 Hint reám világot;
 Ha előttem e két fáklya,
 Belátok a mennyországba. —

Tudod-e még, édes anyám,
 Mikor gyerek voltam?
 Kinn az utcán házunk előtt
 Játszottam a porban,
 Már ott az járt a fejembe':
 Ha belőlem király lenne!

Kinevettél akkor anyám,
 Jó izűt nevettél,
 Hogy fiad fejében ilyen
 Balga gondolat kél.
 De az isten meghallgatott,
 Megsegített, király vagyok.

Király vagyok én, mióta
 Bírom Juliskámat.
 Nem fejemen, de szívemen
 Hordom koronámat.
 Eszemahta Juliskája,
 Szívem arany koronája!
 (Nagyvárad.)

ARANY LACINAK.

Laci te,
 Hallod-e?
 Jer ide,
 Jer, ha mondom,
 Rontom-bontom,
 Űlj meg itten az ölemben,
 De ne moccanj, mert különben
 Meg talállok csípni,
 Így ni!
 Ugy-e fáj?
 Hát ne kiabálj.
 Szájadat betedd,
 S nyisd ki füledet,

Nyisd ki ezt a kis kaput!
 Majd meglátod, hogy mi fut
 Rajta át fejedbe . . .
 Egy kis tarka lepke.
 Tarka lepke, kis mese,
 Szállj be Laci fejibe.

Volt egy ember, nagy bajúszos.
 Mit csinált? elment a kúthoz.
 De nem volt viz a vederbe',
 Kapta magát, tele merte.
 És vajon minek
 Merítette meg
 Azt a vedret?
 Tán a kertet
 Kéne meglocsolnia?
 Vagy ihatnék? . . . nem biz a.
 Telt vederrel a kezében
 A mezőre ballag szépen,
 Ott megállt és körülnézett ;
 Ejnye vajon mit szemlélhet?
 Tán a fényes délibábot?
 Hisz olyat már sokat látott . . .
 Vagy a szomszéd falu tornyát?
 Hisz azon meg nem sokat lát . . .
 Vagy tán azt az embert,
 Ki amott a kendert
 Áztatóba hordja?
 Arra sincsen gondja.
 Mire van hát?
 Ebugattát!
 Már csak megmondom, mi végett
 Nézi át a mezőséget,
 A vizet mért hozta ki?
 Ürgét akar önteni.
 Ninini :
 Ott az ürge,
 Hű, mi fürge,
 Mint szalad!

Pillanat,
 S odabenn van,
 Benn a lyukban.
 A mi emberünk se' rest,
 Oda nyargal egyenest
 A lyuk mellé,
 S bele önté
 A veder vizet ;
 Torkig tele lett.
 A szegény kis ürge
 Egy darabig türe,
 Hanem aztán csak kimászott.
 Még az inge is átázott.
 A lyuk száján nyakon csipték,
 Nyakon csipték, haza vitték,
 S mostan . . .
 Itt van . . .
 Karjaimban
 Mert e fürge,
 Pajkos ürge,
 Te vagy Laci, te bizony!
 (Szalonta.)

MILY SZÉP A VILÁG!

Én hittem-e egykor
 Átoknak az éltet?
 És bolygtam a földön,
 Mint éji kísértet?
 Elégeti arcom
 A szégyeni láng! —
 Mily édes az élet,
 Mily szép a világ!

Vad ifjukoromnak
 Szélvészre kitombolt,
 Kék, tiszta szemével
 Mosolyg le a mennybolt,

Mint gyermekeikre
 Az édes anyák —
 Mily édes az élet,
 Mily szép a világ!

Minden napom egy bút
 Gyomlál ki szivembül.
 Kert újrolag e szív,
 Mely széltire zöldül,
 És benne virít a
 Sok tarka virág . . .
 Mily édes az élet,
 Mily szép a világ!

A bizodalom, kit
 Oly rútul elűzék,
 Két karral ujonnan
 Lelkemre fűződé,
 Mint távoli utról
 Jött régi barát...
 Mily édes az élet,
 Mily szép a világ!

Jertek közelembe,
 Jó régi barátok.
 Nem néz a gyanúnak
 Kancsal szeme rátok,
 Elvertem az ördög
 Ez atyafiát...
 Mily édes az élet,
 Mily szép a világ!

Hát még ha eszembe
 Jut ifju virágom,
 A barna leány, e
 Szép hajnali álom,
 Kit én úgy imádok
 S ki engem imád —
 Mily édes az élet,
 Mily szép a világ!
 (Szalonta.)

SÁRI NÉNI.

A küszöbön guggol Sári néni,
 Guggol s nem áll; nem akar már nőni.
 Van nyergelve pápaszemmel orra,
 Varrogat . . . tán szemfedőjét varrja.
 Sári néni, hejh mikor kendet még
 Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Ami eddig ott lenn volt ruháján,
 Odafönn van most a ránc orcáján;
 Csak úgy lig-lóg derekán ruhája,
 Mintha rá villával volna hánynya.
 Sári néni, hejh mikor kendet még
 Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Haja tél, — ha látom, szinte fázom —
 Fejér, mint a fejezített vászon,
 S borzasan ül feje tetejében,

Mint a gólyafészek a kéményen.
 Sári néni, hejh mikor kendet még
 Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Befelé vette az utját szeme,
 Rá únt régi születőhelyire,
 Ott benn pislog szomorún, nem vígan,
 Mint a lámpa a beroskadt sírban.
 Sári néni, hejh mikor kendet még
 Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Keble róna, pusztá s csendes róna,
 Mintha már alatt a szív se' vóna;
 Ott van még a szív, de mozdulatlan,
 Csak nagy néha, csak elvétve dobban.
 Sári néni, hejh mikor kendet még
 Sárikámnak, húgomnak nevezték!

Vad, tékozló fiú az ifjúság,
 Két marokkal szórja gazdagságt
 De jön apja, a zsugori vénség,
 S viasztzedi elpazarlott kincsét.
 Sári néni, hejh mikor kendet még
 Sárikámnak, húgomnak nevezték!

(Szalonta.)

A CSONKA TORONY.

Vén torony áll a rónaság felett...
 Letűnt századba visz a képzelet.

Kevélyen néztek hajdan e falak,
 Mert ormukon szent jelt tartottanak.

A szabadság zászlója volt e szent jel;
 Csak játszott a viaskodó szelekkel.

Piros szárnyát hívólag lengeté,
 S kiben vér volt, elszántan jött elé.

Gyűlt a toronyba a sok ifju bajnok,
Harc-öltözetnek csillogása rajtok,

De fegyveröknél sokkal fényesebben
Sugárzott a hősbátorság szemökben.

«Markunkban a kard, s benne lesz, amíg
Szemfényünk vagy rabláncunk megtörik!»

Ezt harsogák, s mely ekkor kinn zugott,
A mennydörgés e zaj visszhangja volt. —

A sírba dőlt egy századév ezóta,
Nincs a toronynak többé lobogója.

A szabadsági zászló lebukott,
Ti is alusztok, dicső bajnokok,

Kik szabadon inkább elestetek,
Semhogy rabszolgaságban éljete.

A torony áll még egyes-egyedül,
Ez is maholnap már halomra dül.

Idétlen rom, mogorva, puszta váz,
Falai között senkisék tanyáz,

Csak a holt század fekszik odabent,
Szemfödele a hosszu, méla csend.

(Szalonta.)

LENNÉK ÉN FOLYÓVIZ . . .

Lennék én folyóviz,
Hegyi folyam árja,
Ki darabos utját
Sziklák között járja . . .

De csak úgy, ha szeretőm
Kis halacska volna,
Habjaimban úszna föl s le
Vígán lubickolva.

Lennék vad erdő a
Folyó két oldalán,
Fergetegekkel a
Harcot kiállanám . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Kis madárka volna,
Bennem ütne fészket és ott
Ágamon dalolna.

Lennék kicsiny kunyhó
A rejtett völgybe' lenn,
Eső-vágta sebbel
Szalmafüdelemen . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Bennem a tűz volna,
Tűzhelyemen lassacskán, de
Nyájasan lobogna.

Lennék váromladék
A hegy legtetején,
Bús pusztulásomat
Venném csak könnyedén . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Ott a repkény volna,
Elnyúló zöld karjaival
Homlokomra folyna.

Lennék felhődarab,
Összetépett zászló,
A vadontáj fölött
Fáradtan megálló . . .
De csak úgy, ha szeretőm
Az alkonyat volna,
Búshalovány arcom körül
Pirosan ragyogna.

(Szalonta.)

A GÓLYA.

Sokféle a madár, s egyik ezt, másik azt
Leginkább kedveli,
Ezt ékes szólása, amazt pedig tarka
Tolla kedvelteti.
Kit én választottam, a dal-mesterséghez
Nem ért az a madár,
S egyszerű, mint magam . . . félig feketében,
Félig fehérben jár.

Nekem valamennyi között legkedvesebb
Madaram a gólya,
Édes szülőföldem, a drága szép alföld,
Hűséges lakója.
Tán azért szeretem annyira, mert vele
Együtt növekedtem;
Még mikor bölcsőmben sírtam, ő már akkor
Kerepölt fölöttem.

Vele töltöttem a gyermekesztendőket.
 Komoly fiú valék.
 Míg társim a haza-térő tehéncsordát
 Estenként kergeték :
 Én udvarunkon a nádkúp oldalánál
 Húztam meg magamat,
 S némán szemléltem a szárnyokat-próbáló
 Kis gólyafiakat.

És elgondolkodtam. Jól tudom, az gyakran
 Fordult meg fejembe' :
 Miért hogy az ember nincs úgy, mint a madár,
 Szárnyakkal teremtvé?
 Csak a messzeséget járhatni meg lábbal
 S nem a magasságot ;
 Mit ér nekem, mit a messzeség? mikor én
 A magasba vágyok.

Fölfelé vágytam én. Ah, úgy irigyeltem
 Sorsáért a napot,
 A föld fejére ő tesz világosságból
 Szótt arany kalapot.
 De fájt, hogy estenként megszúrják... mert
 Folyt keblébül a vér ; [hiszen
 Gondolám : hát így van? hát aki világít,
 Ilyen jutalmat nyér? — —

Kivánt időszak az ősz a gyermekeknek,
 Mint anya jön elé,
 Aki fiainak számára kosarát
 Gyümölcscsel terhelé.
 Én ellenségemül néztem az ősz, s szólék,
 Ha gyümölcsöt hozott :
 Tartsd meg ajándékod, ha kedves madaram
 A gólyát elcsalod.

Szomorodott szívvel láttam gyülekezni,
 Midőn távozanak ;
 Miként most eltűnő ifjuságom után,
 Ugy néztem utánok,

S milyen bús látvány volt a házak tetején
 A sok üres fészek,
 Szellő lehelt reám, sejtés halk szellője,
 Hogy jövőmbe nézek.

Mikor tél multával fehér hó-subáját
 A föld levetette,
 S virággal zsinórzott sötétzöld dolmányát
 Ölté föl helyette :
 Akkor az én lelkem is felöltözék új,
 Ünnepi ruhába,
 S golya-várni néha elballagtam egész
 A szomszéd határba. —

Később, hogy a szikra lángra lobbant, ahogy
 Ifju lett a gyermek :
 Talpam alatt égett a föld, neki esem,
 És paripán termék,
 S megeresztett kantár-szárral vágaték ki
 A puszták terére . . .
 Még a szél is ugyan neki gyürközött, hogy
 Lovamat elérje.

Szeretem a pusztát! ott érzem magamat
 Igazán szabadnak,
 Szemeim ott járnak, ahol nekik tetszik,
 Nem korlátoztatnak,
 Nem állnak körülöm mogorva sziklák, mint
 Fenyegető rémek,
 A csörgő patakot hányva-vetve, mintha
 Láncot csörgetnének.

És ne mondja senki, hogy a pusztá nem szép!
 Vannak szépségei,
 De azokat, mint a szemérmes lyány arcát,
 Sűrű fátyol fedi ;
 Jó ismerősei, barátai előtt
 Leteszi fátyolát,
 S rajta vesz merően a megbűvölt szem, mert
 Tündér kisasszonyt lát.

Szeretem a pusztát! be-bekalandoztam
 Tüzes paripámon,
 S midőn már ott jártam, ahol fizetésért
 Sincs emberi lábnyom:
 Lovamról leszálltam, gyepre heveredtem.
 Egy futó pillanat
 A tóra mellettem, s benne kit látok meg?
 Gólya barátomat.

Oda is elkisért. Együtt ábrándoztunk
 A puszta legmélyén,
 Ő a víz fenekét, én a délibábot
 Hosszasan szemlélvén.
 Így töltöttem vele gyermekségemet és
 Ifjuságom javát,
 Azért kedvelem, bár se tolla nem ragyog,
 Se szép hangot nem ad.

Mostan is kedvelem és úgy tekintem én
 A gólyamadarat,
 Mint egyetlen valót, mely egy átálmodott
 Szebb korból fönnmaradt.
 Megérkezésedet még mostan is minden
 Esztendőben várom,
 S kívánok szerencsés utat, ha távozol,
 Legrégibb barátom!

(Szalonta.)

PUSZTA FÖLD EZ, AHOL MOST JÁROK . . .

Pusztá föld ez, ahol most járok,
 Istenért sem látni virágot,
 Rajta bokor sincsen, ahol a
 Fülemile-madár szólana,
 Az este is felhős, fekete,
 Nincs a csillagoknak híre se' . . .

Hogy jutottál még is eszembe,
 Barna kis lány, szívem szerelme?
 Eszembe jutottál, édesem,
 És most már úgy tetszik én nekem,
 Mintha itten a szomszédomban
 Fülemile-madár szólana,
 S mintha virágok közt ballagnék,
 S csupamerő csillag voln' az ég!

(Körösladány.)

UTAZÁS AZ ALFÖLDÖN.

Pompás kis utazás, valóban!
 Alig van egy arasznyira
 Fölöttem a felhő, oly terhes.
 Szakad nyakamba zápora.
 Bundám dohányzacskómra adtam,
 Hogy az maradjon szárazon.
 Csuron víz vagyok. Még megérem,
 Hogy végre hallá változom.

Minő az út! . . . de vajjon út ez?
 Vagy fekete kovász talán?
 Mely ha kiszül, leszen belőle
 Kenyér az ördög asztalán.
 Ne dögönyözzé kend csikóit,
 Ne dögönyözzé kend, kocsis,
 Fölérünk Pestre, ott leszünk tán
 Már az ítéletnapon is. —

Hejh, alföld, alföld, nem reméltem,
 Hogy így fizess szerelmemért!
 Vagy tán e zápor és ez a sár
 Épen szerelmemért a bér?
 Csakugyan az lesz . . . a záporban
 Bucsúkönyűd ömlenek,
 S karod a sár, amely helyettem
 A kereket öleli meg.

Szép tőled, kedves alföldem, szép
 Hogy engem ennyire szeretsz,
 Hogy távozásom így megindít,
 Hogy ilyen bánatot szerez ;
 Örülök rajta, hogy irántam
 Ily érzékeny szived nagyon,
 De szó ami szó, jobb szeretném,
 Ha nem szeretnél ily nagyon.

(Mezőtúr.)

KÉRDEZD: SZERETLEK-E?

Kérdezd: szeretlek-e? s megmondom én, hogy
 Szeretlek, mert ezt mondhatom:
 De oh ne kérdezd: mennyire szeretlek?
 Mert én azt magam sem tudom!
 Azt tudni csak, hogy mély a tengerszem,
 De milyen mély? nem tudja senki sem.

Mondhatnék esküt, hosszú és nagy esküt,
 Az ég felé tartván kezem,
 Hogy szívem minden dobbanása érted
 És egyedül érted leszen,
 Hogy öröklámpa benne a hűség,
 Mely még ott lenn a föld alatt is ég,

S mondhatnék átkot, hosszú és nagy átkot,
 Mely, mint a villám, érjen el,
 S égesse, tépje lelkemet legmélyebb
 Pokolba mártott körmivel,
 Ha elfeledlek téged, kedvesem,
 Sőt ha rólad csak megfeledkezem.

Nem mondok esküt és átkot. Jaj annak,
 Jaj, akit ez tart vissza csak.
 Én eskü s átok nélkül is örökre
 Lelkem lelkében tartalak,
 Ott fogsz te állni magas-fényesen,
 Mint a tejút a legmagasb egen.

S örök hűségem, oh ez a hűség is
 Még a te érdemed csupán ;
 Hogy' szerethetne mást többé, akit te
 Megszeretél, dicső leány?
 Ki egyszer már a mennybe szállt vala,
 Nem látja azt a föld többé soha!

(Pest.)

BUCSÚ-POHÁR.

Hadd támadjon föl még egyszer a mult,
 Hol szívünk és poharunk kicsordult,
 Kedv s bor bennök meg nem férve már.
 Koszorúnk egy levelét veszíti,
 A szél épen engemet röpít ki...
 Cimborák, ez a bucsú-pohár!

Amiért a sorshoz úgy esengtem,
 Bár sokára, de megadta ; engem
 Házaselet boldogsága vár.
 Hányt-vetett a vad hullámos élet,
 S végre, végre megelémem a révet...
 Cimborák, ez a bucsú-pohár!

Nem veszem már a bort gyógyszeremnek,
 Ha a kígyók lelkemen teremnek,
 Melyeket a bú szívembe zár ;
 Barna kis lány ajka mézet árul,
 Mézzel élek édes ajakárul...
 Cimborák, ez a bucsú-pohár!

Még ez este vagyok a tiétek,
 Töltsétek meg poharam, töltsétek,
 Koccantgassunk, míg e nap lejár ;
 Holnap messze járok, más vidéken,
 Üresen fog itten állni székem...
 Cimborák, ez a bucsú-pohár!

S mert szeretlek benneteket, kívánom :
 Nyiljon ily út nektek is utánam.
 Feleség föld s ég közt a határ.
 Adja isten azt az áldást rátok,
 Hogy egyenként ezt kiálthassátok :
 Cimborák, ez a bucsú-pohár!
 (Pest.)

HIRES SZÉPSÉG.

Róla és csak róla szól
 Az új világ krónikája :
 Tótágast áll az esze,
 Ki csak egyszer néz is rája.

Oda hagyja aranyát
 A fukar s boltját a kalmár
 S a poéta rímjeit,
 Hogy kövessék őt, ahol jár.

Ha látná őt a király,
 Elfeledné trónját érte ;
 Árnya lenne a nap, és
 Nem kíváncsoznék az égre.

A halálos beteget
 Meggyógyítja szemsugára,
 És az éhes jól lakik
 Egy futó pillantatára. —

Így irák le őt nekem,
 Így beszéle róla minden.
 Mit csináljak? gondolám ;
 Már, mondok, csak megtekintem.

S megtekintém. Eh, bolond
 A világ s az lesz örökre ;
 Mi a szép! úgy tudja csak,
 Mint apám bármelyik ökre.

Szó sincs, szó sincs róla, hogy
Szép e lyány. Uram kegyelmezz,
Hogy' lehetne szép? hiszen
Nem hasonlít kedvesemhez.

(Pest.)

MI LÁRMA EZ MEGÉNT?

Mi láрма ez megént fülem körül?
Ki háborítja nyugtomat megént?
Hallgasson el, ki jó sorsán örül!
Majd megtanítok egy pár kóc legényt.

Ismét fölkel a kritikus-csapat,
Ismét veszettül zúgnak ellenem.
Hagyjátok el kiabálástokat,
Mig engem el nem hágy a türelem.

Vagy feledétek már a múlt időt?
Nem ég, nem viszket többé hátatok? ...
Nem árt meggondolni, hogy ezelőtt
Mi történt? s huzzátok meg magatok.

Tudjátok : durván bánom veletek. —
Hiába, ez már az én modorom :
Ha férfi bánt, majd karddal felelek,
De a kutyákat csak korbácsolom.

(Pest.)

HOZZÁM JÖSSZ-E?

Csillagnak születél	Mely csak szűk házamat
Magasban, fényesen,	Világosítja meg ;
Belőled itt alatt	Leány, hozzám jössz-e?
Kis mécsvilág leszen,	— «Ifjú, hozzád megyek!»

Hallod, miket beszél	Apád egyetlen egy
Felőlem a világ?	Örömsugára vagy,
Hallod, mikép reám	Eljöttöd kebliben
Kigyót-békát kiált?	Rideg, vad éjet hagy,
Ha igaz a hír : én	S haragja, bújja, mint
Nagyon rossz lehetek ;	Két rém, velünk lebeg ;
Leány, hozzám jössz-e?	Leány, hozzám jössz-e?
— «Ifjú, hozzád megyek!»	— «Ifjú, hozzád megyek!»

(Pest.)

FÖLSZEDTEM SÁTORFÁM . . .

Fölszedtem sátorfám és világnak mentem. —
 Homályos sejtések munkálódtak bennem,
 Hogy, ha elindulok, találok valamit,
 Találok, hanem a sejtés nem mondta : mit?
 Még azt sem mondta, hogy mely táj felé menjek?
 Csak azt mondta : menjek, menjek, ne pihenjek.
 Én e benső szónak engedelmeskedtem,
 S az apai ház úgy elmaradt mögöttem,
 Mint az álom a fölébredt ember mögött,
 Apámhoz, anyámhoz még csak hírem se' jött.
 Apám s anyám pedig búbánatba esék,
 De a jó szomszédok őket fölkeresék,
 S vigasztalásukra voltak ilyenformán :
 «Soh' se búsuljanak Sándor fiok sorsán!
 Ilyen istentől elrugaszzkodott gyerek
 Az aggodást ingyen sem érdemeli meg.
 Viszi, míg viheti, végre pedétiglen
 Fölakasztják, amit adjon is az isten,
 Mert nem vagyok mai legény a világban,
 De kicsiny mását sem láttam gonoszságban.»
 Öreg szülőimet ekkép vigasztalák,
 Szegény jó anyámmal fölfordult a világ,
 Rá borúlt fejfel az ágy szélére, s ottan
 Elveszett fiáért sírt szíveszakadtan.
 Édes apám csak egy-két könnyet hullatott,
 De azután annál többet káromkodott,

Kicifrázta, mint a szücs a remek-bundát,
 S kegyetlen haraggal im e szókat mondá :
 «Hogy tiszta nevemnek ilyen foltja legyen!
 Ha föl nem akasztják, én lövöm őt agyon.»
 Híre ment e szónak, hozzám is elére,
 Nem is tettem lábam apám küszöbére,
 Mert nagyon jól voltam én annak tudója,
 Hogy ígéreteit ő hiven lerója.
 Kedvem kerekedett beszólni sok ízben
 Öregeimhez, de biz én be se' néztem,
 Csak akkor, hogy már megelétem a valamit,
 Megelétem, megelétem, két ország tudja : mit.
 Tudni való dolog, hogy nem lőtt meg apám,
 Mikor azután az ajtót rájok nyitám ;
 Olyat örült, hogy a szíve is fájt belé,
 Soha sem volt szívvel így teli kebele,
 S bezeg nem mondja most, mint egykoron tevé,
 Bezeg nem mondja, hogy beszennyeztem nevét.
 Hát a jó szomszédok? ők most ezt beszélnek :
 «Mondtam, szomszéd uram, mondtam én mindétig,
 Ne bánts a fiát, a szerencse fordul,
 Derék ember válik abbul a Sándorbul!»

(Pest.)

MUZSÁM ÉS MENYASSZONYOM.

Kopogtatának. Kérdém : ki van ott?
 «Leány», felelt kinn, aki kopogott.
 ,Leány? ah, úgy bocsánatot,
 Ajtómat meg nem nyithatom ;
 Mit szólna majd menyasszonyom,
 Ha megtudná idővel,
 Hogy hölgyet fogadék el,
 Mint vőlegény is . . . mert házasodom.'
 «Épen azért jövék», felelt megint
 Szomorú hangan a lyány odakint,
 «Épen azért jövék ;
 Nyiss ajtót, áldjon meg az ég,

Számomra csak kinyithatod.
 Én régi szeretőd vagyok.»
 „Mit? régi szeretőm? úgy annál
 Kevésbé jössz be, bármiként akarnál.
 Aztán nekem nincs régi szeretőm ;
 Rútul hazudtam, amidőn
 Leánynak azt mondtam, hogy szeretem . . .
 Az csak költői szalmaláng vala,
 Mely született s ellobbana.
 Ez bennem a legelső szerelem,
 Büntessen isten engemet, ha nem!”
 «Senkit sem szeretél? az nem lehet,
 Egyet szerettél, egyet, engemet ;
 Erressz be, én műzsád vagyok,
 Vagy még most is hiába kopogok,
 Midőn megmondtam nevemet?»
 Te, vagy, galambom, kedves műzsám?
 Miért nem szóltál? jer be hozzám,
 Jer, nyitva ajtóm és karom,
 Ölelj meg, édes angyalom!
 Igen, te voltál az egyetlen,
 Akit szerettem eddig életemben,
 S szeretni foglak síromig,
 Te drága szép leány, akit
 Mellém a jó sors rendele,
 Hogy legyen egy lény, melynek kebele
 Híven ver értem akkor is még,
 Midőn a mondhatatlan inség
 Korában elhagy az egész világ.
 S úgy lett. Az árva ifjut elhagyák
 Baráti, ismerősei.
 Te nem tudád csak őt felejteni,
 Te voltál hű vigasztalója, társa,
 Mig tartott hosszú, kínos bujdosása.
 És mostan téged én feledjelek,
 Kihez csatolnak oly szent kötelek ?
 Nem, nem, örökre itt maradsz szívemben,
 Ez a szív nagy, megfértek benne ketten,
 S hiszem, tudom,

Hogy egymás mellett békeségben éltek,
 Mert hisz te és menyasszonyom
 Testvérek vagyok ti, édes testvérek.
 Együtt születtetek az égben,
 A csillagok legszebbikében,
 S onnan le együtt szálltatok
 Szivárványból szőtt szárnyakon
 Egy szép tavaszi hajnalon,
 Hogy engem boldogítsatok!

(Pest.)

AZ IDŐHÖZ.

Nem a terhes szekér
 Alföld fertőiben,
 Nem a vitorlátlan
 Hajó a tengeren,
 Nem e jó lassan, nem e jó;
 Te jösz lassan, te vén idő.

Ah, hogy megvénülél!
 Alig bírod magad,
 El is töréd azon
 Fölül még lábadat,
 Mint béna koldús, csússz elé,
 Ki mankóját elveszíté.

Öledben ásító
 Fiaid, a napok;
 Ásítani általuk
 Én is kedvet kapok,
 Ásítok olyan nagyokat,
 Hogy majd elnyelem magamat.

Förtelmes vén idő,
 Rossz lelkű hatalom,
 Mint fogsz te futni majd,
 Ha én nem akarom,

Mint fogsz te futni majd, midőn
Velem lesz édes szeretőm.

Akkor megifjodol,
Vén bőrod leveted,
S öltesz sas-szárnyakat
Köszvényes láb helyett,
És messze, gyorsan szállasz el
Az élet örömeivel.

Mostan rüpülj, idő,
Míg távol kedvesem ;
Midőn együtt leszünk,
Midőn őt ölelem :
Nem bánom én, ha mindenik
Órád eltart egy századig!

(Pest.)

AZ ERDŐNEK MADARA VAN . . .

Az erdőnek madara van,
És a kertnek virága van,
És az égnek csillaga van,
S a legénynek kedvese van.

Vírítsz, virág, dalolsz, madár,
És te ragyogsz, csillagsugár,
S a lány virít, dalol, ragyog . . .
Erdő, kert, ég, legény boldog.

Hejh, elhervad a virágszál,
Csillag lehull, madár elszáll,
De a leány, az megmarad,
A legény a legboldogabb.

(Pest.)

TOMPA MIHÁLYNÁL.

Itt vagyok, itt vagyok testestül-lelkestül.
 Mit bámulsz úgy? ne szúrj szemeddel keresztül.
 Húnyd be a szemedet, ha neki nem hiszesz,
 Ha nem hiszed, hogy itt csakugyan én vagyok;
 S kérdezd meg szívedet, hiszen majd felel ez ...
 Hallod? én is hallom, oly hangosan dobog,

Mit gondoltál, mikor ráztam a kilincset:
 Vajon ki az ördög háborítja csended?
 Akárkit gondoltál, tudom, csak nem engem,
 De azt is tudom, hogy jött volna akárki,
 Nem fogadnál senkit nálam szívesebben,
 S nem fognád forróbban karjaidba zárni.

Édes barátom! ... de szólj már te is egyet,
 Bennem a gondolat gondolatot kerget,
 Ugy vagyok, mint mikor az éhes megrakott
 Asztalhoz vetődik, — úgy vagyok valóban —
 S nem tudja, mely tálhoz kapjon. Nem szólhatok,
 Hejh pedig olyan sok mondani valóm van.

Uj hivatalodban hogy éled világod?
 Hogyan vagy, mióta az istent szolgálod?
 Szépecskén benőtt az udvarod; semmi a,
 Még jó: nem vesz éhen múzsád szárnyas lova.
 Megfér-e együtt a lant és a biblia?
 Nem vesz össze rajtad Apollo s Jehova?

S te, ki annyinak vagy megnyugtatósára,
 Száll-e megnyugovás lelked hullámára?
 Vesd ki, jó barátom, vesd ki azt a férget,
 Mely titkon, de folyvást emészt téged belül;
 Hidd el, szép a világ, hidd el, szép az élet!
 Ha vehetünk, mért ne vennénk örömbül?

S vehetünk. Rajtunk áll, hogy boldogok legyünk.
Csak akaratos ne legyen természetünk.
Gyermek-dolog, inkább szomjazni, mintsem más
Pohárból inni, mint amelyre kedve jött.
A bölcs — mert nem jogunk a sok válogatás —
Ahonnan jut, onnan issza az örömet.

Mondjak-e rá példát? példa vagyok magam . . .
De im harangoznak : tiszteletes uram,
Vegye hóna alá imádságos könyvét,
S végezze illendőn a szent szolgálatot ;
Én majd addig itt a kis kertben nézek szét,
S isteníge gyanánt szívom az illatot,

Mert az én templomom a nyílt, nagy természet . . .
Hanem akkor szóljunk, ha dolgozat végzed,
Akkor mondom el csak, hogy s mikép találtam
Homér-Arany Jánost, hazánk uj csillagát,
S az én csillagomtól, rózsámtól hogy váltam,
S oltár előtt áldást reánk melyik pap ad.

Te fogsz megesketni, jó Mihály barátom . . .
De ideje végre a szót ketté vágnom,
Eredj, mert a harang immár elhallgatott,
Menj, ne vákkoztasd jámbor híveidet,
S vigyázz : örömödben egyik bortalomat
Ne mondd el valahogy a mi-atyánk helyett.

(Beje.)

ALKONY.

Olyan a nap, mint a hervadt rózsa,
Lankadtan bocsátja le fejét ;
Levelei, a halvány sugárok,
Bús mosollyal hullnak róla szét.

Néma, csendes a világ körüllem,
Távol szól csak egy kis estharang,
Távol s szépen, mintha égből jönne
Vagy egy édes álomból e hang.

Hallgatom mély figyelemmel. Oh ez
Ábrándos hang jól esik nekem.
Tudj' isten, mit érzek, mit nem érzek,
Tudja isten, hol jár az eszem.

(Diósgyőr.)

PANYÓ PANNI.

Panyó Panni hires nevem,
Pirulva kén' említenem,
De lekopott rólam régen
Piros kendőm, a szemérem.

Ilyen magam fajtájának
Se' országa, se' hazája,
Vagyok a csárdák lakosa,
Keblem betyárok vánkosa.

Tolvajnéppel cimborálok,
Én vagyok az orgazdájok,
Lopott jószág csengő ára
Hever a ládám fiába'.

Tolvajoknak én danolok,
Tolvajokkal én táncolok.
Mulassatok, jó betyárok,
Van muzsika : varju károg.

Hejh sok derék ifju legény,
Ki nyakamon függött szegény,
Ott függ most az akasztófán,
Ördög négy ágú villáján.

Hát magam mi véget érek?
 Valahol megesz a féreg;
 Ha már senkinek sem kellek,
 A sövény alatt halok meg.

A sövény alatt dülök el,
 A cigányok temetnek el,
 Valami vén cigány lök be
 Döggutyával egy gödörbe.

Jaj nekem, de neked, anyám,
 Te neked még inkább jaj álm!
 Téged számoltat meg isten,
 Mert miattad lettem ilyen.

Szép, jó legény kért meg engem,
 Ki szeretett, kit szerettem.
 Az anyám lebeszél róla,
 Ez volt a siralmas óra!
 (Szerencs.)

SZÉPHALMON.

Te a nemzet-hálátalanság
 Égbekiáltó némasága,
 A nemzet-szégyen Káin-bélyege,
 Oh Széphalom!
 Azért kellett-e csak
 Hozzád zarándokolnom,
 Hogy egy hajtásra oly hosszút igyam
 A keserűség poharából,
 Amelyet eddig még talán nem ittam?
 Ez volt tehát
 A múzsák egykori tanyája,
 Hol most haszonbérllő zsidó lakik?
 Azon szobában,

Melyben Kazinczy Ferenc
 Élt s kilehelte tiszta lelkét,
 Most piszkos nyávogó porontyok
 Hentergenek,
 S a szentek szentéből, nejének
 Szobájából ím kamra lett,
 Mely ronda lommal van tele.
 Ki innen e falak közül!
 Félek, hogy a ház rám szakad,
 Mert nagy teher nehezedik rá:
 Az isten átká. — —
 Nagy ég, a pompás kert mivé lett!
 Még mostan is mosolyg, mosolyg,
 De szívet szaggatólag,
 Mint a megőrült szép leány.
 Elvadulának a gyümölcsfák,
 S alattok fű terem buján,
 Sűrűn és magasan;
 Tán el akarja rejteni
 A pusztulásnak szellemét,
 Mely itt két kézzel dolgozik,
 Vagy az utat akarja
 Elfödni, mely a sír mellé vezet,
 Hogy a halottnak nyúgodalmát
 Ne háborítsa senki,
 Mert nyugalomra nagy szüksége van,
 Kit hetven évig üldözött az élet.
 Itt nyugszik ő
 Vad fák és vad füvek körében,
 Fölötte hófehér szobor
 Miért fehér? miért nem fekete?
 Vegyétek el s tüzzétek föl helyébe
 Sötét sorsának zászlaját!
 Oly bántó e fehér hazugság. —
 És ezt is özvegye
 Állíttatá, ez oszlopot;
 De könnyen telt ki tőle,
 Mert nem maradt több,
 Csupán hét árva gyermeke.

S miért tett volna oszlopot
 Sírjához a haza?
 Hiszen mit tett ő a hazáért?
 Miatta hét esztendeig szivá csak
 A börtönök dögvészes levegőjét,
 És csak fél századig
 Tartá vállán, mint Atlas az eget,
 A nemzetiségnek ügyét.
 Magyar nemzet, most nem volnál magyar,
 Ő akkor volt az, midőn senki sem volt,
 Midőn magyarnak lenni
 Szégyen vala.
 És te, hazám, te így fizetted őt!
 Mig élt: fázott és éhezett,
 S most sírja olyan elhagyott,
 Mint száműzötté,
 Ki idegen földön vesz el. —
 Hálás haza,
 A szent halott nevében
 Vedd forró köszönetemet!
 Ha gyermekem lesz,
 Ki arra készül,
 Hogy néked éljen:
 Ide fogom majd őt vezetni
 E sirhalomhoz buzditásul.
 (Széphalom.)

A MUNKÁCSI VÁRBAN.

Itt tüzé föl piros zászlaját a
 Szabadságnak Zrínyi Ilona?
 A szabadság hősinek tanyája
 Íme, íme most rabok hona.
 Semmi más, mint dönthetelen kőfal,
 Semmi más, mint láncsörömpölések —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

Föl s alá jár magas büszke fővel
 Ott a sáncon egy ifjú fogoly;
 Messze-szállott lángtekintetével
 Vajon hol jár gondolatja, hol?
 Lépte gyors még: új vendég bizonynal,
 Erejét az éj s lánc nem töré meg —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

Ott a másik sáncon egy öreg rab,
 Nem tekint sem ide sem oda,
 Lassan hordja könnyű, száradt testét . . .
 Nehezebb már lánc, mint maga.
 Tört szeméből holt sugár buvik ki,
 Mint a sírból a kísértő lélek —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

Ifju rab, nézd, mint virít az erdő,
 Akkor is, ha kijösz, zöld lesz az,
 Oh de téged, téged akkorára
 A nyomor s bú régen behavaz.
 És te vén rab, tőled már talán csak
 Itt vesz búcsut a lánc és az élet —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

Föld alól föl halk nyögés jön; mint a
 Köszörült kés, metszi szívemet.
 El, el innen! fönn vagyok, és még is
 Környekez már-már az örület.
 Hátha még lenn volnék, hogyha ott lenn
 Híznék rajtam lelki-testi féreg! —
 Bátran tudnék a vérpadra lépni,
 Oh de ez a börtön ettül félek.

(Munkács.)

MELEG DÉL VAN . . .

Meleg dél van itt kinn a mezőben,
Rakja a nap a tüzet erősen.
Meleg dél van, meglippen a madár,
A fáradt eb kiöltött nyelvvel jár.

Két lyány gyűjti ott a széna rendét,
Két siheder hordja a petrencét,
Hej de nem telik nagy kedvők benne,
Mert ilyenkor súlyos a petrence.

Legjobb dolga van most a királynak,
Vagy ott annak a gulyásbojtárnak ;
Király pihen aranyos karszéken,
Gulyásbojtár kedvese ölében.

(Beregszász.)

AMOTT AZ A HEGY . . .

Amott az a hegy tőlem	Ott vár reám, ott vár a
Mi messze, messze még!	Végcél, a jutalom,
Kék színe csak kevéssel	Az én szerelmes édes
Sötétebb, mint az ég.	Kedves kis angyalom.

Egészen e hegyig kell	Tudom, tudom nagyon jól,
Még zarándoklanom,	Hogy örömet hozok,
Vándorsarúimat le	Hogy az örömtől szíve,
Csak ottan oldhatom.	Lelke repesni fog ;

Csak azt szeretném tudni,
Vajon most sejti-e,
Hogy holnap ígyntájban
Oly nagy lesz öröme.

(Nagypeleske.)

LÁTOM KELET LEGGAZDAGABB VIRÁNYIT . . .

Látom kelet leggazdagabb virányit,
 A természetnek virág-háremét,
 S a napnak rózsaszínű szempilláit :
 Hasadt felhő mosolygó peremét ;
 Látok homályos pálmaligetet,
 Hol a szellő rejtélyesen susog,
 És énekei iényes madársereg . . .
 Madarak? vagy tán zengő csillagok? —
 — Látok nagy hegyről egy kék szigetet
 A tenger és a messzeség ölében ;
 Körülem ősz van, amott kikelet,
 Vándorló darvak úsznak át az égen
 Az őszbül a tavaszba, és utánok
 Elküldi a szív minden vágyait,
 S e vágy talán még jobban boldogít,
 Mint ha ott volnék, ahol lenni vágyok. —
 — Látok mesés, holdfényes éjszakát,
 Az élet alszik, a halál viraszt :
 A légen szellemek suhannak át,
 Ruháiktól megrezzen a haraszt ;
 Nem alvilági rémes szellemek :
 Boldog halottak, kik lejöttek
 A holdsugárok arany fonalán
 Csillagjaidból, mennyei magasság,
 Hogy kedveseiket meglátogassák,
 S hogy ajkaikra csókolják talán
 Az édes álmat, melyben lelkeik
 Az ég üdvét előre érzik.
 Látok mindent, mi soha sem a szemnek,
 Csak a sejtésnek látható az éjben . . .
 S mindezt két szemben látom : kedvesemnek
 Sötét világú, ábrándos szemében.

(Szatmár.)

KARD ÉS LÁNC.

Földre szállt a legszebb angyal
 Isten engedelmmel, hogy
 Fölkeresse, megtekintse
 A legszebbik szép leányt.
 Megtalálta. Megszerette.
 És ezentúl rája nézve
 Szebb volt a föld, mint a menny,
 És azért is minden éjjel
 Le-lejárt a szép leányhoz.
 Csillagról-csillagra lépett,
 És midőn elérte már
 A legalsó csillagot,
 Ottan egy hattyúra ült,
 Egy fejr hattyúra, és ez
 Hozta őt a lányka mellé,
 Aki őt kertébe várta,
 S szűz mosollyal fogadá,
 Melytől a bimbók kinyíltak
 És az elhervadt virágok
 Újlag föléledének.
 Ottan ültek és beszéltek,
 Míg a hajnal nem hasadt,
 És beszédök mindenről folyt,
 Ami szép és ami szent.
 A lányka szemlesütve
 Hallgatá a fényes angyalt,
 S ahogy egyszer föltekintett,
 Annyi bűbáj volt szemében,
 Hogy az angyal térdre omlott,
 És egy csókot kére tőle,
 És a lány meg nem tagadta.
 Milyen csók volt ez? . . . midőn
 Összeért az angyal ajka
 És a lányé, az egész föld
 Megrezzent a kék miatt,

Mintha az csak egy szív volna ;
 S odafönn az égen minden
 Csillag egy-egy csengetyű lett,
 Mely varázshangon csilingelt,
 S e még nem hallott zenére
 A virágok, mint megannyi
 Tündérek, táncolni kezdtek,
 És a hold — mivel talán az
 Elpirult lány bele nézett —
 Elpirula szinte, s tőle
 Rózsaszínű lett az éj.
 És az angyal csókja szépen
 Megfogamzott : a leányka
 Anya lett ; oly gyermeket szült,
 Oly dicsőet, aminő csak
 Akkoron születhetik, ha
 Föld és ég ölelkezék.
 Kardot szült a leányka kardot
 És ez a kard . . . a szabadság.

*

Feljött a legrútabb ördög
 Sátán engedelmmivel,
 Fel a földre, hogy meglelje
 A legocsmányabb boszorkányt.
 Megtalálta. Megszerette.
 És ezentúl jobban tetszett
 Néki a föld a pokolnál,
 És azért is minden éjjel
 Föl-följárt a boszorkányhoz.
 Tűzokádó hegy torkában
 Jöttek össze éjfelenként.
 Béka-fejű, kígyó-farkú,
 Láng-sörényű, sárkánylábú
 Vad fekete paripa
 Hozta föl az ördögöt,
 S a boszorkány, denevérek
 És baglyok kíséretében,

Hórihorgas seprőnyélen
 Lovagolva jött elé a
 Tűzokádó hegy torkába.
 Ottan ültek és beszéltek,
 Míg megszólalt a kakas,
 És beszédök mindenről folyt,
 Ami rút s szentségtelen.
 S szólt az ördög : «Fázni kezdek.
 Jöszte beljebb, jöszte beljebb,
 Le a hegy legfenekére,
 A tüzeknek őshonába . . .
 Hah, még itt is fázom, fázom,
 Szinte csattog a fogam . . .
 Jer, ölelj meg, jer, csókolj meg!»
 S ölelkeztek, csókolóztak.
 Milyen csók volt ez! . . . midőn
 Összeértek ajkaik,
 A boszorkány s ördög ajka :
 Összeborzadott a föld,
 S dörgött, morgott, mintha vészes
 Felhőket nyelt volna el,
 S el kezdett okádni a hegy,
 És okádtá ég felé a
 Tüzesőt, tüzköveket,
 És egy láng lett a világ,
 Csak a csillagok s a hold
 Vontak fátyolt arcaikra,
 Sűrű fátyolt, feketét,
 Hogy semmit ne lássanak.
 S megfogant az ördög csókja,
 Anya lett s szült a boszorkány,
 Szült oly förtelmet, minő csak
 Akkoron születhetik, ha
 Föld s pokol ölelkezék.
 Láncnak híják a boszorkány
 Undok kölykét, láncnak híják,
 És e lánc . . . a szolgaság.

És a mennynek s a pokolnak
 Két szülötte, a szabadság
 S szolgaság, a kard s a lánc,
 Harcot űz élet-halálra,
 Hosszú harcot, hosszú harcot,
 Elfáradva, nem pihenve.
 Tompa, csorba már a kard,
 De a lánc is szakadoz.
 Várjunk, várjunk egy kicsit,
 Megtudjuk már nem sokára :
 Melyik lészen úr a földön?
 Melyiké lesz a világ?

(Szatmár.)

TARTALOM.

	Lap		Lap
Hegyen ülök	3	A bokrétát, melyet...	24
Örök ölelkezés	4	Fa leszek, ha	25
Forrás és folyam ...	4	Őszi reggel járok ...	25
A jeggyűrű	5	Háborúval álmodám .	26
A hazáról	6	Életem most	27
Szép vidéknek szép- séges leánya	7	A letarlott.....	27
Megteremtéd lelkem új világát	9	Ha az isten	28
Éj van	10	Elnémult a fergeteg .	29
Félre mostan	10	Arcképemmel	30
Ablakodból hogyha ..	11	Avvagy én már soha.	31
Nála voltam	11	Azt hívém, hogy	32
Vasárnap volt	12	Messze estem	32
Drága orvos úr	13	Milyen furcsa álmam.	33
Hol van oly nagy pusztaság.....	13	Félre mostan	33
Sirba tették.....	14	Megpendítem	35
Nő szerelmem.....	14	Jókai Mórhoz	36
Meg ne ítélj.....	15	Remény	37
Voltak sokkal jelesebbek	16	A csárda romjai.....	38
Vadonerdő a világ ..	16	Változás	40
Nincs jogom, hogy...	17	A sivatag koronája .	41
Száz alakba.....	17	Hogy van, hogy azt a sok gazembert	43
Megvallom, hogy ...	18	Pusztai találkozás ...	43
Álmaimban gyakran.	19	Álmaim	45
Szerelemnek lobogója	20	Szemere Pálhoz	46
Alacsony kis ház ...	20	Téli éj	48
Mihelyst megláttalak	21	Isten csodája	49
Lyányka, mikor	22	Az örült.....	50
A világtól elvonulva.	22	Minden virágnak	53
Amióta szerelembe ..	23	Vajda Péter halálára.	54
Soha sem volt az szerelmes.....	24	Mért vagyok én még a világon	55
		A szökevények	56
		Elvándorol a madár .	58
		Nem sirok én	58

	Lap		Lap
Szeretném itt hagyni.	58	Nem csak mi vénülünk	69
Annyit sem ér az élet	59	Futó folyam hullámai	69
Mögöttem a múlt....	59	Hány csepp van az	
Voltak barátim	59	óceánban	69
Szállnak reményink..	60	Nem süllyed az emberi-	
Elváltam a lánykától	60	ség	70
Emlékezet	60	Kik a föld alacsony	
Amott távol a kék		porából.....	70
ködében	61	Az én szívem	70
Viseld egyformán....	61	Oda nézzetek	71
Mi szebb, mint.....	61	Már sokszor énekeltem	71
Melyik a legvigabb te-		Mivé lesz a föld.....	72
mető?	62	Főnséges éj	72
Hajamnak egy fűrtjét		Ki fogja vajon meg-	
levágom	62	fejteni.....	72
Mintha a nagy, nehéz	62	Szép kedvesem	72
Itt állok a róna köz-		Szeretője-e vajon	73
pén	63	Oh szerelem	73
Oh lány! szemed...	63	Miért hogy láthatat-	
Ha jőne oly nagy fer-		lanok	73
geteg.....	63	Mulandóság	74
Egy bölcs hajdan....	64	A férj baza jó betegen	74
Mi a dicsőség	64	Barátaim megölelének	74
Sok embert ismerek..	64	Mint lőt-fut a boldog-	
A bánat? egy nagy		ság után	75
óceán	65	Hideg ellen a tél	75
Dacos leány	65	Vajon mi ér?	75
Gyertyám homályosan		Az özvegy	76
lobog	65	Igazság! alszol?	76
Mondják, hogy min-		Az álom.....	76
denikünk	66	E gazdag úr	77
Az ember ugyan hova		Kereszt	77
lesz	66	Voltak fejedelmek ..	77
Elmém ezen sokat		Midőn a földön	78
gondolkodik	66	Kivágom én	78
Mit ettél föld	67	Fővényszem ... har-	
Mosolyogjatok rám ..	67	matcsepp	78
Ha a sírban megszá-		Fejemben éj van	79
radt	67	Átok és áldás	79
Hová lesz a kacaj ...	67	A szerelmes tenger ..	80
Tc ifjúság	68	Elhagytam én a várost	83
Barátim vagytok ...	68	Erdőben	84
Földét a földmives ..	68	Gyermekkori emlék ..	84

Lap	Lap		
Mint felhők a nyári égen	86	Ha szavaid megfontolom	110
Zöld leveles, fehér...	87	Költői ábránd volt, mit eddig érzék...	111
Rég elhúzták az esteli harangot	87	Álmodtam szépet gyönyörűt	114
Barna menyecskének	88	Egy pár rövid nap..	116
Sors, nyiss nekem tért	89	Nem csoda, ha újra élek	116
Dalaim	89	Volt egy szegény fiú.	118
Világgyűlölet	91	Erdélyben	119
A jó aggastyán.....	92	Szeretsz tehát.....	121
Most kezdem én csak még ismerni	94	Mikor a lánc lehull..	122
F. L. kisasszony emlékkönyvébe	94	Busúlnak a virágok..	122
Megfagy a szív, ha nem szeret!.....	94	Rövidre fogtam a kantárszárat	123
Rabság	95	Kellemetlen őszi reggel	123
Szeretek én	95	Véres napokról álmodom	124
A nép.....	96	Világoskék a csillagos éjszaka	125
Képzelt utazás	96	E. R. kisasszony emlékkönyvébe	126
A hevesi rónán.....	98	K. J. kisasszony emlékkönyvébe	126
Nagy-Károlyban	99	Mi van innen távol..	126
Sz. J. kisasszony emlékkönyvébe	100	Nem ért engem a világ	128
Csalogányok és pacsirták	101	Reszket a bokor, mert	128
A bilincs	103	Halhatlan lélek	129
Szerelemnek rózsákkal	103	Karácsonkor	131
Szerelmes vagyok én.	104	A magyar nemzet...	131
Szerelmes vagyok én, megmondjam-e kibe?	104	Egy gondolat bánt engemet	132
Nehéz, nehéz a szívem	105	Egy barátom az ifjuság	133
Száll a felhő	105	Ha férfi vagy, légy férfi	134
Borús, ködös őszi idő	105	Kutyakaparó	135
Az én képzeletem nem	106	Szomorú éj	138
Ereszkedik le a felhő	107	Palota és kunyhó ...	140
Kinn a kertben voltunk	107	A kutyák dala	141
Te a tavaszt szereted	108	A farkasok dala	142
Mi vagy keblém.....	109	A XIX. század költői	142
Te vagy, te vagy barna kis lyány!	109	Egressy Etelke	144
		Szent sír	145

	Lap		Lap
Ide kis lyány	146	Hol a leány, ki lelkem	
Arany Jánoshoz	146	röptülését	185
Három fiú	147	Röptül az úti por	186
Magyar vagyok	149	Bányában	187
Keserű élet, édes sze-		Bírom végre Juliská-	
relem	150	mat	188
A Tisza	151	A majtényi síkon	189
A felhők	153	Te az enyém, én a tiéd	190
Csuklyában jár a barát	154	Arany Lacinak	191
A magyar ifjakhoz ..	155	Mily szép a világ	193
A szél.....	156	Sári néni	194
Édes öröm, ittalak már	157	A csonka torony	195
Ujjonnan visszajött a		Lennék én folyóviz ..	196
régibaj	158	A golya	197
A nép nevében.....	159	Pusztá föld ez, ahol	
Háború volt	160	most járok	200
De mért is gondolok rá	161	Utazás az alföldön ...	201
Az árva lyány	162	Kérdezd : szeretlek-e?	202
Két sóhaj	164	Bucú-pohár	203
Mi volt nekem a szere-		Híres szépség	204
lem	165	Mi láрма ez megint ..	205
Tedd, bojtár a subádat	166	Hozzám jössz-e?	205
Világosságot	167	Fölszedtem sátorfám.	206
Szőke asszony, szőke		Muzsám és menyassz-	
asszony	169	szonyom.....	207
Katona élet.....	171	Az időhöz	209
A szerelem	173	Az erdőnek madara	
A virágok	174	van	210
Kit feledni vágytam.	175	Tompá Mihálynál ...	211
Az ítélet	177	Alkony	212
Első esküm	177	Panyó Panni	213
A türelemről	179	Széphalmon	214
F. A. emlékkönyvébe.	180	A munkácsi várban..	216
Rongyos vitézek	180	Meleg dél van	218
Zöld Marci	181	Amott az a hegy	219
Ha én kedvesemről		Látom kelet leggaz-	
gondolkodom	183	dagabb virányit!...	219
Tűz	183	Kard és lánc	220

